

BɔA Mɔizi lá plaade

Yá pɔ kú láe bee guuɔ

Mámɛmaa Dii á Lua, ma á bɔ zɔbleu Egipi (20.2). Dòò bee mé lápi tɔbɔkɔi ũ, àle yá pɔ kú a guu owɛɛ. Lua mé a gbéɔ bona ũ. Dòò doŭpi mé de Lua ikoyá mèn kwɔ mide ũ. Lua Isailiɔ bɔ ké a yeŋzi, ɔ a dɔlɛné aao yeazi sɔ, aaiɔ misiilee, aaiɔ a ikoyá kɔa.

Imina mé mò ní Isailiɔ taa Egipio. Ké a wɛ gɛgɛ, aa dasi kù, ɔ Egipi kía Falaɔ ní dá zɔzɔ (Daa 45.17-20, 47.11). An taasi pɔ aale ke yá i sá Luaguo, ɔ à gbé sè ní guu, wɔ mɛ Mɔizi, aà de ní dɔaana ũ. Lua azɔa òb Mɔizie à mè a tón Dii. A dabudabuɔ kè à a gbáa òb Egipiɔne, ɔ aa Isailiɔ gbàe (1.1-15.21). A dɔaané à ɔliánzi Sinai gbáau (15.22-18.17). Lua Isailiɔ sè a gbéɔ ũ, ɔ a a bàakuaŋnɔ yádàné Sinai gbepɔleu, à a ikoyá dɔlɛné (19.1-24).

Gɔɔ pɔ Lua lé kpaaũkpɛdɔa ɔb Mɔizie (25-31), Isailiɔ zugaaena pɔ ní vuao aa dɔle ní dii pɔ ní bóle Egipi ũ. Yá bee Lua pɔ fɛ ɔ à yáɔlamá (32-34). Bɔa lápi láakɔi wà Dii kpaaũkpɛpi dɔa yá'ò, we Lua ò kpaaũŋnɔ (35-40).

Gbé, níle zɔble kpelewan lò, lápi lé ɔbɔwɛɛ lá Lua ì gbéɔ bo sɔana aa gɔ wéɛɔ ũ, ké aao naano, aaiɔ na ní kɔo.

Iadaa Isailiɔwa Egipi

¹ Isaili pɔ aa tà Egipi ní ní mae Yakɔbuoɔ,* baade

* **1:1** Daa 46.3-7

ń a be gbéɔ tón ke: ² Lubeni, Simeɔ, Levii, Yuda, ³ Isakaa, Zabuloni, Bēyāmeε, ⁴ Dã, Nefatali, Gada, Aseε. ⁵ Yakɔbu buipio pii gbɛɔn bàaɔkwie. Yosefu gbé bee sɔ a ku Egipi yāa kòε. ⁶ Ǿ Yosefu gà ń a v̄iɔ ń a gɔɔ gbéɔ pii. ⁷ Isailio ne'ĩ aa kò aa kãfi aa dasikù maamaa, aa li bùsupia.

⁸ Kí dafu pɔ Yosefu dɔo kpalablè Egipi,† ⁹ ɔ a ò a gbéɔne: A Isailio gwa, aa dasikù aa liwála. ¹⁰ Wà gé ɔnokeiné ké aasu káfio yái. Tó zĩ sù f̄le, aa na wá ibeɔwa, aa zikawanɔε, aai bɔle wá bùsuu.

¹¹ Ǿ wà gbéɔ d̄ilené ń diiɔ ũ, aa ń wetã ń zĩ gbãao. Beewa ɔ aa Pitoũ ń Lameseo kàle Falaɔɔe aà blewekakio ũ. ¹² Kási lá wàle ñadamá léu, màa aaiɔ káfí, aaiɔ ligua, ɔ gili gè Egipioɔgu ń yái. ¹³ Ǿ wà ń dá zɔzi p̄asiu, ¹⁴ wà ń pɔ yà, wà ḡibozi gbãa dàné ń bilikibɔao ń buazi p̄io. Wà zipiɔ dàné pii p̄asip̄asiε.

¹⁵ Ǿ Egipio kía Ebelu nɔε ne'inao sisi, ado tón Sifila, ado Pua. ¹⁶ A òné: Tó a ne'ĩ Ebelu nɔεone sa, tó ḡɔεε, à aà de. Tó nɔεε sɔ, à aà tó. ¹⁷ Ama nɔεpio Lua v̄ia v̄i, ɔ aai yá pɔ a òné keo, aale neḡɔε tó. ¹⁸ Ǿ kíapi ń sisi à ń lá à mè: Akea á kè màa a neḡɔε tòi? ¹⁹ Aa wèwà aa mè: Ebelu nɔεo de lán Egipi nɔεowao, aa wãa, aai ne'i e wàò gé móie. ²⁰ Màa Isailio lé káfí, aale dasikũ. Ǿ Lua maakè nɔε ne'inao, ²¹ à ń gbá néo, ké aa a v̄ia v̄i yái. ²² Ǿ Falaɔɔ yādile a gbéɔne pii à mè: A Ebelu nétēna pɔ de neḡɔε ũo ka Niili iu pii, āma à nenɔεo tó.‡

2

Mɔzi ia

† 1:8 Zln 7.17-18 ‡ 1:22 Zln 7.19

1 Levii bui gɔɛ Levii bui nɔɛ sɛ. 2 Nɔpi nɔsi à nɛɪ gɔɛ ũ. Ké a è népi maa, à aà ùlɛ mɔ àaɔ.* 3 Ké i fɔ à aà ùlɛ lɔ, à kɛfu gbí sɛ à kɔtaa lèwà, ké í su gɛuo yáí. ɔ à népi dàu à gè a dilɛ Niili dānau vó guu. 4 Népi dāe ze kāaa, àlɛ gwa yá pó a su à aà le.

5 Falaɔ nɛnɔɛ gè zu'oi swai, ɔ aà gbéɔ lé bɛbɛ swa gɔsɔlɛ. A gbí è dilɛa vóu, ɔ à a zíkɛna zì, à gè a sɛ. 6 Ké a wè, a è né mé dau, àlɛ ɔɔlɔ. A kèè wɛnaũ à mè: Ebelu nɛgɔɛnaɛ. 7 ɔ népi dāe mò a ò Falaɔ népiɛ: N ye mà gɛ Ebelu nɔɛ sísinɛ aà yókpanɛ népiwa yà? 8 A wèwà à mè: Ao, gé! ɔ nɛnɔɛnapi gè népi da sísi. 9 Falaɔ nɛnɔɛpi òè: Népi sɛ taò, ní aà gwamɛɛ, mí a fiabonɛ. ɔ à népi sɛ taò, àlɛ aà gwa. 10 Ké népi zɔɔkù, à aà sɛ gèò Falaɔ nɛnɔɛpiɛ, ɔ à aà sí a né ũ.† A tɔkpàè Mɔizi,‡ asa à mè a aà bò íue.

Mɔizi bàalɛ taa Madiá

11 Gɔɔɛwa ké Mɔizi zɔɔkù, à gè a bui Ebeluɔ gwai, ɔ à zì gbāa pó aalɛ kɛ è.§ A è Egipi gbé lé a bui gbě. 12 Ké à a saɛ gwàgwa, i gběe eo, ɔ à Egipi gbépi dè a vùlɛ bùsu'ũfāau.

13 Gu sía dɔa, ké à bò, à Ebeluɔ è gběɔn pla, aalɛ sòlɛkɛ. ɔ à gbé pó a yá nao là à mè: Bóyáí nɛ n gbědo gběi? 14 A wèwà à mè: Déme n dilɛ wá kía ũ ké n gbasa nɛ yákpalekɛwanci? N ye n ma dɛ lá n Egipi gbépi dèwa yá? ɔ vù Mɔizi kù à mè: Wà yáɛ dɔɛ fá!

15 Ké Falaɔ yápi mà, àlɛ wɛlɛ Mɔizi dɛ, ɔ à bàalèè à tà Madiá bùsuu,* à zòlɛ lɔ saɛ wɛ. 16 Madiá

* 2:2 Zln 7.20, Ebe 11.23 † 2:10 Zln 7.21 ‡ 2:10 Bee mè bɔa.
§ 2:11 Ebe 11.24-26 * 2:15 Zln 7.23-29, Ebe 11.27

sa'onae ku, a nenɔɔ vi gbɛɔn sopla, ɔ aa m̀ it̀ aa kà pɔtuɔɔ imibɔu ní mae p̀ɔɔne. ¹⁷ Ké sãdãnaeɔ m̀ lé ní yá, ɔ Mɔizi f̀ɛɛ yási ní nɔɛpiɔ, ɔ à í kpàné ní p̀ɔɔwa. ¹⁸ Ké aa tà ní mae Leueliwa, à ní lá à m̀: Akɛa a su káau gbái? ¹⁹ Aa wèwà wà m̀: Egipi g̀ɛɛ mé wá sí sãdãnaɔwa. Baa se ɔme it̀ a kpàwɛɛ wá p̀ɔɔwa. ²⁰ Ǿ à ní lá à m̀: A ku má ni? Bóyái a g̀ɛɛpi tò wei? A aà sísi aà m̀ p̀ɔblewanɔ. ²¹ Mɔizi m̀, ɔ à wè z̀ɛɛ ní g̀ɛɛpiɔ, ɔ g̀ɛɛpi a nenɔɔ Sefola kpàwà. ²² A ne'í g̀ɛɛ ũ, ɔ Mɔizi tɔkpàè Geesoũ,† à m̀ b̀mɔn a ũ dãɔ b̀suu la.

²³ Ké à g̀ɛg̀ɛ, ɔ Egipiɔ kía gá. Isailiɔ lé aauke zɔzi p̀ aale ke yái, aale wiile, ɔ an wiipi Lua lè. ²⁴ A ní aaukea mà, mé aà bàa p̀ kú ní Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbuo i sãaãguo.‡ ²⁵ Lua Isailiɔ gwà, ɔ à wɛnadɔ́né.

3

Lua Mɔizi sísia

¹ Mɔizi lé a ànsue Madiã b̀suu sa'ona p̀ɔɔ dá, à guwaiwai baa vi e à kà gbɛ p̀ wí me Olebu kíi. ² Ǿ Dii Malaika b̀ m̀wà tévua guu kàɛɛu. Mɔizi lɛpi gwà, a è té dɔwà, kási s̀ àɛ tékũo. ³ Ǿ à m̀: Má gé dabudabupi gwaie, mí p̀ p̀ tò kàɛɛpi lé tékũo d̄. ⁴ Ké Dii è à m̀ gwai, ɔ à ɛzùaaazi za kàɛɛpi guu à m̀: Mɔizi! Mɔizi! Ǿ a wèwà à m̀: Má ké! ⁵ Lua òè: Nsu s̀io. N n kyale b̀ɔɔ, asa gu p̀ ní zeu adoae ma kua la yái. ⁶ Ǿ à m̀: Máme má n deziɔ Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbuo Lua ũ. Ǿ Mɔizi ɔkù a wéwa, ké a wɛsia Luaɛ vía vi yái. ⁷ Ǿ Dii m̀: Ma taasi p̀ ma

† 2:22 Bee m̀ b̀mɔ. ‡ 2:24 Daa 15.13-14, 18

gbéé lé ke Egipi è, mé ma wii pɔ an wɛtānaɔ tò aale lé mà. Má n̄ wāwākɛa d̄s. ⁸ Ayāmɛto ma pila mà n̄ sí Egipiɔwa, mí n̄ bɔle b̄supiu, mí gér̄nɔ b̄usu t̄aaede ȳaasau, gu pɔ v̄i n̄ zó'io diu, b̄usu pɔ Kanaaɔ kuu n̄ Itiɔ n̄ Amɔleɔ n̄ Pɛlizio n̄ Iviɔ n̄ Yebusio. ⁹ Isailio wiilea ma le sa, mé ma ɪa pɔ Egipiɔ lé damá è. ¹⁰ Gé sa, ma n̄ z̄i Falaɔɔwa, ké n̄ ma gbé Isailio bɔle Egipi.* ¹¹ Ǿ Mɔizi ò Luaɛ: Dén ma ũ ké mà gé Falaɔɔwa mà Isailio bɔle Egipii? ¹² Lua òè: Máɔ kunnɔɛ. Zia pɔ ma n̄ z̄i seelan ke: Tó n̄ n̄ bɔle Egipi, á ma sisi gbɛɛ bee pɔleu.

¹³ Ǿ Mɔizi ò Luaɛ: Tó ma gɛ má ò Isailionɛ ma m̄ɛ an deziɔ Lua mé ma z̄imá, tó aa ma la n̄ t̄oi, kpelewa má onéi? ¹⁴ Lua wèwà à m̄ɛ: Mámɛmaa gbé pɔ má dɛ a ũ.† Oné m̄amɛ ma n̄ z̄imá. ¹⁵ Lua òè lɔ: O Isailionɛ n̄ m̄ɛ ma Dii an deziɔ Ablahaũ n̄ Izaakio n̄ Yakɔbuo Lua mé n̄ z̄imá. Ma t̄ón we gɔɔpii. Aɔ ma sisi màa e á buiwa. ¹⁶ Gɛ n̄ Isaili gbɛz̄ɔɔ k̄aa, ní oné ma Dii an deziɔ Ablahaũ n̄ Izaakio n̄ Yakɔbuo Lua mé b̄ò m̄ɔma. Oné m̄alɛ n̄ e, ma yá pɔ w̄alɛ kené Egipi è. ¹⁷ Má n̄ bɔle Egipi, gu pɔ aale taasikɛupi, mí gér̄nɔ b̄usu pɔ Kanaaɔ kuu n̄ Itiɔ n̄ Amɔleɔ n̄ Pɛlizio n̄ Iviɔ n̄ Yebusio, gu pɔ v̄i n̄ zó'io diu. ¹⁸ Aa n̄ yāmaɛ. Mpi n̄ Isaili gbɛz̄ɔɔ à gɛ Egipiɔ k̄ia le, í oè ma Dii Ebeluɔ Lua m̄amɛ ma b̄ɔ m̄ɔwá, ma m̄ɛ aà á gba zé à gé gɔɔ àaɔ kei guwaiwaiu, ké à e sa'o mapi ma Dii á Luawa. ¹⁹ Má d̄s ké Egipiɔ k̄ia a we à gɛo, mé i ke ma ḡanàwà bàasio. ²⁰ Má ɔt̄ɔ Egipiɔwa, mí dabudabuɔ ke mà kpaon̄zi, i gbasa á gbaɛ. ²¹ Má tó Egipiɔ á wɛgwa, ké tó ále tá, á tá ɔgiio. ²² A n̄ɔɛ pii ánuusu ge vua n̄ɔambleɔɔ n̄ pɔkasaɔ gbɛa a Egipi n̄ɔɛ deewa

* **3:10** Zln 7.30-34 † **3:14** Z̄aa 8.24, Zia 1.4, 8

ń ń nɔe pɔ kú aà beɔ, í da á negɔeɔ ń á nenɔeɔne. Màa á Egipio pɔɔ símá dúuduu.

4

Lua Mɔizi gbaa dabudabukea zé

¹ Mɔizi wèwà à mè: Tó aai ma náaikεo, mé aai ma yāmao, tó aa mè níme ni bɔ n mɔao sɔ be? ² Ǿ Dii aà là à mè: Bó ń kúa wei? A wèwà à mè: Goε. ³ Dii òè: Pále zíle. Ké a pàle, ɔ à lí mlē ũ, ɔ Mɔizi bòzā. ⁴ Ǿ Dii òè: Ǿbɔ ñ kū a vláwa. Ké a kù, ɔ à èa gò go ũ aà ɔzì. ⁵ Dii òè: Màa ńyɔ ke, aa e si ké ma Dii an dezio Ablahaũ ń Izaakio ń Yakɔbuo Lua mé bò mòmá.

⁶ Dii èa òè lɔ: Ǿsɔlɔ n ulau. Ǿ a sòlɔ. Ké a bò, a è kusu lía, à kè púuu lán buawa. ⁷ Dii òè: Èa ñ ɔsɔlɔ n ulau. A èa sòlɔ. Ké a bò, a è à sù a gbεu. ⁸ Dii òè: Tó aai n náaikε aa seela séia sio, aa seela gbezā sí. ⁹ Tó aai seela plaapio si aa n yāmà sɔo, Níli í tó ñ kóle tɔle, a li au ũε.

¹⁰ Ǿ Mɔizi òè: O'o Dii! Za zi yā'o àamanɔo. Baa za gɔɔ pɔ n yā'òmεε, ma lé gbiaε. ¹¹ Ǿ Dii òè: Déme ledɔ gbēnazinaei? Déme í aà léna naale ge í aà swādokūi? Déme í to aà gu'e ge í aà vīakūi? Ma Dii, mámεo lò? ¹² Gé sa! Má dɔnle ń yā'oao, má yá pɔ ńyɔ o danε. ¹³ Ǿ à mè: O'o Dii! N yá na! Gbēpále zì. ¹⁴ Ǿ Dii pɔ pà Mɔizizi à mè: N vīi Aalona Levii bui kuo lé? Má dɔ ké yā'o zì'ũaànɔo. Ale mó dainle. Tó à wesinle, aà pɔ a ke na. ¹⁵ Yā'oaànɔ, ní yá pɔ a su o daè. Mapi, máo dɔále ń yā'oao, mío yá pɔ ásu ke daé. ¹⁶ A yā'o gbéɔne n gēε ũ, aɔ de n ledɔekena ũ, mé ńyɔɔ deè Lua ũ. ¹⁷ Goε sé ńyɔ kúá, ní seelaɔ keò.

Mɔizi εaa Egipi

18 Mɔizi tà a ànsue Yetolowa, a òè: Ma gba zé mà ta ma gbéɔ kɔi Egipi, mà e tó aa ku wɛni guu e tia. Yetolo òè: Ka aafia. 19 A mɔ lè Dii ò Mɔizie Madiã bùsuu à mè: Fɛlɛ n ta Egipi, asa gbé pɔ aale n we yãaɔ gàga pɔi. 20 Ǿ Mɔizi a na sè ní a nɛgɔɛnapiɔ, à ní dí zàa'inaɔ kpɛ, à èa lé tá Egipi, a Lua gopi kɔa. 21 Ǿ Dii òè: Tó n ka Egipi, dabudabu pɔ ma a iko kpàmaɔ ke Falaɔɔ aɛ pɔi. Kási má aà swãfɛè, i gí gbéɔ gbaei. 22 Ní oè ma Dii ma mè Isaili mé ma nɛgɔɛ séia ũ, 23 Ǿ má òè aà ma nɛgɔɛ séiapi gbae aà ge ma sísi. Lá à gí aà gbaei, má aà nɛgɔɛ séia de sa sɔe.

24 Zé guu Mɔizi lé i guei, Ǿ Dii aà lè we, a ye à aà de. 25 Ǿ Sefola gbè fɛna sè à a né tɔzòò,* à a gyafɔɔ nà Mɔizi gbáwa à mè: Sɔanaɛ, níme ní ma au gɔ ũ. 26 Tɔzɔa bee yáí à mè, au gɔ. Ǿ Dii Mɔizi tò.

27 Dii ò Aalonaɛ: Gé dai Mɔizile guwaiwaiu. Ǿ à gè aà lè Lua gbɛ kɔi, à lɛpèwà. 28 Mɔizi yá pɔ Dii a zí oi dàu a síu Aalonaɛ ní seela pɔ a òɛ à keɔ. 29 Ǿ Mɔizi ní Aalonaɔ tà Egipi aa Isaili gbɛzɔɔ kàaa. 30 Aalona yá pɔ Dii ò Mɔizie dàu a síuné pɔi, Ǿ Mɔizi dabudabupɔ kè Isailiɔ wáa. 31 Aa yápi sí. Ké aa mà Dii mé mò ní gwai à ní taasikɛa è, Ǿ aa kùlɛè aa mipèlɛ.

5

Mɔizi ní Aalonaɔ gea Falaɔɔ gwai

1 Bee gbɛa Mɔizi ní Aalonaɔ gè Falaɔɔ lè aa òè: Yá pɔ Dii Isailiɔ Lua òn ke: A mè n a gbéɔ gbae aa ge dikpɛkɛe guwaiwaiu. 2 Falaɔɔ wèmá à mè: Dén Dii ũ ké mà misiilèè, mí Isailiɔ gbaei? Má Dii dɔo. Má

* 4:25 Daa 17.10

Isailio gbaeo. ³ Ǿ aa òè: Ebeluo Lua mé bò mòwá. Wá gba zé wà gé gɔɔ àaɔ kei guwaiwaiu, wí sa'o Dii wá Luapiwa, ké asu gagyākawáguo ge zí. ⁴ Ǿ Egipio kíapi ò Mɔizie ní Aalonao: Akɛa á tò gbéɔ laai lé go ní zíwai? A ɛa á zíwa. ⁵ Ǿ à ɛa m̀è: Ké gbéɔ dasikù sa, ɔ á ye aa kámabo ní ní zíoa?

⁶ Zibeezi Falaɔ yādīle Isaili wetānaɔne ní ní dɔaanaɔ à m̀è: ⁷ Asuli musā kpámá aa bilikibɔ ò lá i ke yāawa bo. Aali gé ní pó ḱéi níziae. ⁸ Kási aali bilikibɔ a lé gbɛu lá aai bo ziwaɛ. Asu laonéo, asa màadeɔne. A yáí tò an wii dɔ, aale me wa ye gé sa'oi ní Luawaɛ. ⁹ A zí káfiné, ké aasu íampakii e aa laaidɔ ege yáɔwa bo.

¹⁰ Ǿ an wetānapio ní ní dɔaanaɔ m̀è wa òné: Falaɔ m̀è á musā kpáwá bo. ¹¹ A ge séle ázia gu pó á eu. Kási wá zí laoéo, baa yɔɔ. ¹² Ǿ aa fāaa aa gè Egipi gupiiu sē ḱéi musā ũ. ¹³ An wetānapio ì naemá lá gu lé dɔ, ké aali ní zí né, lá aai ne gɔɔ pó wí musā kpámáwaɛ. ¹⁴ Wà gbɛa kè Isaili dɔaana pó an wetānaɔ ní díleɔne, wa òné: Akɛa i bilikibɔ gbā ge gía, à kà lá wà a lé dàé yāawao ni? ¹⁵ Ǿ Isaili dɔaanaɔ gè wiilè Falaɔwa aa m̀è: Akɛa níle ke wápio n zòblenaɔne màai? ¹⁶ Wàle musā kpáwá bo, mé wàle me wà bilikibɔ. Wàle wá gbɛ, kási n gbéɔ mé tàae ví. ¹⁷ Ǿ à m̀è: Màadeɔn á ũ. Màa á beò! A yáí iɔ me á gé sa'oi Diiwaɛ. ¹⁸ A gé zíkai. Wa musā kpáwá bo, kási áli bilikibɔ lá wa dàé léue.

¹⁹ Ké wa ò Isaili dɔaanaɔne aasu gɔɔ do bilikibɔa laoo, aa dò ké wà yá èe sa. ²⁰ Ké aa bò Falaɔ ḱi, aa kpáaũ ní Mɔizio ní Aalonao, aale ní dá, ²¹ ɔ aa òné: Dii á yá gwa, i yákpalekéánɔ, asa á tò Falaɔ ní a gbéɔ ye

wá gíyãio. A wá dea zé kpàmáε. ²² Ǿ Mɔizi èa ge ò Diiε: Dii, b́yãí n ìadà gbépiɔwai? Bee yáí n ma zlia? ²³ Za gɔɔ ṕ ma ge yã'ò Falaɔɔε ní n t́o, ɔ àε ìada n gbéɔwa, mé ni ní b́o!

6

Dii Isailiɔ suabaa legbèa Mɔizie

¹ Ǿ Dii òè: Nyɔ yá ṕ má ke Falaɔɔε e tia. A ní gbaε ma gbãa zɔɔ yáí. A ní yá a bùsuu ma gbãa zɔɔ yáí. ² Ǿ Lua èa yã'ò Mɔizie à mè: Mámεmaa Dii, ³ ma b́ mɔ Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbuowa Lua Gbãapiide ũ,* kási aai ma d́ ké ma t́n Diio. ⁴ Ma bàa kúrínɔ ma mè má Kanaa bùsu ṕ aa ku a guu nibɔɔ ũ kpámá. ⁵ Ma Isailiɔ aaukea mà an zɔblea Egipiɔne yáí, mé ma bàa ṕ kúrínɔpi i sãmaguo. ⁶ Ayãmeto o Isailiɔne n̄ me: Mámεmaa Dii, má á b́ zí gbãa ṕ Egipiɔ dàé guu, mí á bo. Má yákpalekérínɔ, mí á bo ní ma gàsa gbãao. ⁷ Má á sé ma gbéɔ ũ, mí de á Lua ũ, íɔ d́ ké mámεmaa Dii á Lua ṕ á b́ Egipi zí gbãau. ⁸ Má géánɔ bùsu ṕ ma a legbè Ablahaũ ní Izaakio ní Yakɔbuoɔne guu. Má á gba àò ví. Mámεmaa Dii.

⁹ Mɔizi yápi ò Isailiɔne, kási aai aà yãmao, ké zɔzì pãsí ní kãdè yáí. ¹⁰ Ǿ Dii ò Mɔizie à mè: ¹¹ Ge n̄ o Egipiɔ kí Falaɔɔε aà Isailiɔ gbaε aa b́le a bùsuu. ¹² Ǿ Mɔizi wè Diiwa à mè: Lá Isailiɔ lí ma yãmao, ma gbé ṕ ma lé gbia, kpelewa Falaɔɔ a ma yãmai?

Mɔizi ní Aalonao buibɔkí

* **6:3** Daa 17.1, 28.3, 35.11

13 Dii yā'ò Mɔizie ní Aalona Isailiò ní Egipiò kíao yá musu, a òné aa bɔle ní Isailiò Egipi. 14 An bui uabeleò tón ke: Isaili negḡe sǎia Lubeni negḡeòn ke: Anɔki, Palu, Ezɔnɔ, Kaami. Lubeni buiòn we. 15 Simeò negḡeòn ke: Yemuε, Yamini, Oada, Yakε, Zohaa ní Kanaa nɔe né Sauluo. Simeò buiòn we. 16 Levii negḡeò tón ke an buiwa: Geesɔ, Keata, Melali. Levii kè wè basoolokwi ní soplaοe (137). 17 Geesɔ negḡeòn ke an buiwa: Libeni ní Simeio. 18 Keata negḡeò tón ke: Amlaũ, Isaa, Heblɔ, Uzieli. Keata kè wè basoolokwi ní àaḡoε (133). 19 Melali negḡeòn Mali ní Musio ũ. Levii buiòn we daεdaε. 20 Amlaũ a dasε Yokebede sè nɔ ũ, ɔ à Aalona ní Mɔizio ìò. Amlaũ kè wè basoolokwi ní soplaοe (137). 21 Isaa negḡeòn Kole ní Nefegio ní Zikelio ũ. 22 Uzieli negḡeòn Misaeli ní Elezafáo ní Sitelio ũ. 23 Aalona Aminadabu né Eliseba, Naasɔ dǎe sè nɔ ũ, ɔ à Nadabu ní Abiuo ní Eleazaao ní Itamaao ìò. 24 Kole negḡeòn Asii ní Elikanao ní Abiasafao ũ. Kole buiòn we. 25 Aalona né Eleazaa Putieli nenɔeò do sè nɔ ũ, ɔ à Finεasi ìò. Levii bui uabeleòn we daεdaε. 26 Aalona ní Mɔizi pó Dii òné aa Isailiò bɔle Egipi gǎgǎn we. 27 Ampio mé yā'ò Egipiò kí Falaḡoε, ké aa e Isailiò bɔle Egipi. 28 Ké Dii yā'ò Mɔizie Egipi, 29 à mè ámeaa Dii, yá pó ále oè aà o Falaḡoε pii. 30 Ǿ Mɔizi òè a lé gbiaε, kpelewa Falaḡo a a yāmai?

7

Yá mèn kwi ytaa Egipiwa

1 Ǿ Dii ò Mɔizie: Gwa! Ma n ke Falaḡoε lamawa, ɔ n v̄ii Aalona de n yā'ona ũ. 2 Yá pó má òne pii o n v̄ii Aalonaε, i o Falaḡoε aà Isailiò gbæ aa bɔle a bùsuu.

³ N beeo má aà swáfě̀. Má seelaɔ́ n dabudabuɔ́ ke Egipi dasi,* ⁴ kási Falaɔ́ a á yāmao. Má ɔ́t̄s Egipiɔ́wa, mí yákpalekerínɔ́, mí bɔ́ n ma zīgɔ́ ma gbé Isailiɔ́. ⁵ Tó ma bɔ́ n ma gbāao Egipi, má Isailiɔ́ bɔ́leu, Egipiɔ́ i dɔ́ sa ké mámɛmaa Dii. ⁶ Ǿ Mɔizi n Aalonao kè lá Dii ònéwa. ⁷ Gɔɔ pɔ́ aa yā'ò Falaɔ́e, Mɔizi wè basiiɔ́e, Aalona sɔ́ wè basiiɔ́ n àaɔ́o.

⁸ Ǿ Dii ò Mɔizie n Aalonao: ⁹ Tó Falaɔ́ dabudabu gbèama, o Aalonae aà a go se pàle aà ae, i li mlē ũ. ¹⁰ Ké Mɔizi n Aalonao gè Falaɔ́ kú, aa kè lá Dii ònéwa. Aalona a go se pàle Falaɔ́ n a iwaɔ́ ae, ɔ́ à li mlē ũ. ¹¹ Ǿ Falaɔ́ Egipi wɛzɛnaɔ́ n ɛsedeɔ́ sɔ́si, ɔ́ aa dabudabupi kè màa sɔ́ n ɛsedeke guu. ¹² Ké an baade a go pàle,† ɔ́ an gopiɔ́ li mlē ũ sɔ́, ɔ́ Aalona go n pɔ́ɔ̀ mòmɔ́. ¹³ Falaɔ́ swá yīaae, i n yāmao lá Dii òwa.

Iɔ́ lia au ũ

¹⁴ Dii ò Mɔizie: Falaɔ́ swá gbāa, à gí gbéɔ́ gbaei. ¹⁵ Ge n aà le zia kɔɔ, gɔɔ pɔ́ àle gé swai, níɔ́ aà dā Niili sae we. Nyɔ́ n go pɔ́ li mlē ũpi kūa, ¹⁶ ní oè n me, ma Dii Ebeluɔ́ Lua máme ma n zɔ́wà n oè aà ma gbéɔ́ gbae aa gé ma sɔ́sɔ́ guwaiwaiu, kási e tia i ma. ¹⁷ Ma Dii ma mè, yá pɔ́ a to aà dɔ́ ké mámɛmaa Diinke: Tó n Niili í lè n go pɔ́ n kūao, a li au ũ.‡ ¹⁸ Kpɔ́ pɔ́ kú ípi guuɔ́ i gaga, Niili í i gíɔ́, Egipiɔ́ i fua mií.

¹⁹ Ǿ Dii èa ò Mɔizie: O Aalonae aà a go se dɔ́ Egipiɔ́ ía, an swaɔ́ n n swa'ɔ́naɔ́ n n biaɔ́ n n íkalekúɔ́ píi, i gɔ́ au ũ. Au iɔ́ daa gua Egipi, baa n pēnaɔ́ n olaɔ́ guu ío píi.

* **7:3** Zln 7.36 † **7:12** 2Tim 3.8 ‡ **7:17** Zia 11.6, 16.4

20 Ǿ Mɔizi n̄ Aalonao kè lá Dii ònéwa. Aalona a gopi sè à Niili í lèd Falaɔɔ n̄ a ìwaɔ wáa, ɔ́ ípi gè au ũ p̄íi. § 21 Kpɔ pɔ́ kú a guuɔ gága, ɔ́ Niili ípi gídò, Egipiɔ fùa mii. Au daa gua Egipi. 22 Egipi esedeɔ kè màa sɔ́ n̄ esedeke guu, ɔ́ Falaɔɔ swá gbáakù, i n̄ yámao lá Dii òwa. 23 Falaɔɔ èa tà a be, i yápi da seo. 24 Egipiɔ bia yòyɔ́ Niili gɔ́sɔ́wa, ké wà e imi, asa aai f̄ swada í m̄io. 25 A ku màa e gɔɔ sopla Dii Niili lea gbɛa.

Blɔɔ kaa

26 Ǿ Dii ò Mɔizie: Ge n̄ o Falaɔɔe, ma Dii ma m̄e àa ma gbéɔ gbae aa gé ma sísii. 27 Tó à ḡí n̄ gbaei sɔ́, má tó blɔɔ ka àa bùsu gupiiue. 28 Blɔɔ Niili pa e aa bua s̄is̄ia, aai ḡe àa ua e àa kpéu kpea, aai dede àa wúlebɔwa. Aa ḡe àa ìwaɔ uaɔ n̄ àa gbéɔ uaɔ. Aa ka àa k̄inaɔ guu n̄ àa blɛdabɔɔu. 29 Blɔɔ dedɛwà n̄ àa gbéɔ n̄ àa ìwaɔ p̄íi.

8

1 Dii èa ò Mɔizie: O Aalonae àa a go se dɔ swaɔla n̄ swa'ɔnaɔ n̄ biaɔ, blɔɔ i ka Egipi bùsuu. 2 Ké Aalona a go d̄ò Egipi íɔla, ɔ́ blɔɔ b̄òle l̄i bùsupia. 3 Ǿ esedepiɔ kè màa sɔ́ n̄ esedeke guu, aa tò blɔɔ l̄i Egipia.

4 Ǿ Falaɔɔ Mɔizi n̄ Aalonao sísi à m̄e: A awakpa Diie àa blɔɔ k̄ɛa n̄ ma gbéɔ, mí á gbéɔ gbae aa gé sa'oiwà. 5 Ǿ Mɔizi ò Falaɔɔe: Gɔɔ dilem̄e mà awakpane Diie n̄ n̄ ìwaɔ n̄ n̄ gbéɔ, ké àa blɔɔ k̄ɛma n̄ n̄ uaɔ, aai ḡɔ swai ado. 6 Falaɔɔ m̄e: Zia. Ǿ Mɔizi m̄e: A ke lá n̄ òwa ké n̄ e n̄ d̄ɔ gb̄e muaa n̄ Dii wá Luaoo. 7 Blɔɔ k̄ɛma n̄ n̄ uaɔ n̄ n̄ ìwaɔ n̄ n̄ gbéɔ, aai ḡɔ swai ado.

8 Ké Mɔizi n Aalonao gò Falaɔ kɛi, Mɔizi wabikè Diiwa blɔɔ pɔ a kà Falaɔnguɔ yá musu. 9 Dii Mɔizi wabikea mà, ɔ blɔɔpiɔ gàga kpéɔ guu n uɔ n wénkpɛɔ. 10 Wa kàaakāaa, ɔ bùsu gidò píi. 11 Ké Falaɔ è dáama kè, aà swá èa gbāakù, ɔ i Mɔizi n Aalonao yāmao lá Dii òwa.

Gáí kaa

12 Dii ò Mɔizie: O Aalonaɛ aà a go sé, i tɔɔle léð, bùsuti i li gáíɔ ũ Egipi gupiiu. 13 ɔ aa kè màa. Aalona a go sè à tɔɔle léð, ɔ bùsuti li gáíɔ ũ, aa kà gbēnazinaɔgu n nòbɔɔ. Egipi bùsuti li gáíɔ ũ píi. 14 Eɛɛdeɔ yòwà màa n eɛɛdeke guu sɔ, ɔ aa fùa. Gáíɔ kà gbēnazinaɔgu n nòbɔɔ. 15 ɔ eɛɛdeɔ ò Falaɔɔ: Lua ɔgbɛɛ. Kási Falaɔ swá gí yíaaɛ, i n yāmao lá Dii òwa.

Usinaɔ kaa

16 Dii ò Mɔizie: Fɛle kɔɔkɔɔ ge Falaɔ le gɔɔ pɔ àle gé swai, ní oè ma Dii ma mè aà ma gbéɔ gbaɛ aa gé ma sísii. 17 Tó à gí n gbaei, má ũsinaɔ kaaàgu n aà iwɔɔ n aà gbéɔ n aà be kpéɔɛ. Egipi kpéɔ i pa n ũsinaɔ, aa da tɔɔle se. 18 Gɔɔ bee Gosɛ bùsu gu pɔ ma gbéɔ kuu ɔ má bɔ ado. We ũsinaɔ kauo, ké aà e dɔ ké mámɛmaa Dii aà bùsuu. 19 Má a gbéɔ dɔkɔɛ n aà gbéɔ. Zia ɔ seelapi a ke.

20 ɔ Dii kè màa. ũsinaɔ kà Falaɔ ua n aà iwɔɔ uɔɔ. Egipi ɔɔkpà píi ũsinaɔ yáí. 21 ɔ Falaɔ Mɔizi n Aalonao sísi à mè: A ge sa'o á Luawa bùsuu la. 22 ɔ Mɔizi òè: A zɛví wà ke màao, asa pɔ pɔ wá sa'òò Dii wá Luawa de Egipiɔne tɛ ũɛ. Tó wa sa'ò n pɔ pɔ dené tɛ ũo n wáa, aa wá pápa n gbɛo aa wá dɛdɛo

lé? ²³ Wá taa'o guwaiwau ɔɔ àaɔɛ, wí gbasa sa'o Dii wá Luawa lá a òwɛɛwa. ²⁴ ɔ Falaɔ mɛ: Má á gbaɛ à ɛ sa'o Dii á Luawa guwaiwau, āma ásu gé zāo. A awakpaɛmɛɛ sa. ²⁵ Mɔizi òè: Tó ma ta, má awakpaɛ, i ũsinaɔ kēma zia n n iwaɔ n n gbɛ́o. Ama nsu mɔafilikɛ n gí gbɛ́one aa gé sa'oi Diiwa bo. ²⁶ Ké Mɔizi bò Falaɔ kíi, à awakpaɛ Diiɛ. ²⁷ Dii aà wabikɛa mà, ɔ ũsinaɔ kè Falaɔwa n a iwaɔ n a gbɛ́o. I ɔ gueio, baa mɛndo. ²⁸ Kási Falaɔ swá gí gbāa e tiaɛ, i n gbáeo.

9

Pɔtuɔ gagaa

¹ Dii ò Mɔizie: ɛ n Falaɔ le, ní oè Dii á Ebeluɔ Lua mɛ, aà ma gbɛ́o gbaɛ aa gé ma sísi. ² Tó à gí n gbaɛi mé a n kūa e tia, ³ má ɔɔ aà pɔtuɔwa bua. Má gagyā pāsi ká aà sɔ́gu n aà zāa'inaɔ n aà yiongoɔ n aà zuɔ n aà sāo n aà bleɔ. ⁴ Má Isaili pɔɔ dɔkɔɛ n Egipiɔ pɔɔ. Isailiɔ pɔɔ kee a gao. ⁵ Ma Dii ma a ɔɔdile. Zia má bee ke būsuu la.

⁶ Ké gu dɔ, ɔ Dii kè màa. Egipiɔ pɔtuɔɔ gaga píi, kási Isailiɔ pɔɔ kee i gao. ⁷ Falaɔ yá pɔ kèpi gbèa a mà Isailiɔ pɔɔ kee i gao, kási aà swá gí gbāaɛ, i gbépiɔ gbaeo.

Sáne kaa Egipiɔgu

⁸ Dii ò Mɔizie n Aalonao: A mua túfu ɔkpa, Mɔizi i fā musu Falaɔ aɛ, ⁹ i da Egipi būsua píi lán luutɛwa, i ka gbɛnazinaɔ n nòbɔɔgu sáne ũ gupiiu. ¹⁰ ɔ aa mua túfu sɛle aa gèò Falaɔ kíi. Ké Mɔizi túfupi fà musu, ɔ à kà gbɛnazinaɔ n nòbɔɔgu sáne

ũ. * ¹¹ Ɔsedeo i fɔ̀ gè Mɔizi kɔ̀io sánepio yáí, asa à ní lé ní Egipio píie. ¹² Ɔ Dii Falaɔ swáfè lá a ò Mɔiziewa, ò i ní yámao.

Lougbe kwɛa

¹³ Dii ò Mɔizie: Fɛle kɔ̀kɔ̀ ge Falaɔ le, ní oè ma Dii á Ebeluo Lua ma m̀è, aà ma gbé̃o gbae aa gé ma sísi. ¹⁴ Ké bee sa má ía píi kpáaazi ní aà ìwao ní aà gbé̃o, ké aà e d̃o dúnia guu píi gb̃e muaamano. ¹⁵ Asa tó ma ɔ̀t̃má ma gagyākàngu yāa, d̃o aapi ní a gbé̃o aa làa dúnia guu. ¹⁶ Má tò aà ku ké aà ma gbāa e, ma tó i li dúniaa píie. † ¹⁷ Lá àle azia se lesi de ma gbé̃ola e tia, àle ní gbaeo, ¹⁸ zia maa'i má tó lougbe pāsí kwé maamaa, lougbe pó a taa i ke Egipi yāao zaa wa kàle e ní a gbāo. ¹⁹ Oè aà gbé̃o zí aa aà pɔ̀tuoo ní pó pó a ví buao séle káka kpéu píi. Gbēnazinao ní pó pó kú bàasio, tó wi gḗño kpéuo, lougbe a kwémá aa gaga.

²⁰ Falaɔ ìwaeo vɔ̀lakè Dii yáe, aa ní zikenao ní ní pɔ̀tuoo káka kpéu. ²¹ Ama gbé̃ pó aai Dii yādao, aa ní zikenao ní ní pɔ̀tuoo tò bàasi. ²² Ɔ Dii ò Mɔizie: Ɔse musu, lougbe i kwe gbēnazinao ní pɔ̀tuoo ní buapówa Egipi bùsu gupii. ²³ Ké Mɔizi a go d̃o musu, Dii tò lou lé pūna, àle ma ní gbeo, àle píle, mé lua lé su tɔ̀lewa. Dii lougbe kà Egipio gu. ‡ ²⁴ Lougbe lé kwé, lou lé pílepile. Lougbe pi pāsí. Zaa Egipi bùsu ku, lou bee taa i mau yāao. ²⁵ Lougbe pi pó pó kú bàasi Egipi bùsuuo ásookè píi, gbēnazinao ní pɔ̀tuoo ní buapó píi. A s̃èa lío è'è píi. ²⁶ Gos̃e bùsu gu pó Isailio kuu ò lougbe pi i kauo ado.

* **9:10** Zia 16.2 † **9:16** Lom 9.17 ‡ **9:23** Zia 8.7, 16.21

²⁷ Falaɔ Mɔizi n Aalonao sisi a ònɛ: Ké bee sa ma duunakè. Dii dee yá nae, mapi n ma gbéɔ taaedeɔn wá ũ. ²⁸ A awakpaè. Loupūnaa n loughɛɛ beeo kà. Má á gbae sae, wa gíe bo. ²⁹ Mɔizi òè: Tó ma bo wénkpe, mé ma a ɔ ò Dii kíi oi, loupūnaa a ze, loughɛ i láa, ké n e n ò dɔ tɔɔléá Dii pɔe. ³⁰ Ama má ò dɔ ké mpi n n íwaɔ, ále víake Dii Luaeɔ e tia.

³¹ Naa n maseo òkpa, ké naa pia mé mase mɔe bɔ yáí. ³² Ese n weao i òkpaɔ, ké aai ma gbɛzā yáí. ³³ Mɔizi bɔ Falaɔ kíi à gè wénkpe, à a ɔ ò Dii kíi oi, ɔ loupūnaa n loughɛɔ zè, lou i ma bo. ³⁴ Ké Falaɔ è lou n loughɛɔ n loupūnaao zè, à gí lé duunake, aà swá gbāakū, aapi n a íwaɔ. ³⁵ Aà swá yíaa, à gí Isailio gbaei lá Lua dà Mɔizie a òèwa.

10

Kwaɔ kaa

¹ Dii ò Mɔizie: Gé Falaɔ kíi, asa ma aà swáfè n aà íwaɔ, ké mà a dabudabuɛ beeo ke n guu, ² ke n e n o n néɔne n n tɔūnaɔ lá ma Egipio wetà n dabudabu pɔ má kè n guuo, í ò ké mámɛmaa Dii. ³ ɔ Mɔizi n Aalonao ge ò Falaɔe aa mè: Dii Ebeluɔ Lua mè, nýɔ ku misiileae sai e bɔe ni? N a gbéɔ gbae aa gé a sísi. ⁴ Tó n gi n gbáei, zia a kwaɔ ka n búsuu, ⁵ aa da tɔɔléa, wa gu'eo, aai léle pɔ pɔ gɔne loughɛ gbɛaɔwa n lío píi. ⁶ Aa ka n kpéɔ pai n n íwaɔ pɔɔ n Egipio pɔɔ píie. N maeɔ n n dezio aai a taa e yáao, za gɔɔ pɔ aa zèle búsuu la e n a gbāo. ɔ Mɔizi èa bɔ Falaɔ kíi.

⁷ Falaɔ íwaɔ òè: Gbépio aao músikpawázi màa e bɔe ni? Gbépio gbae aa gé Dii n Lua sísi. N ò ké Egipi òkpaò lé? ⁸ ɔ wà èa sù n Mɔizio n Aalonao

Falaɔ kɛi, a òné: A gé Dii á Lua sísi. A deɔ mé aa géi? ⁹ Mɔizi wèwà à mè: Néfɛnen gbɛzɔ. Wá gé wápiie ní wá nɛgɔe ní wá nenɔe ní wá sã ní wá ble ní wá zuɔ, asa Dii dikpe ɔ wále gé kei. ¹⁰ Ǿ a òné: Tó ma á gbáe ní á nɔe ní á néɔ ápii, Dii á bɔ! A laaika! A ye fɛmanɔe. ¹¹ Aawo! A gɔe mé aa gé Dii sísi, asa bee á gbèa. Ǿ wà ní yá Falaɔ kɛi.

¹² Dii ò Mɔizie: N ɔɔ Egipi búsua, kwao i ká, aai sɛ ní lá pɔ bɔ loubɛ gbɛaɔ ble pii. ¹³ Ké Mɔizi a go dɔ Egipia, Dii bɔ ní íanao gukpe oi, àle pé búsupiwa fáane ní gwáasinao zesai. Ké gu dɔ, gukpe íanapi sù ní kwao.* ¹⁴ Ǿ kwapiɔ mɔ kù Egipi búsua pii. An dasi de a yã pɔla, mé a taa a ke bau lo. ¹⁵ Aa kpàle tɔle gupiiu, ɔ tɔle sísi. Aa sɛ ní láɔ ní libe pɔ bɔ loubɛ gbɛaɔ blè pii. Sɛ ge láe ku Egipi búsuu lo.

¹⁶ Wegɔ Falaɔ Mɔizi ní Aalonaɔ sísi à mè: Ma duunakè Dii á Luae ní ápiɔ. ¹⁷ A sùuu gɛndonae bee kɛmanɔ ní ma duunao, í awakpameɛ Dii á Luae aà kaalee bee kɛa. ¹⁸ Ké à bɔ Falaɔ kɛi, à awakpà Diie. ¹⁹ Ǿ Dii bɔ ní ían gbãao be'ae oi, à mɔ kwao sɛle ká Isia Tɛau. Baa kwa mɛndo i gɔ Egipi lo. ²⁰ Dii Falaɔ swãfɛ, ɔ i Isailiɔ gbæo.

Gusia daa Egipia

²¹ Dii ò Mɔizie: Ǿse musu, gusia pɔ wa e ɔkãwà i da Egipia. ²² Ké Mɔizi ɔdɔ musu, ɔ gusia gèele dà Egipia gupiiu e gɔɔ àaɔ.† ²³ Wili kɔ'eo, mé gbɛe i e gò a tíao e gɔɔ àaɔpi. Kási gupua ku gu pɔ Isailiɔ kuu pii.

* **10:13** Zia 9.3 † **10:22** Sou 105.28, Zia 16.10

24 Ǿ Falaṣṣo Mṣizi sṣisi à mè: A gé Dii sṣisii n á nṣeo n á néṣo píi, í á sṣāo n á bleṣo n á zuṣo tó. 25 Mṣizi mè: To wàṣo wá sa'obṣṣo n sa pṣo wí a pṣo káteu à tékū obṣṣo kūa, ké wà e wà Dii wá Lua gbagbaṣo. 26 Sema wà gé n wá pṣotuoṣṣo, baa mènṣo a gṣo, asa an guu ṣ wá sa'obṣṣo seṣu wà Dii wá Lua gbagbaṣo. E wàṣo gé kái we, wá dṣo pṣo pṣo wá sé wà sa'oowà gṣiao. 27 Dii Falaṣṣo swáfè, ṣ i we n gbáeo. 28 Falaṣṣo ò Mṣizie: Gomεε we! Nsu tó wá wé ke sṣiṣo bo. Zí pṣo wa wesikṣoṣe, n gaε. 29 Ǿ Mṣizi mè: Lá n ò, má wesinle bo.

11

Egipi neḡṣe séiṣo gaga

1 A mo lè Dii ò Mṣizie yāa à mè: Má ṣada Falaṣṣowa n Egipi bṣusuo gēn do lo, i gbasa á gbaε. Tó àle á gbaε, a á yáε fá! 2 O gbéṣṣe an baade gṣe n nṣeo ánuṣu pṣo n vua pṣo gbea gbé pṣo á vṣi Egipi gbé ũwa. 3 Má tó Egipiṣo Isailiṣo wegwa. Mṣizi sṣo a beεε vṣi Egipi Falaṣṣo ṣwaṣo n a gbéṣṣe.

4 Ǿ Mṣizi ò Falaṣṣoε: Dii mè, gwāasin weεdo á pā Egipi bṣusua, 5 Egipi neḡṣe séiṣo i gaga píi sea za Falaṣṣo pṣo zṣlea báawa néwa e à ge pe nṣe zṣkena pṣo aai wṣisilṣo pṣowa n pṣotuo nesana séiṣo píi. 6 Búbua gbāa a da Egipia gupiiu, a taa i ke yāao, mé a ke bau bo. 7 Kási Isailiṣo guu baa gbē a gbodṣo gbēnazina ge pṣotuwao, ké n e n dṣo Dii Egipiṣo dṣkṣe n Isailiṣo yái. 8 N ṣwaε beṣo mo ma kíi píi, aai kúlemεε, aai me má gé n ma gbéṣṣo píi. Bee gbea sa mí gé. Ǿ Mṣizi bṣo Falaṣṣo kíi n pṣfē zṣoṣo.

9 Dii ò Mṣizie yāa à mè: Falaṣṣo a n yāmao, ké ma dabudabukeṣo e dasikū Egipi yái. 10 Mṣizi

ń Aalonao dabudabupio kè Falaɔo aɛ píi, ɔ Dii àà swáfɛ̃. A ǵi Isailio gbacɛi aa bo a bùsuu.

12

Gɛamusu dikpe

¹ Dii yā'ò Mɔizie ń Aalonao Egipi à mɛ̀: ² Mɔɛ bee lio deé mo sɛ́ia ũ wɛ́ ń wɛ̀o. ³ A o Isailione píi, mɔɛ bee goɔ kwide zǵ uale ń ualeo píi aali sã se m̀ndodo. ⁴ Tó ua gbéɔ dasi i ka aa sã m̀ndo neo, aa sé ń ua pó aa ku kɔ saeo a gbéɔ dasileu, ké a kɛni su gɔo yáí. ⁵ A sãsa ge blesan bobna pó sãa vio sé.* ⁶ Isailio píi, baade a pó gwa e mɔɛ bee goɔ gɛo m̀ndosaide zǵ. Oosi i de, ⁷ í a au lé kpé pó wa a ǹdo sou kpɛɛɛ gɔwa, ɔplaaí ń zɛɛio ń musuo. ⁸ Gwãasɛn doŋpi à ǹdoɔpi kpátea, í só ń kàao ń lá kɛsão. ⁹ Asu so búsu ge fùukeao. A kpátea ń a mio ń a gbáɔ ń a guɔpɔɔ. ¹⁰ Asu to gu do a kɛniwao. Tó a kɛni gò, à káteu à tékũ. ¹¹ Tó ále só, à asanado, í kyalekpa, á gopana io naa á ɔzǵ, í só kpakpa, asa Dii Gɛamusu sa'obɔɛ.

¹² Gwãasɛnapi má pã Egipia mà negɔɛ sɛ́iao dede búsupi gupiiu ń ɔɔtuo nesana sɛ́iao píi, mí yáda Egipi táaɔla. Mámɛmaa Dii. ¹³ Aupi io de seela ũ kpé pó á kú a guuwa. Tó mále ɔtɔ Egipiowa, mé ma aupi è, má gɛálaɛ, gagapi a á leo. ¹⁴ Ali goɔpi dile ma dikpe ũ a yá dɔngu yáí, io dikpɛpi ke felekaa ũ e á buiwa.

Kàaso dikpe

---

* **12:5** Zaa 1.29, Ebe 9.14, 1Pie 1.19

15 Ali kàa so e gɔɔ sɔpla. A gɔɔ sɛ́ia zǐ àli pɔ́se'ese pɔ́ kú á kpéuo kóle,† asa gbé pɔ́ pɔ́sea sò gɔɔ sɔplapi guu, wa aà bɔ Isailiɔ guu wà deε. 16 A gɔɔ sɛ́ia zǐ ní a gɔɔ sɔpladeo àli kɔ́kāaa à ma sísi. Ásu zǐe ke gɔɔ beeo zǐo, sema blekea gbépiiε bàasio, a lén we. 17 Ali Kàaso dikpeke, asa zǐbeezi ɔ́ ma á bóle Egipi lán zǐgɔɔwa. A buiɔ lío dikpepi ke kètókɔε ũ. 18 Mɔ́ sɛ́ia gɔɔ gɛo m̀ndosaide zǐ oosi, ào kàa so e a gɔɔ bao ní m̀ndoode zǐ oosi. 19 Pɔ́se'ese su ào kú á beo e gɔɔ sɔpla, asa gbé pɔ́ pɔ́sea sò, b̀m̀on nò, belen nò, wa aà bɔ Isailiɔ guu wà deε. 20 Asuli pɔ́sea so gɔɔ beeo. Gu pɔ́ á kúu píi, àliɔ kàa só.

Gɛ́amusu dikpe sɛ́ia

21 Mɔ́izi Isaili gbɛzɔɔ sísi píi, a òné: A gé á ua sã séi, í de Gɛ́amusu dikpekebo ũ. 22 A ése sáo se à zɔ́ au pɔ́ kú ta guuwa, í lé kpeεεe gǐɔwa, ɔ́plai ní zεεio ní musuo. A gbɛε su bɔ a kpéuo e gu dɔ. 23 Tó Dii lé pã bùsua àle Egipiɔ dede, mé à au è kpeεεe gǐɔwa, a gɛε. A to gbɛdedena gɛázi à á dedeo.‡ 24 Apio ní á buiɔ ào yápi kú kètókɔε ũ e á buiwa. 25 Tó a gɛ̀ bùsu pɔ́ Dii á gbáu lá à a legbèwa, ào lousisiyápi kú. 26 Tó á néo lousisiyápi mi gbèawá, 27 à oné a de Gɛ́amusu sa pɔ́ wí o Diiwa ũε, asa ké à Egipiɔ dède, à gè wá Isailiɔ kpéε, i wá dedeo. ɔ́ gbéɔ̀ kùle Diiε aa mipèle. 28 Ké aa tà, aa kè lá Dii ò Mɔ́izie ní Aalonaowa.

Egipi negɔ́ε sɛ́iaɔ gagaa

29 Gwáasin wεedo Dii Egipi negɔ́ε sɛ́iaɔ dède píi sea za Falaɔ̀ pɔ́ zǐlea báawa néwa, e à gè pè

† 12:15 Bɔa 23.15, Mat 26.17, 1Kln 5.7-8 ‡ 12:23 Ebe 11.28

dakpɛunaɔ pɔwa n̄ pɔtuo nesana s̄iaɔ p̄ii. ³⁰ Falaɔɔ f̄ɛɛ gwá n̄ a iwaɔ n̄ Egipio p̄ii, ɔ búbua dà Egipia, asa uae ku gɛsaio. ³¹ Gwáasina ɔ Falaɔɔ Mɔizi n̄ Aalonao s̄isi a òné: A f̄ɛɛ bɔɛ n̄ Isailio ma gb̄éɔ guu. A gé Dii s̄isii lá á òwa. ³² A á bleɔ n̄ á s̄aɔ n̄ á zuɔ s̄ɛɛ lá á òwa. A géi, í samaa'omɛɛ.

³³ Egipio lé nae gb̄épiɔwa aa bɔɛn̄é n̄ búsuu kpakpa, asa aa m̄è: Wá gaga p̄iiɛ. ³⁴ Isailio n̄ kàatideɔ kà taɔ guu a se'esesai, aa n̄ ulaɔ f̄ifiwà aa dàda n̄ ḡaũ. ³⁵ Aa k̄è lá Mɔizi ònéwa, aa ánuusu p̄ɔɔ n̄ vua p̄ɔɔ n̄ p̄okasaɔ gb̄èa Egipiowa. ³⁶ Dii tò Egipio n̄ wegwà, ɔ aa kpámá. M̄aa aa Egipio p̄ɔɔ s̄imá.

Isailio daa z̄éu

³⁷ Isailio dàz̄eu k̄èɛɛ, aa b̄òɛ n̄ Lamɛɛɔ aa tà Suko. Ḡɛɔ òaasɔɔɔ l̄ɛ òaa àaɛ (600.000), n̄ɛɔ n̄ n̄ɛɔ bàasi. ³⁸ Bui z̄ilo dodoɔ t̄ān̄ɔ dasi l̄ɔ. Bleɔ n̄ s̄aɔ n̄ zuɔ dasi k̄è z̄ai. ³⁹ Aa k̄aa k̄è n̄ k̄aatideɔ p̄ɔ aa b̄òɔ Egipio. A se'ese v̄io, asa wà n̄ yá Egipi zezesaie. Aai ble m̄ai e s̄è k̄é wà ble z̄éu.

⁴⁰ Isailio kua Egipi k̄è w̄ɛ òaa pla n̄ baakwioe. § ⁴¹ W̄ɛ òaa pla n̄ baakwiopi gb̄ea, dikpɛpi z̄í ɔ Dii z̄iḡɔpi b̄òɛ Egipi p̄ii. ⁴² Gwáasinapiá Dii p̄ɔɛ. Isailio líɔ it̄ɛk̄wà e an buiwa, asa gwápi ɔ Dii Isailio b̄òɛa Egipi it̄ɛk̄è.

Ḡeamusu dikpɛ

⁴³ Dii ò Mɔizie n̄ Aalonao: Ḡeamusu yá p̄ɔ má d̄ilɛn k̄e: Buip̄alee su a n̄òɔ soo, ⁴⁴ āma z̄ɔ p̄ɔ á l̄ù mé à t̄ɔz̄ɔ a só. ⁴⁵ Nibɔ ge gb̄èwina su soo. ⁴⁶ A so kp̄éu, ásu b̄ɔ n̄ a n̄òɔpio bàasio. Ásu s̄api wáe ɛɔ.*

§ 12:40 Daa 15.13, Gal 3.17 * 12:46 Z̄aa 19.36

47 Isaili píi lí dikpɛpi kɛ. 48 Tó bòmɔ kú á guu, mé a ye Gɛamusu dikpɛkɛ Diie, aà tɔzɔzɔ a be gɔɛɔne píi, i gɔ bele ũ, i gbasa kɛ. Gyafɔɔdee suli bleo. 49 Bele n bòmɔ pɔ kúánɔɔ, ikoyá doupiɛ. 50 ɔ Isailiɔ kè lá Dii ò Mɔizie n Aalonaowa píi. 51 Zibeezi Dii Isailiɔ bèle Egipi gãgã.

13

Kàaso dikpɛ n nɛgɔɛ sɛíáɔ kpaá Luawao

1 Dii yá'ò Mɔizie à mè: 2 Isaili nɛgɔɛ sɛíáɔ n pɔtuo nesana sɛíáɔ kpaá, asa ma pɔɔne píi.*

3 Mɔizi ò gbɛ́ɔne: A bɔa Egipi zɔbleau gɔɔe bee yá àɔ dɔágu, asa Dii mé á bɔ Egipi n a ɔ gbãao. Asuli pɔ́sɛa so gɔɔpiwao. 4 Ale bɔ Egipi mɔ sɛíá pɔ wí me Abibu guu gbãɛ. 5 Dii legbɛ̀ á deziɔne à mè á b̀usu pɔ wí n z'io diu mé Kanaa n Itiɔ n Amoleɔ n Iviɔ n Yebusiɔ kuu kpáwá. Tó a tò a kau, àli dikpɛpi kɛ mɔe beeu. 6 Aliɔ kàa so e gɔɔ soplá. A gɔɔ sopladepi zí iɔ deé Dii dikpɛ ũ. 7 Aliɔ kàa so e gɔɔ soplapi ge pað. Pɔ́sɛa ge pɛɛsɛ'ɛsɛ suliɔ ku uae á b̀usu gɔɔ beewao. 8 Gɔɔ bee àli o á nɛgɔɛɔne ále bee kɛ yá pɔ Dii kèé ké à á bóle Egipi yáie. 9 Dikpɛpi iɔ deé seela ũ lán pɔ daa ɔwa ge dɔngubɔ yea mi'aewawa, ké Dii ikoyá su bɔ á léuo, asa ɔme á bóle Egipi n a ɔ gbãao. 10 Aliɔ ikoyápi kɛ a gɔɔwa wɛ n wɛo.

11 Tó Dii tò a ka Kanaa b̀usu, mé a kpáwá lá à a legbɛ̀é n á deziɔwa, 12 à á nɛgɔɛ sɛíáɔ kpawá píi. A pɔtuo nesana sɛíáɔ iɔ de aà pɔ ũ píi. 13 Ili á zàa'in nesana sɛíá bo n sãneɔ. Tó i boo, à a waa fi. A á nɛgɔɛ sɛíáɔ bo píi. 14 Tó á nɛgɔɛ á lá yápi mii zia aa

* 13:2 Luk 2.23

mè, bó yán wei, à oné, ké Dii wá bó zɔbleu Egipi ní a ɔ gbāao yáε. ¹⁵ Ké Falaɔɔ gɪkè à gɪ wá gbaei, ɔ Dii Egipi nεgɔε séiaɔ dède píi ní pɔtuo nesana séiaɔ píi. A yáí ɔ wi sa'oiwà ní pɔtuo nesana séiaɔ, mé wi wá nεgɔε séiaɔ bo. ¹⁶ Bee aɔ de seela ũ lán pɔdaa wá ɔwa ge pɔyea wá mi'aewawa, asa Dii mé wá bó Egipi ní a ɔ gbāao.

Isailiɔ bɔa Egipi

¹⁷ Ké Falaɔɔ Isailiɔ gbàε, Lua i bɔrɔnɔ Filitē bùsu zé guuo, baa ní a káikεo, asa à mè: Tó wà fɛlémá ní zɪo, aa làasooke εa taa Egipiwaε. ¹⁸ Lua d̀i, à guwaiwai zé sèrɔnɔ Isia Tēa oi. Isailiɔ b̀ Egipi ní ní gɔkεbɔɔ k̀a.

¹⁹ Mɔizi Yosefu ge sè, àlε taɔ, asa Yosefu tò Isailiɔ lεgbè yāa à mè, tó Lua mò ní b̀i, aa a gεwa sélε b̀ɔ̀ we.†

²⁰ Ké aa b̀ Suko, aa gè b̀okpà guwaiwai lé Etaũ. ²¹ Dii ìɔ d̀aané telu guu fāanε, ké àɔ zε'ɔlɔné. Gwāasina s̄, ìɔ d̀aané té guu ké àɔ gupuné, aaiɔ táa'o fāanε ní gwāasinao. ²² Telupi lí gɔ ní aε fāanεo, mé tépi lí gɔ ní aε gwáo.

14

Egipiɔ péleá Isailiɔzi

¹ Dii ò Mɔizie: ² O Isailiɔnε aa lile ge b̀okpa Pi'aילו saε Midoli ní ísiao zānguo, b̀aa ní Baalizef̄ɔ. A b̀okpa ísia saε we. ³ Falaɔɔ aɔ e a sāsā, guwaiwai á k̀k̀k̀. ⁴ Má aà swáfē, i péleázi, mí tɔbɔ Falaɔɔ ní a zīḡɔ yá musu, Egipiɔ iɔ d̄s ké māmεmaa Dii. ɔ Isailiɔ kè màa.

† 13:19 Daa 50.25, Yoz 24.32

⁵ Ké wa ò Egipio kí Falaɔɔe gbépio bàalè, ɔ aàpi ní a ìwao nòse pàle sè an yá musu aa mè: Kpelewa wá kè wá tò Isailio b̀ò z̀obleawɛɛ guui? ⁶ Ǿ Falaɔɔ god̀ò a s̀óe, à a z̀ig̀ɔ̀o nàaa. ⁷ A s̀ógo maao sè mèn òaa àaɔ ní Egipi s̀ógoo p̀ii, z̀ig̀ɔ̀o kíaɔ ká ní guu. ⁸ Dii Egipio kí Falaɔɔ swáfɛ̀, ɔ à p̀èle Isailiozi, aale bole an mi daa ía. ⁹ Ǿ Egipio p̀èleńzi ní Falaɔɔ s̀óo ní aà s̀ógoo ní aà s̀odeo ní aà z̀ig̀ɔ̀o p̀ii, ɔ aale mó ní lei ní b̀òou ísia sae Pi'aילו sae boaa ní Baalizerfɔo.

¹⁰ Ké Falaɔɔ káikũ̀, Isailio wezù, ɔ aa Egipio è té ní kpe. Via ní kú maamaa, ɔ aa wiilè Diiwa. ¹¹ Aa ò Mɔizie: Miao ku Egipi noa? B́yáí n m̀owanɔ guwai-waiu la wà gagai? Akɛa n wá bóle Egipii? ¹² Wi one Egipio lé? Wi me wá tó tee wà z̀oble Egipiońeo lé? Z̀obleané maawɛɛ de gagaa guwaiwaiua. ¹³ Mɔizi òné: Asu to vía á kũo. A ze tee, í e lá Dii a á suaba gbã, asa Egipi p̀ó ále ní e gbãeo, á ní e bau lo. ¹⁴ Dii mé a z̀ikaé. Aɔ ku kílilikie.

P̀aa Isia T̀ɛaa

¹⁵ Dii Mɔizi là à mè: B́o wii níle léai? O gbéone aa bo ní táo. ¹⁶ N n gopana do ísiao, ní z̀ɔ̀eò, Isailio i gɛ a z̀anguo gugiiu. ¹⁷ Mapi, má Egipio swáfɛ̀, aai gɛ ní gbɛa, mí t̀obo Falaɔɔ ní a z̀ig̀ɔ̀o ní a s̀ógoo ní a s̀odeo yá musu. ¹⁸ Tó ma t̀ob̀ò Falaɔɔ ní a s̀ógoo ní a s̀odeo yá musu, Egipio i d̀ɔ sa ké mámmaa Dii. ¹⁹ Lua Malaika p̀ó d̀aaaa Isailiońe èa gè kú ní kpe, mé telu p̀ó kú ní ae èa gè ní kpe lo ²⁰ ampio ní Egipio z̀anguo. Telupi gupù Isailiońe mé à gusiakpà Egipiońe, ɔ an gbɛe i e s̀ò a deei gwáasina beeo.

²¹ Ké Mɔizi òd̀ò ísiao, ɔ Dii b̀ò ní ían gbãao gukpe oi. A kàka e gu gè d̀òò, à ísia s̀èle kpà e gugii b̀ò. Ké í z̀òe,

22 ɔ Isailio taa'ò gugiiu aa bùa. I bíiboa an ɔplaaí n̄ n̄ ɔzeɛio.* 23 ɔ Egipio pèlɛn̄zi. Falaɔ s̄ɔ n̄ a s̄ɔgo n̄ a s̄deɔ píi tɛ n̄ kpe ísia guu. 24 Gufɛn̄e Dii Egipi zīgɔ gwà za telu tede guu, ɔ a tò gili gèngu. 25 A tò an s̄ɔgo v̄lɛ, a tò an taa'oa zì'ùkù, ɔ aa mè: Wà bàale Isailione, asa Dii lé zikanéwanɔe.

26 Dii ò Mɔziɛ: ɔdo ísiaa, í i da Egipio la n̄ n̄ s̄ɔgo n̄ n̄ s̄deɔ. 27 ɔ Mɔzi ɔdò ísiaa, ɔ í lé pa a gbɛu gudɔleia. Lá í lé su màa, ɔ Egipio bàalè aa kpàaüð. We Dii tò ísia kùaaumá. 28 I sù à dà s̄ɔgo la n̄ s̄deɔ n̄ Falaɔ zīgɔ p̄ gè ísia guu Isailio gbɛa píi. An kee i bɔo, baa mendo. 29 Isailio s̄ aa taa'ò í zānguo gugiiu. I bíiboa an ɔplaaí n̄ n̄ ɔzeɛio. 30 Zibeezì Dii Isailio sí Egipio wa, ɔ Isailio Egipio gɛ è ísia ḡs̄ɔlɛ. 31 Ké Isailio Dii gbãa z̄ɔ p̄ a mò Egipione è, aa viakèè, ɔ aa aà náaikè n̄ aà zòblena Mɔzio.

15

Mɔzi le

1 ɔ Mɔzi n̄ Isailio píi lɛ bee sí Diiɛ* aa mè:
 Má lesi Diiɛ, asa à tɔbò,
 à s̄deɔ n̄ n̄ s̄ɔ kà ísiau.
 2 Dii mé ma gbãa ü,
 má lé mawà, aàpi mé ma suabà.
 ɔme ma Lua ü,
 má aà táasile.
 ɔme ma mae Lua ü,
 má aà tɔbɔ.
 3 Diiá zīgɔɛ, aà tón Dii.
 4 A Falaɔ s̄ɔgo n̄ aà zīgɔ kà ísiau,
 à zīgɔ kíaɔ s̄ɔle Isia Tɛau.

* 14:22 1Kln 10.1-2, Ebe 11.29 * 15:1 Zia 15.3

⁵ Ipi dàńla,

aa kpàle zílε lán gbewa.

⁶ Dii, n ɔplaa n gbãa tɔbò,

Dii, n n íbεεɔ ulò ní n ɔplaaɔ.

⁷ N n wèλεɔ nè n gawi zɔɔ guu,

n pɔ pà, n ní kwé lán sēwa.

⁸ N pɔbò n níu, ɔ í fèle,

a zea lán bíiwa,

isia í ï a guoguo.

⁹ Wá íbεεpíɔ mè,

wa pélewázi wà wá leε,

wi wá pɔɔ síwá lá wa yeiwa,

wi ní fēndaɔ wo wà wá dedeð.

¹⁰ N n lé'iana gbàε, ɔ isia dàńla,

aa kpàle lán beɔmawa í zɔɔpiu.

¹¹ Dii, táa kpele mé muaannɔi?

Déme muaannɔi?

Yáɔnsaεkεna, n zɔɔke adoa,

n gawi ï to vía wá kú.

¹² N n ɔplaa dè, ɔ tɔɔle ní mɔmɔ.

¹³ Nyɔ dɔaa wá gbé pɔ n wá bóɔne n gbēke guu,

nyɔ géwanɔ n bùsuu ní n gbãao.

¹⁴ Tó buipáλεɔ mà, aa lualua,

iwáa a ka Filitē bùsudeɔ pɔa.

¹⁵ Eɔɔũɔ kíaɔ bílike,

gili a gē Mɔabu dɔaanaɔgu,

Kanaa bùsudeɔ kúsu a kwε nípii.

¹⁶ Vía zɔɔ a ní kú, sɔ i kéńgu,

aa gɔ kílíkili lán gbewa n gbãa zɔɔ yáí Dii,

e wá gbé pɔ ní wá é n pɔ ũɔ gē.

¹⁷ Dii, nyɔ géwanɔ gbèsisí pɔ ní sè n pɔ ũ káí,

ní wá zedɔ gu pɔ ní ðile n zólekíi ũ,

n kúkii pó n kèke nziaε guu.

¹⁸ Dii aɔ kible gɔɔpiie.

¹⁹ Ké Falaɔ sɔɔ n a sɔgoɔ n a sɔdeɔ gè ísia guu, ɔ Dii sù n ío à dàrla, kási Isailiɔ táa'ò gugiiu ísiapiue.

²⁰ ɔ ānabi Miliaũ, Aalona dāe, sésēna sè, ɔ nɔeɔ bò teaazi píi, aale sésēnapa, aale ɔwā. ²¹ Miliaũ lesiné à mè:

A lesi Diiε, asa à tɔbò,
à sɔdeɔ n n sɔɔ kà ísiau.

I fii

²² Mɔizi dàzeu n Isailiɔ, aa kè Isia Tēawa aa gè Sulu guwawaiu. Aa táa'ò gɔɔ àaɔ guwawaiui, aai í eo. ²³ Ké aa kà gu pó wí me Mala, aai fɔ a imiɔ, ké a fii yáí. A yáí tò wà tɔkpà gupie Mala.† ²⁴ ɔ gbéɔ zɔadò Mɔiziwa aa mè: Bó wá mii? ²⁵ Mɔizi wiilè Diiwa, ɔ Dii lí òbè. Ké a zù íu, ɔ ípi nakù. Wekii ɔ Dii ikoyā dīlené à n yó ²⁶ à mè: Tó a laaidò ma Dii á Lua ma yáwa mé ále yá pó má yei ke, tó a yá pó má dīleɔ mà mé á ma ikoyā kua píi, má gyā pó má kà Egipiɔgu kee kááguo, asa mámεmaa Dii á gbàgbāna ũ. ²⁷ Bee gbεa aa kà Eliũ, gu pó nibɔna mèn kuεplaɔ kuu n daminali mèn bàaɔkwio. ɔ aa bòokpà í saε we.

16

Mana n bùu

¹ Isailiɔ fèle Eliũ nípii, ɔ aa kà Sini guwawai pó kú Eliũ n Sinaio zānguo an bɔa Egipi mɔ plaade gɔɔ gēode zí. ² ɔ aa zɔadò Mɔizi n Aalonaowa

† 15:23 Bee mè fii.

guwaiwaiu we nípii, ³ aa òné: Bóyāi Dii i wá dede Egipto ni? Wekii wi zɔle wà poble ní nɔɔo e wà kãe, ã a mɔ wá dedei guwaiwaiu la ní nɔanao.

⁴ Dii ò Mɔizie: Kua za musu má ble fáéé,* gbéɔ lí bɔle gɔɔ do pɔ sélei lá gu lé dɔ ní lé léú, ké mà ní lé mà gwa tó aa ma ikoyā kūa. ⁵ Gɔɔ soolode zɪ gɔɔ pla pɔ ã aali séle, aalio a bleke. ⁶ Ǿ Mɔizi ní Aalonao òné pii: Oosia á dɔ ké Dii mé á bɔle Egipi, ⁷ zia kɔɔ í Dii gawi e. A zɔa pɔ á kàazi mà, asa pɔen wá ũ ké a gbasaa zɔakàwázio. ⁸ Mɔizi èa mè: Dii a á gba nɔɔ à so oosia, zia kɔɔ i ble kpáwá á lé léú, ké à zɔa pɔ á kàazi mà yáí. Pɔen wá ũo. I ke wámee a zɔakàwázio, Diie.

⁹ Ǿ Mɔizi ò Aalonae: O Isailioe pii aa sɔ Diizi, asa à ní zɔakaa màe. ¹⁰ Ké Aalona lé yá'oné, aa aedò guwaiwai oi, ã aa è Dii gawi bòmá telu guu. ¹¹ Ǿ Dii yá'ò Mɔizie à mè: ¹² Ma Isailio zɔakaa mà. Oné oosia aa nɔɔ só, zia kɔɔ aa bleble aa ká, aai dɔ ké mámema Dii ní Lua.

¹³ Oosi bùuɔ mò lí ní bɔoa. Ké gu dɔ fii kpà à liai. ¹⁴ Ké fii kwè, ã pɔ gɔ kále tɔɔle puanno kekeke lán kpòtewa. ¹⁵ Ké Isailio è, aa òkɔe: Bón wei? Asa aai dɔ bɔ no. Mɔizi òné: Ble pɔ Dii kpáwá à blen we. ¹⁶ Yá pɔ Dii díléén ke: A baade lí séle a lé léú. A séle á baade miwa zaa le dodo á uadeɔ léú. ¹⁷ Isailio kè màa. Aa séle, gbéɔ pɔ zɔɔ, gbéɔ pɔ bílao. ¹⁸ Wà zaadàu, ké gbé pɔ sèle zɔɔ pɔ su fɛo, mé gbé pɔ i séle bílao pɔ su késawào.† ¹⁹ Mɔizi òné: Gbèe su a kɪni tó e kɔɔo. ²⁰ Gbèe i Mɔizi yāmao, aa a kɪni tò e kɔɔ, ã à kòkà à yaikè, ã Mɔizi pɔ pà gbé beezi.

* **16:4** Zaa 6.31 † **16:18** 2Kln 8.15

21 Lá gu lé dɔ baade i séle a lé léú. Tó íatē gbāakù, pɔ́ pɔ́ gè tɔ́le í yɔe. 22 Gɔɔ soolode zí aa ble sèle lee pla, baade miwa zaa lee plapla. ɔ an gbēzɔɔ ge ò Mɔizi e npii. 23 A ònè: Maa Dii òlè. Ziaá kámabozíe, Dii gɔɔe. A pɔ́ pɔ́ á ye kpsa kpsa. A pɔ́ pɔ́ á ye disa disa, í a kɔni pɔ́ gè dile e kɔɔ. 24 Aa òlè e kɔɔ lá Mɔizi òwa. Bee i yaikɔ, i kòkɔ. 25 ɔ Mɔizi ònè: A ble gbā, asa kámabozíe, á e guei gbāo. 26 Alio séle e gɔɔ soolo. A gɔɔ sopladeá kámabozíe, aɔ ku gɔɔ beeo.

27 Gɔɔ soplade zí gbēo bò sélei, ɔ aai eo. 28 ɔ Dii ò Mɔizi: Á kú ní ikoyā pɔ́ má òlè masai e bɔe ni? 29 Aɔ dɔ́ ké ma Dii máme ma kámabogɔɔ òlè. A yáí tò gɔɔ soolode zí mi gɔɔ pla ble kpáwá. Baade lío ku a gbɛu, gbēe sulí bɔ gu pɔ́ á kúu gɔɔ sopladepi zío. 30 ɔ aa kámabò gɔɔ soplade zí.† 31 Isailio tɔkpá blepie Mana. § A de lán pówen pua kelenaɔwae. A í na lán kaa zɔdewa.*

32 Mɔizi mè: Yá pɔ́ Dii òlèn ke: Wà mana zaa lee do dile wá buionɛ, ké aa ble pɔ́ a kpáwá wá blè guwaiwaiu wá bɔa Egipi gbea e sɔ. 33 ɔ Mɔizi ò Aalonaɛ: Lo se mana zaa lee do kau, ní dile Dii ae, ké à ò dilea wá buionɛ.† 34 ɔ Aalona òlè gbè pèpèe sae, ké à ò dilea lá Dii ò Mɔiziewa. 35 Isailio mana blè wè blaet e aa gè kàò bùsu pɔ́ gbé kuu. Aa manapi blè e aa gè kàò Kanaa bùsu zòleue. 36 Zaa lee do litili plaɛ.

17

† 16:30 Bɔa 20.8-11 § 16:31 Bee mè bón wei. * 16:31 Nao 11.7-8 † 16:33 Ebe 9.4 † 16:35 Yoz 5.12, 1Kln 10.3

I bɔa gbɛu
(*Nao 20.2-13*)

¹ Isailio fɛɛ Sini guwawaiu n̄pii, aale b̀ookpakpa lá Dii ònéwa, ɔ̄ aa gè b̀ookpà Lefidiũ. Aai í e we wa m̄io, ² ɔ̄ aa zɔad̀ M̀oiziwa aa m̀è: Wá gba í wà mi. A òné: B́yãí áɛ zɔad̀ai? Akɛa áɛ Dii l̀éwɛi? ³ Ké imi lé n̄ de, ɔ̄ aa zɔad̀ M̀oiziwa aa m̀è: B́yãí n wá b́ɛ Egiyii? N ye n̄ wá dɛdɛ n̄ imio n̄ wá néo n̄ wá p̄tuoo yà? ⁴ ɔ̄ M̀oizi wiilè Diiwa à m̀è: Kpelewa má ke n̄ gb̀épii? A ḡ̄ yoo aa ma pápa n̄ gb̄eo wà ma dɛɛ. ⁵ Dii òè: Isaili gb̄ɛz̄oo s̄ɛɛ, í d̄aa gb̀épiɔ̄nɛ. N n go p̄o n̄ Niili l̀èd se lo. ⁶ M̀áo zɛa n̄ aɛ Olebu gb̄ewa we. Gb̄epi lé, í i b̄o, aai mi. ɔ̄ M̀oizikè màa Isaili gb̄ɛz̄oo wáa. ⁷ ɔ̄ wà t̄kpà gupie Masa,* asa we aa Dii l̀éwèu aa m̀è: Dii kúwan̄ɛ wee? Wà t̄kpàè M̄eliba† lo, ké Isailio zɔakà we yáí.

Zikaa n̄ Amalekiɔ

⁸ Amalekiɔ m̀ò z̄ikai n̄ Isailio Lefidiũ. ⁹ ɔ̄ M̀oizi ò Yozueeɛ: Gb̄é̄o plɛw̄ɛɛ, í gɛ z̄ika n̄ Amalekiɔ. Zia máo zɛa s̄is̄iɛ bee misonawa n̄ Lua goo k̄ua. ¹⁰ Yozuee kè lá M̀oizi òewa, à gè z̄ikai n̄ Amalekiɔ. ɔ̄ M̀oizi n̄ Aalona n̄ Huluo d̀èdɛ s̄is̄ipi misonawa. ¹¹ Tó M̀oizi a oo s̀è, Isailio ɔ̄ Amalekiɔ fue, áma tó à a oo s̄iile s̄o, Amalekiɔ ɔ̄ Isailio fue. ¹² Ké M̀oizi oo wà, ɔ̄ wà gb̄e se d̄ile aà z̄iɛ, à z̄l̀ewà, ɔ̄ Aalona n̄ Huluo aa aà oo k̄úk̄ua, gb̄èdo ɔ̄plaaí, gb̄èdo ɔ̄zɛi, ɔ̄ aà oo ḡ̄ zɛa e íat̄ɛ gè ḡ̄ kp̄éu. ¹³ ɔ̄ Yozuee z̄iblè Amalekiɔwa, à n̄ dɛdɛ n̄ f̄ɛndao.

¹⁴ Dii ò M̀oizie: Bee k̄ɛ lá guu ào de d̄ongubo ũ, ní o Yozueeɛ, asa má Amalekiɔ midɛ d̄unia guu piiɛ.†

* **17:7** Bee m̀è l̀ewɛa. † **17:7** Bee m̀è zɔakaa. ‡ **17:14** 1Sam 15.2-9

15 Mɔizi gbagbakii bɔ, ɔ à tɔkpàè Diimadalapoo 16 à mɛ: A Dii dɔlapoo dɔ musu, Dii iɔ zika ní Amalekiɔ gɔɔpiiɛ.

18

Yetolo gea Mɔizi gwai

1 Mɔizi ànsue Yetolo, Madiã sa'onã, yá pɔ Lua kè Mɔizie ní a gbé Isailiɔ mà, lá Dii ní bóle Egipi. 2 A mɔ lè Mɔizi a na Sefola gbàe be yãa 3 ní a negɔe mèn plaɔ.* Ado tón Geesoũ,† asa Mɔizi mɛ bɔsu pãleu la bòmɔn a ũ. 4 Ado tón Eliεzeε,‡ asa Mɔizi mɛ a mae Lua dɔaleε, à a bɔ Falaɔɔ fɛnda lézi. 5 Ǿ Yetolo fɛle lé mɔ Mɔizi kíi ní aà néɔ ní aà nao gu pɔ à bòokpàu Lua gbε sae guwaiwaiu. 6 A lékpásákè Mɔizie à mɛ: Mále mɔ n kíi ní n nao ní n né mèn plaɔ. 7 Mɔizi bɔ dà a ànsuele, à kule à lepèwà. Aa kɔ aafia gbèa, ɔ aa gè kpéu. 8 Mɔizi yá pɔ Dii kè Falaɔɔe ní Egipiɔ Isailiɔ yáí dàu a siuè pii ní taasi pɔ ní lé zéuɔ pii ní lá Dii ní búuo. 9 Yetolo pɔ kèna yãmaa pɔ Dii kè Isailiɔnɛwa pii ní lá à ní bó Egipiɔ ɔziɔ. 10 Ǿ à mɛ: Wà Dii sáaukpa, lá à á bó Falaɔɔ ní Egipiɔ ɔzi. 11 Má dɔ sa ké Dii zɔɔ de dii kɔniɔla pii. Ké Egipiɔ bänkùwá, a òbné. 12 Ǿ Yetolo sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékũ ò Luawa ní sa pãleɔ lɔ. Ǿ Aalona ní Isaili gbɛzɔɔɔ pii aa mò pɔbleaàno Lua aε.

Yágɔgɔnaɔ dilea

(Iko 1.9-18)

13 Ké gu dɔ Mɔizi zòle lé yágɔgɔné, aa káleeaazi za kɔɔ e oosi. 14 Ké Mɔizi ànsue yá pɔ àle kené è pii,

* 18:3 Zln 7.29 † 18:3 Bee mɛ bòmɔ. ‡ 18:4 Bee mɛ Lua ma dɔnlede.

ɔ̃ à àà là à mɛ̀: Bó ríle ke ní gbéé beeo màai? Bóyāi ríle yákpalekené ndo, gbépii káleanzi za koo e oosii? ¹⁵ Mɔizi wèwà à mɛ̀: Gbéé i mɔ ma kíi Lua ledama maiɛ. ¹⁶ Tó aa yákele ví, aai mɔ ma kíi mà yápi gógóné, mí Lua ikoyā pó a díleo oné.

¹⁷ Mɔizi ànsue òè: Yá pó ríle ke maao. ¹⁸ Nyɔ̃ kpasa, gbé pó kunnɔ̃ i kpasa lɔ, asa zípi denlaɛ, ríyɔ̃ fɔ̃ ke ndoo. ¹⁹ Ma yāma sa, má ledama, Lua iɔ̃ kunnɔ̃. Nyɔ̃ dené kóo ũ, níɔ̃ gé ní ní yáɔ̃ Lua kíi, ²⁰ níɔ̃ ikoyā pó Lua díleo dané, níɔ̃ zé pó de aa se ɔ̃loné ní yá pó aali keo. ²¹ Gbé laaide náaide pó Lua vía ví mé aali gbagusaesiõ ple ní guu, ní ní díle gbéon òaa sooɔ̃ dɔ̃aanao ũ ní gbéon basoõ póo ní gbéon blakwiɔ̃ póo ní gbéon kwiõ póo ²² aao yágógó gbépiɔ̃ne gɔ̃ɔ̃pii. Aali mɔma ní yá zí'ũ pii, āma aali yá yɔ̃nao gógó rízia. Beewa ɔ̃ aa n aso laone. ²³ Tó Dii wèine mé ní kè màa, ríyɔ̃ fuo, gbépiɔ̃ i ta be aafia.

²⁴ Mɔizi a ànsue yāmà, a kè lá a òewa pii. ²⁵ A gbé laaideo plè Isaili buiõ guu pii, à ní díle gbéon òaa sooɔ̃ dɔ̃aanao ũ ní gbéon basoõ póo ní gbéon blakwiɔ̃ póo ní gbéon kwiõ póo. ²⁶ ɔ̃ aaiɔ̃ yá gógóné gɔ̃ɔ̃pii. Yá zí'ũ ɔ̃ aai mɔò Mɔiziwa, ɔ̃ aai yá yɔ̃nao gógó rízia. ²⁷ Mɔizi gè zè a ànsueɛ, ɔ̃ à tà a bùsuu.

19

Sinai gbɛ saɛ

¹ Isailiõ bɔa Egipi mɔ àaɔ̃de gɔ̃ɔ̃ séia zí ² aa fèle Lefidiũ. Ké aa kà Sinai guwaiwaiu, ɔ̃ aa bòokpà we Sinai gbɛ saɛ. ³ Mɔizi dède gè Lua kíi gbɛpi musu, ɔ̃ Dii lezùààzi à mɛ̀: Yáɛ bee o Yakɔ̃bu bui Isailiõne:

⁴ A è lá má kè Egipiɔne, lá ma á sé ma suáno ma kíi, lán kúu a né sea a gâsiawawa. ⁵ Tó a ma yãmà mé á ma bàakuaáno yá kũa sa, áo de ma gbé yenzideɔ ũ* bui píi guue. Baa ké dúnia de ma pò ũ píi, ⁶ áo demee kíaó ní sa'onao ũe, ma gbé pò an kua adoao ũ.† Yá pò nýɔ o Isailiɔnen we.

⁷ Mɔizi pila à gbēzɔɔ sisi, ɔ à yá pò Dii òe dàu a siuné píi. ⁸ Aa wèwà píi aa mè: Yá pò Dii òwēe píi, wá kee. ɔ Mɔizi yá pò wa ò sèle à gè siu Dii. ⁹ Dii òè: Má mós n kíi súele gèele guu, ké gɔɔ pò mále yá'one, aa e wà ma, aaiɔ n náai ví gɔɔpii. ɔ Mɔizi yá pò gbéɔ ò sèle siu Dii. ¹⁰ ɔ Dii òè: Gé ní kíi, ní oné aa gbábo níziae gbá ní ziao, aai ní pɔkasaɔ pí, ¹¹ aaiɔ ku sɔu guu zia bàasi, asa a gɔɔ àaɔde zí má pila mà ze Sinai gbemusú gbépii wáae. ¹² Kɔɔ dané gbepi pɔleu e à liai píi, ní oné aa laaika, aasu dede gbepiwao, an gbēe su ɔkãwà seo. Gbé pò ɔkãwà, wà ade de. ¹³ Wasu ɔkã adewao, wà aà pápa ní gbego ge wà aà zɔzɔ ní kao wà de. Pɔtuon nò, gbēnazinan nò, à gāe. Tó aa mà wà kuupè wà a ba gà, aa sɔ gbepizi.‡

¹⁴ Mɔizi pila gbepiwa à mò gbépiɔ lè, a òné aa gbábo níziae aa ní pɔkasaɔ pí. ¹⁵ A èa òné: Aɔ ku sɔu guu gɔɔ àaɔde zí yá musu. Asu wúle ní nɔeoo. ¹⁶ Ké gu dò a gɔɔ àaɔdepi zí, ɔ lou lé pūna àle pílepilé, mé lou sisi gbemusú. Ké aa kuu ó gbāa mà, ɔ vía gbé pò kú bɔouo kù píi, aale kpakpanaga.§ ¹⁷ Mɔizi bòlérnɔ bòou, à gèrnɔ Lua kíi, ɔ aa zè zíle gbepi sae. ¹⁸ Súele kùle Sinai gbewa ké Dii pílawà ní téo yái.

* 19:5 Tit 2.14 † 19:6 1Pie 2.9, Zia 1.6, 5.10 ‡ 19:13 Ebe 12.18-20 § 19:16 Zia 4.5

Súelepɪ fɛlɛ lán mua súelɛwa, mé gbɛpi lé lualua píi.
 19 Kuu ɔ gbāa lé káfi. Ké Mɔizi yǎ'ò, ɔ Lua wèwà loupūnaa guu.

20 Dii pīla à zè Sinai gbɛ misonawa, à Mɔizi sìsi, ɔ à dèdɛ gè we. 21 Dii òè: Pila n̄ gbépiɔ gba laai, aasu gu baa ví aa mɔ ma gwaio, ké an daside su gagao yáí. 22 Baa sa'oná pɔ aai s̄mazio, aa gbābɔ r̄zíaɛ, ké másu r̄ dɛdɛo yáí. 23 Mɔizi ò Diiɛ: Aa dɛdɛo, asa n wá gbá laai n m̄ wà kɔɔ da gbɛpi pɔlɛu, i ḡɔ n pɔ ũɛ. 24 ɔ Dii òè: Pila n̄ Aalona sɛ mɔò, āma sa'oná r̄ gbé k̄iniɔ su gu baa ví wà mɔ ma k̄iio, ké másu r̄ dɛdɛo yáí. 25 ɔ Mɔizi pīla gbépiɔwa, à yápi òné.

20

Dii yādilea mèn kwio

(Iko 5.1-33)

1 Lua yáɛ bee ò pii à m̄: 2 Mámɛmaa Dii á Lua, ma á bóɛ zɔbleu Egipi.

3 Asu àò diie vío, ma bàasio.

4-5 Asuli pɔɛ taa kɛ à kúɛ à zɔbleò, pɔ pɔ kú musu ge tɔɔɛ ge í guun nò, asa ma Dii á Lua, mili sí sàao. Mí mae pɔ yemazio yāvái wi an buiɔnɛ r̄ musu e à ge pé r̄ síwɛnɔ r̄ r̄ s̄kpaɛɔwae. 6 Gbé pɔ yemazi aa ma yādilea kūaɔ s̄, miɔ gbɛkɛ vír̄nɔɛ e r̄ bui léwa.*

7 Ma Dii á Lua ásuli ma tó sí pāo, asa gbé pɔ ma tó sí pā, má tó aà bɔ pāo.

8 Ali kámabogɔɔz̄i d̄ɔ ma pɔ ũ. 9 Ali á buaz̄i r̄ á z̄i píio kɛ gɔɔ soolo, 10 a soplade iɔ dé kámaboz̄i ũ, asa ma Dii á Lua ma pɔɛ. Asuli z̄ie kɛ gɔɔpi z̄íó, ápiɔ ge á nɛḡɔɛ ge á nɛnɔɛ ge á z̄ikɛna ḡɔɛ ge nɔɛ ge á pɔtuo ge

* 20:6 Nao 14.18

nibɔ pɔ́ kú á be. ¹¹ Asa gɔɔ soolo ɔ ma musu ní dúniao kè ní ísiao ní pɔ́ pɔ́ kú ní guuɔ pii, ɔ ma kámabò a gɔɔ sopladepi zí. Ayãmeto ma báaadà kámabogɔɔpiu, má dīle ma pɔ́ ũ.†

¹² Ali á de ní á dao kpela, ké à e gēgē bùsu pɔ́ ma Dii á Lua mále kpáwáu.‡

¹³ Asuli gbēdeɔ.§

¹⁴ Asuli wúle ní gbēpále nɔɔ.*

¹⁵ Asuli kpáí'oo.†

¹⁶ Asuli yáɔ á gbēdeewao.‡

¹⁷ Asuli á gbēdee ua bīikɔ. Asuli aà nɔ bīikɔ ge aà zíkɛna gɔɛ ge nɔɛ ge aà zu ge aà zàa'ina ge pɔ́ pɔ́ a víɔ pii.§

¹⁸ Gbēpii loupūnaa mà ní kuu'ɔo, aa loupileá è ní súleɔ dɔ gbɛ musu, ɔ vía ní kú, aale lualua, aa ze kãaa. ¹⁹ Aa ò Mɔizie: Yá'owēɛ nzia, wí ma. Nsu to Lua yá'owēɔ, ké wásu gagao yái.* ²⁰ Mɔizi òné: Asu to vía á kũo, asa á laai gwaa yái ɔ Lua m̀i, ké à e à a vía ví, mé ké ásu duunakeo yái. ²¹ Aa ze kãaa, ɔ Mɔizi s̀ telui, gu pɔ́ Lua kupiu.

Dii gbagbakti yá

²² Ǿ Dii ò Mɔizie: Yáɛ bee o Isailiɔnɛ: Azlawa á mà lá ma yá'òé za musu. ²³ Asu táa ke à naao. Asu ánuɔ ge vua pi táaɔ ũo. ²⁴ A ma gbagbakti bo ní bèleɔ, íli sa'owà ní são ní zuɔ, sa pɔ́ wí a pɔ́ káteu à tékũ ní sáaukpasao. Gu pɔ́ má dīléɛ à ma sisiu, má

† **20:11** Daa 2.1-3 ‡ **20:12** Mat 15.4, Efe 6.2-3 § **20:13** Daa 9.6

* **20:14** Mat 5.27 † **20:15** Lom 13.9 ‡ **20:16** Mat 19.18-19

§ **20:17** Lom 7.7, 13.9 * **20:19** Ebe 12.18-19

mó á kíi, mí báaadaágu. ²⁵ Tó ále ma gbagbakíipi bo ní gbɛo, ásu ke ní gbè áaoo, asa tó a gápèlewà, à s̄aakèn we.† ²⁶ Asu ma gbagbakíi bo à a dɛdɛkíi keo, ké á puizi su bɔwào yáí.

21

Zɔɔ gwaa yá (Iko 15.12-18)

¹ Ikoyá pó n̄yɔ danéɔn ke: ² Tó gbé Ebelu lù zɔ ũ, ali zíkɛè wè sooloɛ, a wè soplade i bɔ wéɛ ũ fiabosai. ³ Tó à m̀ò adoɛ, a bɔ adoɛ. Tó a nɔ víɛ, aà bɔ ní a nɔo. ⁴ Tó aà dii mé nɔ kpàwà mé à néɔ íaàno, nɔɛpi ní a néɔ ḡɔ aà diiɛ, i bɔ ado. ⁵ Tó zɔpi mè, á ye a diizi ní a nao ní a néɔɛ, á ye bɔ wéɛ ũo, ⁶ aà dii i gɛaàno yāḡɔḡɔnao k̄íi, i s̄aàno kpɛɛlei, i aà swá f̄́ ní kao ḡamɔ ge ḡamɔ líwa, iɔ ku aà zɔ ũ e gɔɔpii.

⁷ Tó gbé a nenɔɛ yía zɔ ũ, a e bɔ lá zɔḡɔɛ í bɔwao. ⁸ Tó aà dii díle á aà se nɔ ũɛ, mé nɔpi i su kèèò, aà to wà aà bo. A zɛví à aà yía buipálewao, ké à b̀ò aà yáú yáí. ⁹ Tó a kpà a néwae s̄o, aà aà díle a nenɔɛ ũ. ¹⁰ Tó à nɔ p̄ale sè, asu a káau baa bɔ ble ge p̄okasao ge kpé yáuo. ¹¹ Tó i yá m̀èn àaɔpiɔ kèèò, zɔpi zɛví à ta p̄a fiabosaie.

Gbé kea'íá yá

¹² Tó gbé gbé lè a dè, wà ade de s̄o. ¹³ Tó àle wɛɛɛ à aà deoɛ s̄o, tó kai mé m̀ò, má ulekíi dílé, íli baale ta we. ¹⁴ Tó gbé ǹòsep̄ási kè à a gbédee dè, baa tó à bàalè gè nà ma gbagbakíizi, wà gi wà aà de.

---

† 20:25 Yoz 8.31

15 Tó gbé a de ge a da gbè, wà ade de. 16 Tó gbé gbé sè kpáí, a yia ge a kūan nò, wà ade de. 17 Tó gbé a de ge a da kpebò, wà ade de.*

18 Tó wàε sòleke, mé gbé a gbēdo lè ní gbεo ge ɔkū, mé i gao, tó a ku dēadēa, 19 à fì fèle lé bɔ bàasi ní lío, gbé pò à aà lè a bɔ gosaie, i aà zī pò i e kèò fiaboè ní εε pò wa kèò. 20 Tó gbé a zɔgɔε ge nɔε lè ní goo, mé à gà gɔ̀, wa ade wetā. 21 Tó zɔpi gɔ̀ do ge gɔ̀ pla lè sɔ, wasu aà diipi wetāo, asa aà ɔae. 22 Tó gɔεo lé dēeka mé aa kpà nɔsindeea, tó à nɔbòle mé aà gue i ke'iao, lá nɔepi zá dànέ, aa a fiabo màae, tó yāgɔgɔnao wèi. 23 Tó ía pále su ku a guue sɔ, wa ga fiabo ní gao, 24 wé ní wéo, swaa ní swaa, † ɔ ní ɔ, gbá ní gbáo, 25 tɛbo ní tɛbo, ía ní íao, bɔ ní bɔo. 26 Tó gbé a zɔgɔε ge nɔε lè, aà wé wí, aà aà gbaε aà wé fiaboa ũ. 27 Tó aà swaaε sɔ, aà aà gbaε aà swaa fiaboa ũ.

Pɔtuɔyá

28 Tó zu gɔε ge nɔε zò a dè, wà zupi pápa ní gbεo wà de, aà dii i bɔyāu. Wasu zupi nòɔ soo. 29 Tó zupi pásí za káauε sɔ, mé wa ò a diie, tó i dɔo, ɔ à gbé zò a dè, wà zupi pápa ní gbεo wà de, wi a dii de bɔ. 30 Tó wà ɔa dà a diie aà wēni fiaboa yáí, lá wa òè píi a boε. 31 Tó zupi né dè, yá doũε. 32 Tó zupi zɔgɔε ge nɔε dè, zu dii a ánsu ɔwatē baakwi kpa zɔ diiwaε, wi zupi pápa ní gbεo wà de.

33 Tó gbé pò wè a lòle, ge tó à lò yò, i pò taεo, ɔ zu ge zàa'ina zù a guu, 34 lòde fiabo pò diie ní ɔao, pɔgɛpi i gɔ̀è.

* 21:17 Mat 15.4 † 21:24 Mat 5.38

³⁵ Tó gbé zu gběpāle pọ zò a dè, aà a bée yía, aai a ña kpaale, aai a ge kpaale màa lo. ³⁶ Tó zù dii dō za káau ké a pásí mé i dɔo, a zu fiabo ní zuoe, a ge i gòè.

Aizεε yá

³⁷ Tó gbé zu ge sã kpáí'ò, mé a dè ge a yía, a zu fiabo ní zuo mèn sɔoe, i sã fiabo ní são mèn sííò.

22

¹ Tó kpáí kpé gbòo, mé gběe aà kù à aà lè a dè, tó gwáε ade tàae vío, ² tó ní íatεwεoe sò, bee mé tàae ví.

Kpáí a fiaboε. Tó a pɔe ví sɔo, wà aà yía zo ũ pọ pọ à a kpáí'ò yáí. ³ Tó wà zu ge zàa'ina ge sã pọ à a kpáí'ò è aà zǐ bée, a a fiabo mèn plaε.

⁴ Tó gbé lé pọ́ dā bua ge vēbu guu, mé a tò a pọ́ gběpāle bua pɔblè, ade a fiabo ní a bua ge a vēbu pɔmaaoε. ⁵ Tó wà tesò sēwa, mé à gè dà gběpāle bugbeu ge pɔgba, mé aà pọ́ tekù, tekpana a fiaboε.

⁶ Tó gbé ña ge àizεε kpà a gbédeewa uléi, mé wa sè aà kpéu kpáí, tó wà kpáipi kù, a pọ́ pọ́ à a kpáí'ò fiabo léε plaε. ⁷ Tó wi e aà kùo, kpεde ge yákpalekenao le, aai gwa tó ñme pọ́ pọ́ wa kpàwa uléipi sè. ⁸ Tó lekpa a gè gbéò zānguo zu ge zàa'ina ge sã ge pɔkasa yá musu ge pɔe mé vūaa ñ gběe è à mè a pɔe, gběon plapiò gé yákpalekenao kíi. Gbé pọ́ yákpalekenao mè aà yá nao a fiabo a gbédeε léε plaε.

⁹ Tó gbé zàa'ina ge zu ge sã ge pɔpāle kpà a gbédeewa gwai, tó à gà ge a gue kè'ia ge wa kù gběe i eo, ¹⁰ an gběon pla nípii aa ka Diiwa, gbé pọ́ wà pọ́ kpàwàpi i me i okāwào. Pọ́ dii ze ní a kaa, gbé pọ́ à

pó kpàwàpi s̄ a fiaboo. ¹¹ Tó wa kùwà kpáie s̄, a fiabo pó diiεε. ¹² Tó wài mé dè, a a seela ɔbè, a pó pó wài kùpi fiaboo. ¹³ Tó gbé pɔtuo sè a gbédeewa mé a gue kè'ia a dii kpe ge pópi gàn nò, a a fiaboε. ¹⁴ Tó pó dii wáaε s̄, a a fiaboo. Tó wa sèwà wà fiabòεε s̄, ɔa pó wa sèowà bee a mó.

Kua n̄ k̄o yá

¹⁵ Tó gbé pɔyè wéndia pó wi kpásã yãaoε, a nɔpi wεεε'ɔa kpaε, i aà se nɔ ũ. ¹⁶ Tó né mae gi fiafia aà zãkeaànɔ, ḡɔpi a gi nɔwεεε'ɔa kpá lá w̄i kpawae.

¹⁷ Asu to nɔε pɔdamade àɔ kuo. ¹⁸ Tó gbé pɔtuo dàakpà, wà ade dε. ¹⁹ Sa'oa Diiwa ado bàasio, gbé pó sa'ò dii pálewa, wà ade t̀̀ɔz̄.

²⁰ Asu b̀̀mɔ wεtão, ásu gbãam̀̀èo, asa b̀̀mɔɔn á ũ yãa Egipi. ²¹ Asu gyaa ge tone wεtão. ²² Tó a aà wεtã mé à wiilèa, má yásiaànɔε. ²³ Ma pɔ i fεε, mí á dεdε z̄i guu, á naɔ i ḡɔ gyaa ũ, á néɔ i ḡɔ desai s̄.

²⁴ Tó a ɔa sèa ma gbé taaside pó kúanɔε, ásu ɔ'idiaè lán ɔ'idianεdewao. ²⁵ Tó n n gbédee zwãa t̀̀ɔmasi, kpawà e íatè àɔ ḡε kpéu, ²⁶ asa aà wúlebɔ m̀̀ndona pó i f̄fiwan we. Bó a wúleòì? Tó à wiilèa, má yásiaànɔε, asa sósobiden ma ũ.

²⁷ Asu Lua t̀̀b̄εsio. Asu á bùsu gbãade kao.*
²⁸ Asu à á bua ge á lu pó káau pó i ma gba gɔɔ gágao. Ali á nεḡ̄ε séiaɔ kpaá. ²⁹ Ali á zu ge á sã nesana séiaɔ kpaá. Ali kε a dawa gɔɔ soplæ, a swaaɔde íli kpáa.
³⁰ Aɔ dε ma gbé pó an kua nídoɔ ũ. Asuli ǹ̀ɔ pó wài dè soo. Ali kpá gb̄̄ɔwa.

* 22:27 Zin 23.5

23

Yákea a zéwa

¹ Asuli wàpe baokpao. Asuli ze ní gběvāio ege seelade ũo. ² Asuli té bílazi yāvāikea musuo. Asuli ze ní bílao yákpale guu à bɔ yázede kpeo. ³ Tó taaside yá nao, ásuli zeaàno. ⁴ Tó n ibee zu ge aà zàa'ina sàsá, mé n kpaaũò, kũ ò suoè be. ⁵ Tó n n zangude zàa'ina è, àle fu asowa, dɔaàle, rísu to weo.

⁶ Tó taaside yá na, ásuli bɔ aà kpeo. ⁷ A kē mɔafiliwa zà. Asuli tàesaide ge gběmaa deo, asa má tó tàae de bɔ pāo. ⁸ Asuli gbagusaesio, asa gbagusae ì to wedeo viakūe, mé ì gběmaa yá fuangba. ⁹ Asuli bòmɔ wetāo. A bòmɔke dɔ, asa bòmɔn á ũ yāa Egipi. ¹⁰ Alio pótɔ á bua, íliò keke e wè soolo, ¹¹ a wè soplade í tó tɔle kámabo à íampa, á taasideo i a zā pɔ bèle weo kɔnwε, sèanɔbɔo i a kīni só. A yá doupi ke ní á vēebuon ní á kù kpéo. ¹² Alio zike e gɔo soolo, a soplade zí íli kámabo, ké á zuo ní á zàa'inao e kámabo, mé á zɔo ní bòmɔo e íampa. ¹³ Aɔ yá pɔ má óé kũa píi. Asuli dii pāleo sísisio. Wasuli ní tó ma á léu seo.

Lousisidikpe mèn àaɔ

(Bɔa 34.18-26, Iko 16.1-7)

¹⁴ Wē ní wēo àli mó lousisidikpe lee àaɔ keimee. ¹⁵ Alio Kàaso dikpeke lá má dàéwa, íliò kàa so e gɔo soplama pɔ wí me Abibu guu a gɔowa, asa mɔpi guu ò a bɔle Egipi. Gbēe suli mó ma kīi ɔgiio. ¹⁶ Alio Pɔkeke dikpeke gɔo pɔ a na pɔkekeawa, íliò á buapɔ káauo kpaa. Alio Pɔkāaa dikpeke wè láaawa gɔo pɔ a á buapɔo kāaa píi. ¹⁷ Wē ní wēo gēn àaɔ á gɔe píi

lí mɔ́ dikpekɛi mapi ma Dii á Luaɛ. ¹⁸ Asuli pɔ́sɛa kpaá sãnu ní á sa'obɔ́ auoo. Asuli dikpɛ sa'obɔ́ nísi díle gu dɔwàò. ¹⁹ Ali gé Dii á Lua kpéú ní á buapó káauɔ. Asuli blenɛ nɔ́ kuu ní a da yɔ́'ioo.

Dii legbɛa Kanaa bɔ̀su yá musu

²⁰ Má Malaika zĩ aà dɔaaé, ɔ́ á dɔ́a zéú, i géánɔ́ gu pɔ́ má kèkɛu. ²¹ A laaidɔ́ aà yáwa, ɔ́ aà yãma. Asu bɔ́ aà kpɛo, asa a sùuukéánɔ́ á tàae yá musuo, ké ma tó kuwà yáí. ²² Tó a aà yãmà mé a yá pɔ́ má òé kè píi, máo de á ibɛɛo ibɛɛ ũɛ, á wèlɛo wèlɛ ũ. ²³ Ma malaikapi a dɔaaé, i ge zéé bɔ̀su pɔ́ Amɔlɛo kuu ní Itio ní Pɛlizio ní Kanaaɔ́ ní Ivio ní Yebusiɔ́, mí ní midɛé. ²⁴ Asu kúle ní diionɛo, ásu zɔ́blenéo, ásu ní kea keo. A ní gboo, í ní gbèpɛlɛo wíwi. ²⁵ A zɔ́ble Dii á Luaɛ, i báaadaé á bleu ní á imiao, i gyã́ kɛ́wá. ²⁶ Nɔ́ɛo nɔ́bɔ́le á bɔ̀suuo, mé fii aɔ́ kuuo. Má á wɛ́ni dɔ́é ní mɔ́galaoɛ. ²⁷ Má viadada gbé́ pɔ́ kú á aɛzi, mí tó gili gɛ́ bui pɔ́ a ka ní kíiɔ́gu, mí tó á ibɛɛo kpɛkpaé. ²⁸ Má bɛɔ́o gbae á aɛ, aa ka Ivio ní Kanaaɔ́ ní Itioɔ́gu, aai ní yáé. ²⁹ I ke má ní yáé wè do guu gòò no, ké bɔ̀supi su gɔ́ lákpe ũ, sɛ́anɔ́bɔ́o liálao yáí. ³⁰ Máo ní yáé busebusɛɛ e à ge dasikũ à ka bɔ̀su kũa. ³¹ Má á bɔ̀su lé daé za Isia Tɛ́a léu e Filitɛ́o Isia léu, za guwaiwai léu e Uflata léu. Má bɔ̀supideɔ́ naé á zɔ́iɛ, í ní yá. ³² A lé su àò kú ní yáú ge ní diio yáuo. ³³ Asu to aao kú á bɔ̀suuo, ké aasu to à duunakɛmɛɛo yáí, asa tó a zɔ́blè ní diionɛ, a mɔ́kpà áziáɛɛ.

24

Lua bàa kua ní Isailio sa'oa

¹ Dii ò Mɔiziɛ: Mpi ní Aalonao ní Nadabuo ní Abiuo ní Isaili gběẏẏo gbēon bàaɔkwio, à dɛdɛ gbɛwa à mɔ ma kíi, í kúlemɛɛ za kãakãa. ² Ní sɔmazi ndo, aasu sɔmazio, mé bíla su dɛdennɔ gbɛpiwao.

³ Mɔizi gè yá pọ́ Dii ò dàu a sɔnɛ píi ní ikoyão píi. Aa wè sãnusãnu nípii aa mɛ: Yá pọ́ Dii ò píi, wá kɛɛ.

⁴ Ǿ Mɔizi yá pọ́ Dii òpio kè lá guu píi.

A fɛlɛ kɔɔkɔ, à aà gbagbakíi bọ́ gbɛpɔlɛu, ɔ à gbɛpɛlɛpɛlɛ mèn kuɛpla Isaili bui kuɛplaɔ pọ́ ũ. ⁵ A Isaili èwaasoɔ zì ní zuswanaɔ, ɔ aa sa pọ́ wí a pọ́ kátɛu à tɛkū òò Diiwa ní sáaukpasaɔ. ⁶ Ǿ Mɔizi zupio au sí a kpaalè lɛɛ pla. A a lɛɛ do ðilɛ ní tao, à a lɛɛ do èlɛ sa'okíiwa. ⁷ Ǿ à Dii bàakuarínɔ lá sè à a kyokɛnɛ. Aa mɛ: Yá pọ́ Dii ò píi, wá kɛɛ, wá misiilɛɛɛ.

⁸ Ǿ à aupi sè a fãmá à mɛ: Dii bàakuaánɔ aun we yãdilɛaɛɛ beɛɔ musu píi.*

⁹ Mɔizi ní Aalonao ní Nadabuo ní Abiuo ní Isaili gběẏẏo gbēon bàaɔkwio dɛdɛ gè Lua kíi. ¹⁰ Aa ní Isailio Lua è. Safi gbè gusalala kálɛ aà gbá zíɛ, a í dɛ búunnɔ wásawasa lán luabebuunawa.† ¹¹ Lua í yãɛ kɛ Isaili gbãadepiɔnɛo. Aa wɛsɔaàlɛ, ɔ aa pòblè aa imí.

Mɔizi kua Sinai gbɛ musu

¹² Dii ò Mɔiziɛ: Dɛdɛ gbɛwa n̄ mɔ ma kíi, níɔ ku we. Má gbè pèpɛɛ pọ́ ma ikoyã pọ́ má ðilɛ kè máo kpama, kè n̄ e dané. ¹³ Ǿ à fɛlɛ ní a zɔbãna Yozueeo, aale gé dɛdɛi Lua gbɛwa. ¹⁴ Ǿ Mɔizi ò gběẏẏoɔnɛ: Aɔ wá dá la, wá ɛa suwá. Aalona ní Huluo aao kúánɔɛ. Tó gbɛɛ yãɛ vɛ, aà gɛò ní kíi. ¹⁵ Ǿ Mɔizi dɛdɛ

* **24:8** Mat 26.28, 1Kln 11.25, ɛbɛ 9.19-20, 10.29 † **24:10** Eze 1.26, Zia 4.2-3

gbɛpiwa. Súde daa a misonaa, ¹⁶ ɔ̃ Dii gawi pila Sinai gbɛpiwa. Súdepi daa màa e gɔɔ soolo, a gɔɔ soplade ɔ̃ Dii lɛzù Mɔizizi za súdepi guu. ¹⁷ Isailio Dii gawi è lán té pásíwa gbɛpi misonaa. ¹⁸ ɔ̃ Mɔizi gè súdepi guu, à èa dèdɛ gbɛpiwa. A ku we e gɔɔ bla fãanɛ ní gwãasínao.

25

Gbadaa zwàakpɛɔa yá musu

(Bɔa 35.4-9)

¹ Dii yã'ò Mɔizie à mè: ² O Isailioɛ aa gbadamɛɛ, ní sí gbé pó wèi à damɛɛ ní nòsemendooɔwa. ³ Pó pó nýɔ́ símá gba ũɔn ke: Vua, ánuɔsu, mɔgotɛ, ⁴ babuuna, bà gàalulade, wɔɔtɛna, zwãa, blekã, ⁵ sãsa báa pó wa kèkɛ tɛɛɔ, ayo báaɔ, lɛpusiali, ⁶ filia nísi, pó gínana pó wí nísi pó wí pó dilɛò à gɔ́ ma pó ũ ní tulaletio kɛɔɔ, ⁷ onisi ní gbè bɛɛɛde pãle pó wa zíkɛò sa'o'ula ní aà bòloonnɔɛowa. ⁸ Aa kpɛɔmɛɛ, mío kúrínɔ. ⁹ A zwàakpɛpi ní a pɔkeleɔ ke pii, lá má a taa ɔɔnɛwa.

Kpagolo yá

(Bɔa 37.1-9)

¹⁰ Kpagolo ke ní lɛpusialio. A gbàa io gàsísuu pla ní kíniɔ, a yàasa io gàsísuu do ní kíniɔ, a lɛsí sɔ́ gàsísuu do ní kíniɔ. ¹¹ Vua tɛɛtɛ kúlewà a guu ní a kpɛo pii, ní zãble a léwa ní vuaɔ n liai. ¹² Vua zã pi mèn síiɔ kpagolo pó ũ, ní pépɛ a gbá mèn síiɔwa, kpɛla ní kpɛleo. ¹³ N a séliɔ ke ní lɛpusialio, ní vua kúle lípiɔwa. ¹⁴ Ní lipɔɔɔpiɔ ɔɔɔɔɔ zã pó pépɛ kpagolo saaloɔwau, aaiɔ dɛ kpagolopi séliɔ ũ. ¹⁵ Lipɔɔɔpiɔ io

sɔlsɔba kpagolopi zãɔu, wasuli lípiɔ bɔle zãpiɔuo.
 16 Ikoyã gbè pèpɛɛ pɔ má kpamaɔ ka kpagolopi guu.

17 N a netae ke ní vua tɛtɛɛo duunkɛmakli* ũ, a gbàa iɔ gàsísuu pla ní kɪnio, a yàasa iɔ gàsísuu do ní kɪnio. 18 Malaika gàsɪadeɔ pi mèn pla ní vua pɔ wa gbègbè maannɔo a netaepi pɔ ũ 19 ado léla, ado léle. N a netaepi pí ní malaikapiɔ aɔ zeawà gɔ̃ɔ kpela ní kpɛleo. 20 An gàsɪaɔ iɔ pooa musu a netaepia. Malaikapiɔ aɛ iɔ dɔakɔwa, an wé iɔ pɛa netaepiwa. 21 Ikoyã gbè pèpɛɛ pɔ má kpamaɔ ka kpagolopiu, ní a népi taɛ. 22 A netaepi musu ɔ máli kpaaũnnɔ malaika mèn pla pɔ aa zea ikoyã kpagolopiwaɔ zãnguɔ. We ɔ máli yá pɔ má dile Isailiɔnɛ kpauma.

Táabũnu yá
(Bɔa 37.10-16)

23 Táabũnu ke ní lepusalio, a gbàa iɔ gàsísuu pla, a yàasa iɔ gàsísuu do, a lesɪ sɔ gàsísuu do ní kɪnio. 24 Vua tɛtɛɛ kúlewà, ní zãble a léwa ní vuao ñ liai. 25 Lipɛpɛɛ dai ñ liai, a lesɪ iɔ ɔtã do, ní zãble a léwa ní vuao ñ liai. 26 Vua zã pi mèn síiɔ táabũnupi pɔ ũ, ní pépe a gola mèn síiɔwa a gbápekli. 27 Zãpiɔ iɔ pɛpɛ lipɛpɛɛpi zíle lipɔɔɔ pɔ wáli táabũnupi seɔɔ ũ. 28 Lepusiali ɔ ñyɔ̃ ã lipɔɔɔpiɔ ũ, ní vua kúle lípiɔwa búlubulu, iɔ de táabũnupi séliɔ ũ.

29 Tapɛlentɪɔ ní toonaɔ pí ní vua tɛtɛɛo táabũnupi pɔɔ ũ ní loɔ ní imibɔ pɔ wáli vɛɛ kauɔ. 30 Níli pɛɛ† pɔ wáli kpáaɔ kále táabũnupiwa, iɔ kálea ma aɛ we gɔɔpii.

* 25:17 ɛbɛ 9.5 † 25:30 Lev 24.5-8

Dauyá
(Bɔa 37.17-24)

³¹ Dau pí ní vua t̄ēt̄ēo, ní a gbá ní a lidao ní a vú piaaó ní a beo gbēgbē maanno vua doŋpi ũ. ³² Ní daupi ḡona ke soolo, kpela àaõ, kp̄ele àaõ. ³³ A ḡonapi io vúo ví mèn àaõ'aaõ zoolozoolonno lán kánavuwa ní a beo. Maa dau ḡona mèn soolopio aao de pii. ³⁴ Daupi lida io vúpio ví lo mèn síiõ baade ní a beo. ³⁵ K̄opek̄ii m̄endo io ku dau lidawa ḡona mèn plaó p̄ék̄ii. A plaade io ku ḡona mèn pla páleo p̄ék̄ii, a àaõde io ku ḡona mèn pla páleo p̄ék̄ii lo. Maa daupi lida ḡona mèn soolopio aao de. ³⁶ Wa daupi lida pí ní vua t̄ēt̄ēoe ní a k̄opek̄iio ní a ḡonapio ḡõo. ³⁷ N a filiao ke mèn sopl̄a ñ didi a musu, ké aao gupu ae. ³⁸ Filiadeb̄oo ní a t̄ésib̄oo io de vua t̄ēt̄ēe ũ. ³⁹ Ní daupi ní a p̄okelep̄io ke pii ní vua kiloo baakwi ní síiõo. ⁴⁰ Ke ní laaio lá mále a taa kene gb̄e musu lawa. †

26

Zwàakp̄ed̄a yá
(Bɔa 36.8-38)

¹ Zwàakp̄e zwāa ke ní p̄ole p̄o wa t̄a ní bataeao, wà ḡōinak̄ewà ní malaika ḡās̄iadeo ní babuunao ní bà ḡaaluladeo ní w̄ōt̄ēnao e kwi. ² P̄olepio gb̄aa io ḡās̄isuu baakwi plasai, a yàasa s̄o ḡās̄isuu síiõ. P̄olepio z̄oo ao s̄aa màa pii, ³ wi p̄olepio nami e s̄os̄oo. ⁴ Babuuna let̄anke ñ d̄odo zwāapio lé gb̄ez̄āwa ⁵ mèn blakwikwi, bapio io b̄oaa ní k̄õo pii. ⁶ M̄okoolonaó pí ní vuaó mèn blakwi, ní bapio k̄akau lá a b̄oaa b̄oaa ní k̄õowa, ní zwàakp̄e zwāapio daok̄i.

† 25:40 Zin 7.44, Ebe 8.5

7 Blekã póle tá le kuedo, wíli kú zwàakpepia. 8 Póle m̀endo gbàa iɔ gàsísuu baakwi, a yàasa s̄ gàsísuu síī. Póle le kuedopio z̄ɔ aao sáa màa píi. 9 N a le sooo nami adoa, ní a le soolo p̄ ḡè nami adoa lo. Póle le soolode kpaaũ póle le pla léu kpépi lé p̄ ũ. 10 Bà letánke ñ d̄d̄o zwāapiɔ lé gbɛzāɔwa blakwikwi. 11 M̄okoolonaɔ pí ní m̄ogot̄e m̀en blakwi, ní bapi kákau, zwàakpe zwāapi i dak̄i. 12 Zwāapi gbàa p̄ a de kpépi i ka zwāapi m̀endo guo, iɔ b̄aɛa kpé kpe. 13 Zwāapi yàasa p̄ a de kpépi zwāa káaua kpela ní kpeleo gàsísuu dodo, iɔ b̄aɛa màa. 14 S̄asa báa p̄ wa k̄k̄e t̄éɛɛ dadak̄i, wíli kú zwàakpepia, ní ayo báaɔ dadak̄i, wíli kua lo.

15 Lepusiali á p̄p̄ɛp̄ɛp̄ɛ zwàakpe lipelo ũ. 16 Lípiɔ gbàa iɔ gàsísuu kwikwi, a yàasa s̄ gàsísuu dodo ní k̄nio. 17 Lip̄ɛp̄ɛp̄iɔ swá bo ñ kpaaí m̀en plapla. Zwàakpe lípiɔ ke màa píi. 18 Lip̄ɛp̄ɛɔ ke màa m̀en bao zwàakpe ḡɔmid̄k̄i oi p̄ ũ, 19 ní a zeb̄ɔ pí ní ánusuo m̀en bla, wíli lí m̀en baopio p̄p̄ɛu, lí m̀endo iɔ zeb̄ɔ v̄i pla a swáɔ ḡk̄i ũ. 20 Lip̄ɛp̄ɛɔ ke màa lo m̀en bao zwàakpe ḡugb̄antoo oi p̄ ũ, 21 ní a zeb̄ɔ pí ní ánusuo m̀en bla, wíli dile m̀en plapla wà lí m̀endo swá p̄p̄ɛu. 22 Lí p̄p̄ɛ ke màa m̀en soolo zwàakpe be'ae oi p̄ ũ. 23 Lí p̄p̄ɛ ke màa lo m̀en pla zwàakpe be'ae oipi golaɔ p̄ ũ. 24 Gola lí m̀en plapiɔ paa ñ nak̄wa za z̄íle e musu, z̄a m̀endo aɔ v̄i. 25 Zwàakpepi aɔ lip̄ɛp̄ɛɔ v̄i màa m̀en swaaɔɛ ní ánusu zeb̄ɔ m̀en ḡeó ní m̀endoo, lí píi ní a zeb̄ɔ m̀en plapla.

26 Lepusiali á p̄ɔp̄ɔ m̀en soo zwàakpe kpe do

lipɛɛɛ yebɔ ũ, ²⁷ ní á lɔ mèn sɔo kɛ do lipɛɛɛ pɔ ũ. Lipɔɔ pãle á lɔ mèn sɔo zwãakɛ be'ae oi lipɛɛɛ yebɔ ũ. ²⁸ Lipɔɔ pɔ aɔ ku guo a pã lipɛɛɛla guoguoɛ, bɔa a léla e a léle. ²⁹ Vua kúle lipɛɛɛpiɔwa, ní n zã pí n vuao a lipɔɔpiɔ sɔlɔkí ũ. Vua kúle lipɔɔpiɔwa lɔ. ³⁰ Zwãakɛpi dɔ lá ma a taa òlɔne gbɛ musuwa.

³¹ Zwãatã ò péle suuna ũ, ní gɔinakɛwà lán malaika gãsiadeɔwa n babuunao n bà gaaluladeo n wɔtɛnao n bataɛao. ³² Lɛpusiali á a lipɛɛ ũ, ní vua kúlewà píi, ní lípiɔ pépɛ a zebɔ pɔ wa pí n ánusuo mèn síiɔ guu. Zwãapi dɔ lipɛle mèn síiɔpiɔ kùbɔ pɔ wa pí n vuaoɔwa. ³³ Zwãapi mɔkoolonao ka lipɛle kálopiɔu. Ikoyã kpagolo dile suunapi kɛ. Suunapi i zwãakɛpi biile lɛɛ pla, kɛɛle n luakukíio.* ³⁴ Ikoyã kpagolo pɔ kú luakukíi né tae, ³⁵ ní táabũnu dile suunapi sae kɛɛle oi zwãakɛ gugbãntoo oi, ní dau dile ò a ae dɔ táabũnupiwa zwãakɛ geomidɔkíi oi.

³⁶ Zwãatã kɛpi lé pɔ ũ, ní gɔinakɛwà n babuunao n bà gaaluladeo n wɔtɛnao n bataɛao. ³⁷ Lɛpusiali á zwãapi lipɛɛ ũ mèn sɔo, ní vua lɛwà píi, ní a káloɔ pí n vuao, ní a zebɔɔ pí n mɔgotɛo mèn sɔo.

27

Sa'okíi yá (Bɔa 38.1-7)

¹ Sa'okíi kɛ n lɛpusialio, a gbàa iɔ gãsisuu sɔo, a yàasa iɔ gãsisuu sɔo lɔ. A gbàa n a yàasao iɔ sáa,

* **26:33** Eɛ 6.19, 9.3-5

a lesi sɔ̀ gàsɔ̀suu àaɔ̀. ² Sa'oklɔ̀ipi ke ní a kóbaɔ̀ gɔ̀ɔ̀ mèn síiɔ̀ gola ní golao, ní mɔ̀gotɛ̀ kúle sa'oklɔ̀ipiwa. ³ Sa'oklɔ̀ipi pɔ̀keleɔ̀ ke ní mɔ̀gotɛ̀o, a oo túfukabɔ̀ɔ̀ ní a péleuɔ̀ ní a au'elebɔ̀ɔ̀ ní a saaɔ̀ ní a tésibɔ̀ɔ̀ píi. ⁴ Mɔ̀yáayáana pí sa'oklɔ̀ipi pɔ̀ ũ ní mɔ̀gotɛ̀o. Mɔ̀gotɛ̀ zã pí mèn síiɔ̀, ní dɔ̀dɔ̀ mɔ̀yáayáanapi golaɔ̀wa. ⁵ Mɔ̀yáayáanapi sɔ̀bɔ̀ sa'oklɔ̀i zíe, ní feleɔ̀ musu e à ka sa'oklɔ̀ipi guo. ⁶ Lepusiali á pɔ̀ɔ̀pɔ̀ɔ̀ sa'oklɔ̀ipi pɔ̀ ũ, ní kpá ní mɔ̀gotɛ̀o. ⁷ Lipɔ̀ɔ̀ɔ̀pɔ̀ɔ̀ sɔ̀bɔ̀sɔ̀bɔ̀ zãpɔ̀ɔ̀ sa'oklɔ̀i kpela ní kpelo a sebo ũ. ⁸ Sa'oklɔ̀ipi ke ní lipereɔ̀ɔ̀, iɔ̀ e ví, lá má òlɔ̀ne gbɛ musuwa.

Zwàakpe kaa yá
(Bɔa 38.9-20)

⁹ Kaa da zwàakpei, a geɔ̀midɔ̀kɔ̀i oi iɔ̀ gàsɔ̀suu basɔ̀, iɔ̀ zwãa pɔ̀ wa tà ní bataeao ví ¹⁰ ní lipelɛ̀o mèn bao. Ní a zebɔ̀ɔ̀ pí ní mɔ̀gotɛ̀o mèn bao, ní lipelɛ̀ káloɔ̀ ní mɔ̀pɔ̀ɔ̀ pí ní ánusuo. ¹¹ A gugbãntoo oi zwãa gbãa iɔ̀ gàsɔ̀suu basɔ̀ màa lɔ̀ ní lipelɛ̀o mèn bao ní a zebɔ̀ pɔ̀ wa pí ní mɔ̀gotɛ̀oo mèn bao, ní lipelɛ̀ káloɔ̀ ní mɔ̀pɔ̀ɔ̀ pí ní ánusuo. ¹² Naa be'ae oi kaa yàasa iɔ̀ gàsɔ̀suu blakwi ní zwãao ní a lipelɛ̀o mèn kwi ní a zebɔ̀ mèn kwi. ¹³ Naa gukpe oi kaa yàasa iɔ̀ gàsɔ̀suu blakwi. ¹⁴ Zwãa gàsɔ̀suu gɛ̀o iɔ̀ ku kaa lé ɔ̀plaaí ní a lipelɛ̀o mèn àaɔ̀ ní a zebɔ̀ mèn àaɔ̀. ¹⁵ Zwãa gàsɔ̀suu gɛ̀o iɔ̀ ku ɔ̀zei lɔ̀ ní a lipelɛ̀o mèn àaɔ̀ ní a zebɔ̀ mèn àaɔ̀. ¹⁶ Kaapi lé zwãa iɔ̀ gàsɔ̀suu bao ní a lipelɛ̀o mèn síiɔ̀ ní a zebɔ̀ mèn síiɔ̀. A zwãapi iɔ̀ de pɔ̀le pɔ̀ wa tà ní bataeao wà gɔ̀inakèwà ní babuunao ní bà gaaluladeo ní wɔ̀ɔ̀tɛ̀nao ũ. ¹⁷ Kaa lipelɛ̀ pɔ̀ liai iɔ̀ mɔ̀pɔ̀ɔ̀ ní kálo pɔ̀ wa pí ní ánusuo ví ní a zebɔ̀ pɔ̀

wa pĩ ní mɔgotẽo. ¹⁸ Kaapi gbàa iɔ gàsísuu basɔo, a yàasa gàsísuu blakwi, a lesí sɔ gàsísuu sɔo. A zwāaɔ iɔ de pólɛ pɔ wa tà ní bataɛao ũ, iɔ zebɔ pɔ wa pĩ ní mɔgotẽo vɛ. ¹⁹ Zwāakpɛ pɔkele pɔ wàli a zíkɛo pĩi, baa a kũbɔɔ ní a kaa kũbɔɔ, wa pí ní mɔgotẽo píiɛ.

Filianaa yá
(Lev 24.1-4)

²⁰ O Isailiɔnɛ aali mɔnɛ ní nísí íwao dau pɔ ũ, ké a filiaɔ lí e aao gupu. ²¹ Aalona ní a nɛgɔɛo lío filiapiɔ kɛkɛ kpaaũkpɛpiu zwāa pɔ kpaa ikoyā kpagoloi kpɛɛɛ oi, ìliɔ naa ma aɛ we za oosi e gu gɛ lí dɔd. Yápi iɔ de Isailiɔnɛ yādilɛa láasai ũ e an buiwa.

28

Sa'on pɔkasaɔ
(Bɔa 39.1-31)

¹ Isailiɔ guu ñ n v̄i Aalona ní a nɛgɔɛo Nadabu ní Abiuo ní Elezaao ní Itamaao sísi, aaliɔ ma gbagba. ² Pɔkasa pɔ n v̄i Aalona ali s̄omazíkɛè, iɔ gawi v̄i ní bɛɛɛo. ³ O gɔide pɔ ma ní gbá ñnɔɔnɛ píi, aa pɔkasapiɔ kɛ Aalonaɛ, wi aà dilɛ adoa aàɔ ma gbagba. ⁴ Pɔkasa pɔ aa kɛèpiɔn kɛ: Bɔɔloonnɔɛ, sa'o'ula, ulatao, ulatao pɔ wà ba kèwà, tulu, asana. Aa pɔkasapiɔ kɛ n v̄i Aalonaɛ ní a nɛgɔɛo, ké aali e s̄omazi ma gbagbai. ⁵ Aa pɔkasapiɔ kɛ ní vuao ní babuunao ní bà gàaluladeo ní w̄ɔtɛnao ní bàabaa. ⁶ Aa sa'o'ulapi z̄ɔ ní pólɛ pɔ wa tà ní bataɛao, wà ḡinakèwà ní vuao ní babuunao ní bà gàaluladeo ní w̄ɔtɛnao. ⁷ Danziipi iɔ de bakangāu ũ. ⁸ Aai asana tã ní sa'o'ula pólɛ doũpio, ké aali dɔ sa'o'ulapia. ⁹ Onisi gbɛ sɛ mèn pla, ní Isaili buiɔ

tó kě gbepiowa ¹⁰ lá an ia tété kō kpewa. Tó mèn soolo iō ku gbè mēndowa, a soolo pó gò iō ku a plaadewa. ¹¹ Isaili buiō tó kě gbepiowa, lá pēnkēna ì wèsākē pēnawawa. Gbepiō kūbōō ke ní vuao, ní gbepiō dadau. ¹² Gbè mèn plapiō pépe sa'o'ula bakangāuwa, aaiō de Isaili buiō yāḍngugbeō ũ. An tó iō ku Aalona gāu kpe pla píi yāḍngugbeō ũ ma ae. ¹³ Gbekūbōpiō ke ní vuao. ¹⁴ Vua tētēē tá mèn pla, a tāa iō de lán balēnawa, ní dōdō gbekūbōpiowa.

¹⁵ Bòloonnōe ke yágōgōbō ũ ní pólē pó wa tá ní bataeao lán sa'o'ula pówā, wi gōinakewà ní vuao ní babuunao ní bà gāaluladeo ní wōtēnao. ¹⁶ Bòloonnōepi gbāa ní a yāasao iō sáa otā dodo. ¹⁷ Zāblewà ní gbè beēedeō dōō síiō. A dōō sēia saadōani ní topazao ní emelodio. ¹⁸ A dōō plaade tiikōazi ní safiio ní diamaao. ¹⁹ A dōō āaōde belili ní agatao ní ametisio. ²⁰ A dōō síiōde kisoliti ní onisio ní yasepeo. Gbepiō kūbōō ke ní vuao, ní dadau. ²¹ Gbepiō iō mèn kuēpla Isaili buiō tó léu. Wa ní tópiō kē gbepiowa dodo, lá wī wèsākē pēnawawa. ²² Vua tētēē tá mèn pla, a tāa iō de lán balēnawa. ²³ Vua tāana pí bōloonnōe pó ũ mèn pla, ní tāanapiō dōdō bōōpi swáōwa musu. ²⁴ Balēna mèn plapiō dōdō bōōpi tāana mèn plapiowa, ²⁵ ní balēnapiō le dōō dōdō gbekūbō pó kú bakangāuwaōwa. ²⁶ Vua tāana mèn pla pāleo pí, ní ní dōdō bōōpi swáōwa zīle, a gu pó ali na sa'o'ulawa. ²⁷ Vua tāana pāleo pi mèn pla lō, ní dōdō sa'o'ulapi ae a pékii sae zīle oi asana musu. ²⁸ Wi bōloonnōe tāanaō ní sa'o'ula tāanapiō dōkōwa ní babuuna tāao, bōōpi iō dōa

kánawε kpe e à ní gbala ulε. ⁴³Tó Aalona ní a neg̃εε lé g̃ε kpaaũkpeu, ge tó aalε gé sa'ok̃i ma gbagbai, an baade lí a sòlopi ye, ké aasu tàaeke aa gagao yáí. Bee ìɔ de ikoyā ũ Aalonaε ní aà buiɔ aà kpe.

29

Sa'onao dilea yá (Lev 8.1-36)

¹ Lá n̄yɔ̃ ke tó n̄le ní dile aa ma gbagban ke: Zugaaena se m̄endo ní s̄asakao s̄asaiɔ m̄en pla. ² P̄εeti sé, ní k̄aa keɔ ní k̄aa p̄ɔ wa t̄oto ní n̄isio ní k̄aawana p̄ɔ w̄a n̄isik̄aw̄aɔ. ³ K̄á gb̄iu, ní se m̄oɔ ní zugaaenapio ní s̄asakao m̄en plapiɔ. ⁴ Aalona ní a n̄éɔ se m̄órn̄ɔ kpaaũkpe kpeεε, ní ní zu'o we. ⁵ Aalona p̄okasaɔ daè, ulatao ní ulatao p̄ɔ w̄a ba k̄èw̄aɔ ní sa'o'ulao ní b̄òloonn̄εo. Ní b̄òopi ba d̄ɔ sa'o'ula asanawa. ⁶ Tulu diè, ní vua p̄epeena p̄ɔ alio aà dile ma p̄ɔ ũ na tulupiwa. ⁷ N̄isi p̄ɔ w̄i ma p̄ɔ dileɔ se ka aà miwa ñ aà daziu. ⁸ M̄ó ní aà n̄éɔ, ní ulatao dané, ⁹ ní asanad̄ɔɔné ní pi, ní ní f̄ua gb̄aaɔ kpákpané. Má dile aame aao ma gbagba ḡɔpii. Lá n̄yɔ̃ Aalona ní a n̄éɔ daziun we.

¹⁰ M̄ó ní zugaaenaɔ kpaaũkpe kpeεε, Aalona ní a n̄éɔ aai ɔnana a miwa, ¹¹ ní zugaaenapi kòlokpa ma aε kpaaũkpe kpeεε we. ¹² Zupi au sí, ní máma ma gbagbak̄ii k̄ɔbaɔwa ní n̄ ɔtonao, ní au p̄ɔ ḡ̃ éle ma gbagbak̄ipi gb̄ázi. ¹³ Zupi s̄alana ní a guu n̄isio sé píi ní a ḡoleɔ ní ḡolepi n̄isio, ní kpasa sa'ok̄iwa, ¹⁴ ní zupi n̄ɔ ní a báao ní a guup̄ɔ k̄áteu à tékū b̄oɔ kpe. Bee ìɔ de sa p̄ɔ wa o an duuna yá musu ũ.

¹⁵ S̄asakao se m̄endo, Aalona ní a n̄éɔ i ɔnana a miwa, ¹⁶ ní s̄api kòlokpa, ní a au sí ñ le sa'ok̄iwa ñ

liai. ¹⁷ Sāpi paa, ní goaagoaa, ní a guupɔɔ ní a koeɔ pípi, ní kálɛ ní a mio ní a gukɪnɪɔ. ¹⁸ Sā búupi kpara sa'okíiwa sa pɔ wí a pɔ káteu à tékú ũ a gí ì kemɛɛ na ũ.*

¹⁹ Sāsakao plaade sé, Aalona ní a néɔ i ɔnana a miwa, ²⁰ ní a kòlokpa, ní a au sí, ní máma Aalona ní a néɔ ɔplaa swálebawa ní n ɔplaa ɔnemio ní n ɔplaa gbánemio, ní aupi kɪni lé sa'okíiwa n liai. ²¹ Ní au pɔ gɔ̄ ka sa'okíi musu dā yɔɔ ní nɪsi pɔ wí ma pɔ dilɛðo, ní fáfā Aalonawa ní a pɔkasaɔ, ní fáfā aà néowa lɔ ní n pɔkasaɔ, Aalona i gɔ̄ ma pɔ ũ ní a pɔkasaɔ ní a néɔ ní n pɔkasaɔ lɔ. ²² Sāsakao plaadepi nɪsi sé, a vlá nɪsi ní a sálanao ní a guu nɪsio ní a gòleɔ ní gòlepi nɪsio ní a ɔplaa gbáo. Sāsakaopi ìɔ dɛ ní daaziu sa'obɔ ũ. ²³ Kàa boolo sɛ mɛndo kàa gbí pɔ aɔ ku ma aɛ guu ní kàa nɪsideo mɛndo ní kàawanao mɛndo. ²⁴ Ní apii na Aalona ní a néɔnɛ ní ɔzì, aai mɔmɛɛ sa pɔ wí a pɔ mɔmɛɛ ũ, ²⁵ ní pɔpio sí ní ɔzì, ní kpara sa'okíiwa ní sa pɔ wí a pɔ káteu à tékú a gí ì kemɛɛ na ũo. ²⁶ Aalona daaziu sāsakao kùla sé, ní mɔmɛɛ, ìɔ dɛ ní baa ũ. ²⁷ Sa'ona daaziu sāsakao kùla pɔ wà mɔmɛɛ ní a gbá pɔ wa bɔ adoaɔ dilɛ Aalona ní aà nɛgɔ̄ɛɔ pɔ ũ. ²⁸ Bee ìɔ dɛ Aalona ní a néɔ blekii ũ gɔɔpii. Gba pɔ Isailiɔ líɔ dané an sáaukpa Diiwa sa'oa guun we.

²⁹ Aalona pɔkasa pɔ ali sɔmaziɔ gɔ̄ aà buiɔnɛ. Aali da, wíli nɪsikaomá wà ní daziu. ³⁰ Aà né pɔ a gɔ̄ sa'onkia ũ aà gɛɛ ũ lí pɔkasapiɔ da gía gɔɔ soplá, i gbasá mɔ zíkɛi kpaaukpeu.

³¹ Sa'ona daaziu sāsakao nɔɔ sɛ n a fùuke kpaaukpe ua, ³² Aalona ní a néɔ aai só ní kàa pɔ

* **29:18** Efe 5.2, Flp 4.18

kú gbíu kpaaũkpe kpeεleo. ³³ Sã pó wà sa'òò ní duunkẽama yáí i to aa gɔ́ rídoa an daaziu yáípi, aame aa só rítɛε. Gbẽε su sóńɔɔ, asa ma póε. ³⁴ Tó gu d̀ò ǹò ge kàapi k̀niwa, kpasas. Gbẽε su soo, asa ma póε.

³⁵ Yá pó má dílenε Aalona ní a néɔ musupi ke pii, ní ní daaziu yákeke e gɔɔ soplá. ³⁶ Lá gu lé d̀o níli sa'o ní zugaaena duunkẽama yáí, ní gbábɔɔ sa'okíε, ní nísikawà, i gɔ́ ma pó ũ. ³⁷ Gbábɔ sa'okíε màa e gɔɔ soplá, ní díle ma pó ũ, sa'okípi iɔ de ma pó ũ ní a mibao. Pó pó kàwà pii a gɔ́ ma pó ũε.

Sa'oa lá gu lé d̀o yá
(Nao 28.1-8)

³⁸ Pó pó ǹyɔ́liɔ sa'òò sa'okípiwa lá gu lé d̀on ke: Sã bɔɔ wédonaɔ m̀en plapla. ³⁹ Níli sa'o ní a m̀endo kɔɔ, m̀endo oosiele. ⁴⁰ Níli sa kɔɔ o ní p̀εtio kiloo do yáalea ní nísi íwao litili do, níli v̄εε kawà litili do. ⁴¹ Níli sa oosiele o ní p̀εtio ní v̄εεo màa lɔ, iɔ de sa pó a pó tékũa gí ì kemεε na ũ. ⁴² A buiɔ líɔ sa pó wí a pó káteu à tékũpi oa kpaaũkpe kpeεle gɔɔpii. Wekíi máli kpaaũuánɔ, míli yá'óé. ⁴³ We ñ máli kpaaũu ní Isailiɔ, ma gawi i pisi gupiwa. ⁴⁴ Mí tó kpaaũkpe ní sa'okípiɔ àɔ de ma pó ũ, mí Aalona ní a néɔ díle aao ma gbagba. ⁴⁵ Máo ku Isailiɔ guu, míɔ de ní Lua ũ, ⁴⁶ aaiɔ d̄́ ké mámεmaa Dii ní Lua pó ní bóle Egipi ké màò kú ní guu. Mámεmaa Dii ní Lua.

30

Tulaletikatεakíi yá
(Bɔa 37.25-28)

1 Lɛpusiali á ñ tulaletikateakii kɛ̀ò. 2 A gbàa iɔ gàsɪsuu do, a yàasa gàsɪsuu do ɔ, a gbàa ní a yàasao iɔ sáa, a lesi iɔ gàsɪsuu pla. Ní kɛ̀ ní kóbaɔ. 3 Vua tɛ̀tɛ̀ kúle a kpɛ̀wa ñ liai ní a musuo ní a kóbaɔ, ní zãble a bèewa ní vuao ñ liai. 4 Vua zã pi kpɛ̀la ní kpɛ̀leo mèn plapla, ní pépe zã pɔ wa blèwà zɪle oi, ké wà e lipɔɔ ɔɔɔɔɔɔ tulaletikateakiipi seɔ ù. 5 Lɛpusiali á lipɔɔɔpiɔ ù, ní kpá ní vuao. 6 Tulaletikateakiipi dile suuna pɔ kpaa ikoyã kpagoloi aɛ, bɔaa ní duunkɛ̀makii pɔ wɪ ta kpagolopileo, gu pɔ máli kpaaũnnɔ. 7 Aalona líɔ tulaleti gɪnana ka a téu lá gu lé dɔ, gɔɔ pɔ àle filiaɔ keke. 8 Ali tulaletikaè téu ɔ oosiele filianagɔɔ. Maa tulaleti súele alio dɔ ma aɛ gɔɔpii e á buiwa. 9 Wasuli tulaleti pãle ka a téuo, ge sa pɔ wɪ a pɔ káteu à tékũ ge pɔwenti, mé wasuli imia kawào. 10 Wɛ̀ ní wɛ̀o gɛ̀n dodo Aalona líɔ sa pɔ wɪ o duuna yá musu au máma a kóbaɔwa duunkɛ̀ama yáí. A buio líɔ kɛ̀ màa ɔ wɛ̀ ní wɛ̀o gɛ̀n dodo duunkɛ̀ama yáí. Tulaletikateakiipiá ma pɔɛ ní a mɪbaɔ.

Duunkɛ̀ama ɔa

11 Dii yã'ò Mɔizie à mè: 12 Tó n Isailio nàò, an baade líɔ flabomɛ̀ɛ azia boa yáí, ké gagyãe su ní le naopi kegɔɔo yáí. 13 Gbɛ̀ pɔ lé gé gbɛ̀ pɔ wà ní naoo kíi, aáli ánuu kpá galaũ soolo, lá wà a gbia dɪle luakukɪwa, gela bao. Anusu galaũ soolopi mé aɔ asea pɔ wàli símɛ̀ ù.* 14 Gbɛ̀ pɔ wàle da gbɛ̀ pɔ wà ní naoo guu, tó à kà wɛ̀ bao ge a dea, a aseapi kpaɛ. 15 Tó ále aseapi kpaa ázia boa yáí, ɔde su kpa de

* **30:13** Bɔa 38.25-26, Mat 17.24

a léao, mé taaside su kpa à késãio. ¹⁶ Duunakēa Isailiɔwa ɔapi símá, ní kpá wà kpaaũkpe zíkèò. Ɔapi a tó á Isailiɔ duuna kēwá, a yá líɔ dɔmagu.

Dàa ikabɔ

¹⁷ Dii yá'ò Mɔizie à mè: ¹⁸ Dàa pí ní mɔgotɛo† gbábɔ'ikabɔ ũ, ní a dibɔ pí ní mɔgotɛo lɔ, ní dile kpaaũkpe zānguo ní sa'okliɔ, ní íkau. ¹⁹ Aalona ní a néɔ líɔ ní ɔɔ ní ní gbáɔ pípiò. ²⁰ Gɔɔ pɔ aale gē kpaaũkpeu, aali ke màa ké aasu gao yáí. Tó aale mɔ pɔ káimɛɛ téu à tékū sa'okliwa lɔ, ²¹ aaliɔ ní ɔɔ ní ní gbáɔ pipi, ké aasu gagao yáí. Bee iɔ de ikoyā ũ Aalonaɛ ní a buiɔ e gɔɔpii.

Nisi pɔ wí pɔ dileò à gɔ Lua pɔ ũ

²² Dii yá'ò Mɔizie à mè: ²³ Pɔ gínana maaɛ beɔ sé: Lí'ɔ íwa kiloo soolo ní sinamɔ litɛɛ gínanao kiloo àaɔ ní kanɛli fee bui gínanao kiloo àaɔ ²⁴ ní kasiao kiloo soolo, lá wà a gbia dile luakukiwa. Nisi sé litili soolo, ²⁵ ní nisi pɔ wí pɔ dileò à gɔ ma pɔ ũ kèò lá tulaletizɔna ì kewa, nísipi iɔ de ma pɔ ũ. ²⁶ Nísipi máma kpaaũkpewa ní ikoyā kpagoloo ²⁷ ní táabũnuo ní a pɔkeleɔ ní dauo ní a pɔkeleɔ ní tulaletikateakliɔ ²⁸ ní sa pɔ wí a pɔ káteu à tékū okliɔ ní a pɔkeleɔ pii ní dàao ní a dibɔɔ, ²⁹ ní pɔpiɔ dile ma pɔ ũ, aai gɔ ma pɔ ũ ní a mĩbao. Pɔ pɔ kà pɔpiɔ keewa pii, à gɔ ma pɔ ũɛ.

³⁰ Nísipi ka Aalona ní a néɔwa, ní ní dile ma pɔ ũ, ké aa e ma gbagba. ³¹ O Isailiɔne aao dɔ gɔɔpii ké nísipiá ma pɔɛ. ³² Wasuli ká gbēnazina mɛwao. A gbēɛ su nísipi taa keo, ké ma pɔɛ yáí, íɔ dɔ ké ma pɔɛ.

† 30:18 Bɔa 38.8

³³ Gbé pɔ́ nísipi taa kè, ge a kà gbé pɔ́ de sa'ona ũowa, wà ade bɔ a gbé guu wà de.

Tulaleti pɔ́ wí kátea

³⁴ Dii yā'ò Mɔizie à mè: Pɔ́ gínanae bee sé: Sitakili'ò ní onikaliteeo ní galibanuli'ò ní zōgo lí'ò sáasaa. ³⁵ Pɔ́pɔ́ yāale ñ zō tulaleti pɔ́ wí kátea ũ lá tulaletizōna ñ kewa, ní wisikau, io de ma pɔ́ ũ a zéi. ³⁶ N a kɔni ló ñ a tibo, ní dile ikoyā kpagolo ae kpaaukpɛu, gu pɔ́ máli kpaauñnɔ. ³⁷ Asu tulaletipi taa ke áziaeo. Ali dile ma pɔ́ ũ. ³⁸ Gbé pɔ́ a taa kè, ále a gíkpa, wà ade bɔ a gbé guu wà de.

31

Zwàakpɛdɔnao

(Bɔa 35.30-36.1)

¹ Dii yā'ò Mɔizie à mè: ² Ma! Ma Uli né Bezaleli, Hulu tɔ́na, Yuda bui sè. ³ Má tò ma Nisina diè, ñ à ñnɔ ní gōio ní dōao è zɔ́ píi yá musu. ⁴ A vua zɔ́ dō ní ánsu zɔ́o ní mɔgotē zɔ́o ní gōinakea pɔ́wao. ⁵ A gbè beede aa ní a daa pɔ́uo dō ní lí'āao ní zɔ́ píio. ⁶ Bee gbɛa ma Aisama né ɔ́liabu, Dā bui dile aà dɔnlɛde ũ. Ma ɔ́kɛnao gbà ñnɔ píi, ké aa e zɔ́ pɔ́ má dānéo ke: ⁷ Kpaaukpɛ, ikoyā kpagolo ní a netao ní kpépi pɔ́keleo píi, ⁸ táabūnu ní a pɔ́keleo, vua tētēe dau ní a pɔ́keleo píi, tulaletikateaki, ⁹ sa pɔ́ wí a pɔ́ káteu à tékū okii ní a pɔ́keleo píi, dāa ní a dibɔo, ¹⁰ pɔ́kasa pɔ́ wa tão, sa'ona Aalona pɔ́kasa pɔ́ ali sōomaziɔ ní aà néo sa'on pɔ́kasaɔ píi, ¹¹ nísi pɔ́ wí pɔ́ dileò à gō ma pɔ́ ũ, zwàakpɛ tulaleti gínana. Aa pɔ́pɔ́ ke, lá má dilɛnewa píi.

Kámabogɔɔ yá

¹² Dii yá'ò Mɔizie à mè: ¹³ O Isailione aa kámabogɔɔ pɔ́ má díle yáda, asa a de seela ũ mapi ní ápiɔ zānguo e á buiwa, ké à e dɔ́ ma Dii ma á sé ma gbéɔ ũe. ¹⁴ Ali kámabogɔɔpi yáda, asa gɔɔpi adoaε. Gbé pɔ́ i gɔɔpi yádao, à gàε. Gbé pɔ́ zíkè gɔɔpi zí, wà ade bɔ́ a gbéɔ guu wà de. ¹⁵ Ali zike gɔɔ soolo, a gɔɔ soplade íli kámabo, asa ma Dii ma pɔ́ε. Gbé pɔ́ zíkè kámabogɔɔzi, à gàε. ¹⁶ Isailio lí kámabogɔɔpi yáda, aa díle gbia e ní buiwa ma bàakuaínɔ yá ũ. ¹⁷ Iɔ de seela ũ mapi ní Isailio zānguo gɔɔpii, asa ma Dii ma musu ní dúniao kè gɔɔ sooloε, ɔ́ má làa, ɔ́ ma kámabò a gɔɔ soplade zí. ¹⁸ Ké Dii yá'ò Mɔizie Sinai gbε musu a làa, ɔ́ à ikoyā kè gbè pèpèεɔwa mèn pla ní azia ɔtonao, a kpàwà.

32

Vua gáaena (Iko 9.6-29)

¹ Ké gbéɔ è Mɔizi lé pila gbεwa kpaao, aa kàaa Aalonazi aa òè: Wà γε wà diie ke aà dɔaawεε, asa Mɔizi pɔ́ wá bóle Egipipi, wá dɔ́ bɔ́ à bòle a ũo. ² ɔ́ Aalona òné: A á nɔεɔ swáli pɔ́ wa pĩ ní vuaɔɔ bóle ní á nεgɔεnaɔ ní á nenɔεnaɔ, í mɔomεε. ³ ɔ́ gbépii a swáli pɔ́ wa pĩ ní vuaɔɔ bóle aa kpà Aalonawa. ⁴ A sɔ́ a kàsa lán gáaenawa, ɔ́ a yòɔ. ɔ́ wà mè: Isailio, á diin ke! ɔ́mε á bóle Egipi.* ⁵ Ké Aalona è màa, à sa'okii bò zupi aε, ɔ́ à kpàwakè à mè: Dii dikpe ku zia. ⁶ Ké gu dɔ́, gbéɔ fɛle aa sa pɔ́ wĩ a pɔ́ kátεu à tékū

* **32:4** 1Kia 12.28, Zln 7.40-41

òwà ní sáaukpasao. Gbéǎ zǎle, aale poble aale imi, ǎ aa fǎle lé kǎo vǎi o.†

7 Ǔ Dii ò Mǎizie: Pila n̄ géi! N gbéǎ pǎ n bońno Egipio ǎokpà. 8 Aa kè zé pǎ má òlónéwa àanno, aa vua kàsa táa ũ lán gáaenawa, aa kùlèè aa sa'òwà aa mè, Isailio dii pǎ ní bóle Egipin we. 9 Má è gbépio swá gbāae. 10 Gomala mà a kp̄nemuu bǎbǎmá mà ní kaale, mpi sǎ, mí n ke bui zǎo ũ. 11 Ǔ Mǎizi awakpà Dii a Luae à mè: Dii, bóyǎi n̄yǎ n kp̄nemuu bǎbǎ n gbéǎ pǎ n ní bóle Egipi ní n iko zǎo ní n gǎsa gbāaoowai? 12 Egipio me an míonzǎa yǎi ǎ n ní bólei, ké n̄ e n̄ ní dede gbèsisíowa n̄ ní midè dúniau. N n pǎkúma kpále, ní yá pǎ ní ye yía n gbépiowapi bǎ n nǎseu. 13 To n zǎblenao Ablahaŭ ní Izaakio ní Isailio yá dǎngu, asa n legbèné ní nzíao n mè n̄yǎ ní bui kǎfi lán saanaowa, ní búsu pǎ n a yá'òné kpá ní buiowa aa v̄i gǎopii.‡ 14 Ǔ Dii yá pǎ à mè á yía a gbéowapi bǎ a nǎseu.§

15 Mǎizi èa pila gbewa, a ikoyǎ gbè pèpèe mèn plapio kúa. Yá kēa gbepiowa kpe plapla píi. 16 Lua mé gbè pèpèepio à, ǎme yǎkémá. 17 Yozuee gbéǎ wii mà, ǎ a ò Mǎizie: Zikawii ma dǎ bǎou. 18 Mǎizi mè: Kúkua mé dǎ weo, kási búbuapean we sǎo, gbéǎ lesia ǎ mále ma. 19 Ké à kà kǎi ní bǎoo, a è wǎle ǎwǎ zugaaenaē, ǎ aà pǎ pà. A gbè pèpèe pǎ á kǎapio pǎle gbepǎleu we, aa wíwi. 20 Ǔ à zugaaena pǎ wa pípi sè a dà téu. A a tibò, ǎ a zù ía a kpà Isailiowa aa mí. 21 Ǔ Mǎizi Aalona là à mè: Bó gbépio kènē, n gbasa ní tò aa duun zǎoe taa kèi? 22 Ǔ a wèwà à mè: Nsu

† 32:6 1Kln 10.7 ‡ 32:13 Daa 17.8, 22.16-17 § 32:14 Nao 14.13-19

to n pɔ pao, Baa. N gbépiɔ dɔ, ké aa vâi. ²³ Aame aa òmɛɛ mà diie ke aa dɔaané. Aa mɛ Mɔizi pɔ bɔ̀nɔ Egiipi, wa dɔ bɔ̀ à b̀le a ũo. ²⁴ Ǿ má òné an gbé pɔ vua v̄ɔ aa b̀le mɔ̀. Ké aa m̀ò, ɔ́ má k̀teu, ɔ́ à b̀ gáaenapi ũ.

²⁵ Mɔizi è Aalona tò gbéɔ lé n̄zia pɔeã kee, ɔ́ aa g̀ò láanipɔ ũ ní ibeɛɔne. ²⁶ Ǿ à zè b̀ò b̀leu à m̀: Gbé pɔ zè ní Diioɔ, aa m̀ ma k̄í. Ǿ Levii buiɔ kàaaaazi. ²⁷ A òné: Dii Isailiɔ Lua m̀, á baade a f̄nda loo à p̄p̄a b̀òo b̀le ní b̀leɔ, á baade i a gbéɔ ní a gbēnaɔ ní a gbédeɔ dede. ²⁸ Levii buiɔ kè lá Mɔizi dànéwa. Gbé pɔ wà ní dede zibeeziɔ kà gbēɔn òaa ḡo taawa. ²⁹ Ǿ Mɔizi ò Levii buipɔne: Lá a b̀ á néɔ ní á gbéɔ kpe,* a ḡo Dii gbéɔ ũ gbã. Dii báaadãágu gbãn we.

Mɔizi awakpaa Diie Isailiɔne

³⁰ Ké gu d̀ Mɔizi ò gbéɔne: A duun z̄o kè, ní beeo má ea mà dede gbewa mà gé Dii k̄i lo, w̄liɔ d̄o tó má e awakpae á duuna yá musu. ³¹ Ǿ à èa gè Dii k̄i à m̀: Nyá na! Gbépiɔ duun z̄o kè, aa diie kè n̄ziae ní vua. ³² Sùuuke! N ní duuna k̄má. Tó màa no, ma tó waa lá pɔ ní kè guu.† ³³ Dii òè: Gbé pɔ duunakemɛ tó ɔ́ má waa ma lá guu. ³⁴ Gé ní gbéɔ gu pɔ má òneu sa. Ma Malaika a dɔaanɛ. N beeo ma ìadamaḡo, má ìadamá ní duuna yáie. ³⁵ Ǿ Dii gagyãkà gbéɔgu gáaena pɔ aa tò Aalona p̄pi yáie.

33

¹ Dii m̀: Fele go la, mpi ní gbé pɔ n ní b̀le Egiipi, ní ḡnɔ b̀usu pɔ ma a legbè Ablahaũ ní Izaakio

* **32:29** Mat 10.37 † **32:32** Sou 69.29, Zia 3.5

ń Yakɔbuoɔne ma mɛ́ má kpá ń buiɔwau. ² Má a Malaika zǐ aà dɔaaé, mí Kanaaɔ ń Amɔleɔ ń Itio ń Pelizio ń Ivio ń Yebusio yáé. ³ A gé bɔsu pɔ vǐ ń zó'io diupiu. Ama má géánɔ, ké másu á kaale zéuo yáí, asa swágbãadeɔn á ũ. ⁴ Ké gbéɔ yápǎsǐpi mà, aa ɔɔlò, ɔ gbēe i a nɔamblebɔɔ da bo. ⁵ Asa Dii yǎ'ò Mɔiziee, ɔ a ò Isailioɔne à mɛ́: Swágbãadeɔn á ũ, baa tó Dii gbaséánɔ kèse do, a á kaalee. A á nɔamblebɔɔ wolo, míɔ dɔ lá má kéé. ⁶ Ǿ Isailio ń nɔamblebɔɔ wòlo Olebu gbɛ sae, aai da bo.

⁷ Mɔizi ǐ zwàakpe se à ge dɔ bòo kpe kēa bòopiwa yɔɔ. A tɔkpàè kpaaukpe. Gbé pɔ ye Dii yáí ɔ ade ǐ bɔ gé kpaaukpepi kíi bòo kpe we. ⁸ Tó Mɔizi bò lé gé kpépi kíi, baade ǐ bɔ ze a kpeele àɔ aà gwa e à ge gēu. ⁹ Tó Mɔizi gē kpépiu, telu ǐ pila ku kpeelea, ɔ Dii ǐ yǎ'oaànɔ. ¹⁰ Tó gbéɔ è telupi ku kpeelea, baade ǐ kúle a kpeele. ¹¹ Dii ǐ yǎbɔ kɔ léu ń Mɔizio, lá gbé ǐ yǎ'o ń a gbēnaowa. Mɔizi ǐ ea su bòou, āma Nuni né Yozuee aà zɔbāna lí bɔ kpépiuo.

Dii bɔ mɔa Mɔiziwa

¹² Mɔizi ò Diiɛ: N òmɛɛ mà gé ń gbépiɔ, āma ni gbé pɔ níle dameɛ omɛɛo. Kási a ke sɔ, n mɛ́ ń ma dɔ n gbēna ũ, mé n ma wegwa. ¹³ Lá n ma wegwa, to mà n láasoɔ dɔ sa, ké mà e màɔ n dɔ, míɔ nannɔ síana. Nyɔ dɔ ké buie beeá n gbéɔne. ¹⁴ Ǿ Dii wèwà à mɛ́: Má géánɔ mazía, mí tó à kámabo.* ¹⁵ Mɔizi mɛ́: Tó nýɔ géwanɔ, ńsu gowanɔ lao. ¹⁶ Tó ni géwanɔ, kpelewa wa e dɔ ké mapɔ ń n gbépiɔ wá nannɔi? Wa wá dɔkɔe ń buipáleɔ dúniau kpelewa ni? ¹⁷ Dii òè:

* 33:14 Ebe 4.1

Yá pɔ́ n gbèaapi má ke, asa ma n wegwaè, má n dɔ́ ma gbèna ũ.

¹⁸ Mɔizi mè: N n gawi ɔɔmɛɛ. ¹⁹ ɔ Dii wèwà à mè: Má n aɛ baa ví n ma gawipio píi, mí a tó onɛ. Ma Dii, gbé pɔ́ má ye sùuukeaàɔ ɔ́ má ke, mé gbé pɔ́ má ye wɛnadɔè ɔ́ má dɔè.† ²⁰ ɔ à mè: Nyɔ́ fɔ́ ma oa gwao, asa gbɛnazina a fɔ́ wesimale àɔ kuo.‡ ²¹ Dii èa mè: Gugwa da ma saɛ ke. Ze gbɛ musu we. ²² Tó ma gawipi lé gɛ, má n sɔɔ gbèsɔɔ, mí ɔkunla e mà gɛ. ²³ Tó ma ɔgónla, ní ma kpe oi e sa, áma nýɔ́ ma oa eo.

34

Gbè pèpɛɛ dafu (Iko 10.1-5)

¹ Dii òè: Gbè pèpɛɛ ke mèn pla lá a káauɔwa, mí yá pɔ́ kú a káau pɔ́ n wíwiwaɔ kɛ́má. ² Nyɔ́ ku sɔu guu kɔɔkɔɔ. Dɛɛ Sinai gbɛwa, ní ze ma aɛ a misonawa. ³ Gbè su mɔnnɔ. Wasu gbè e guei gbɛpiwa seo. Baa sá ge zu su mɔ pɔblei a pɔleuo. ⁴ Mɔizi gbè pèpɛɛ à mèn pla lá a káauɔwa. A fɛɛ kɔɔkɔɔ, ɔ́ à dɛɛ Sinai gbɛwa, a gbè pèpɛɛ mèn plapiɔ kúá lá Dii òɛwa. ⁵ Dii pila telu guu, à zè aà saɛ, àɛ azia tó o. ⁶ Ké Diipi lé gɛ aà aɛ, à a tó ò à mè: Dii, Dii Lua Sósobide Sùuuden ma ũ. Ma pɔ lí pa kpaaɔ, má gbèke ní náaio ví zɔɔ. ⁷ Máɔ gbèke ví n gbéɔ e an bui léwaɛ, mí n yáwáɔ kɛ́má n n taaɔ n n duunao. Ama mili tó taaede bɔ pão. Mi maeɔ yáwáɔ wí n nɛɔ musu n n tɔ́naɔ n n síwɛnaɔ n n sɔ́kpaɛɔ.* ⁸ Mɔizi kùlè à wùɛ a gbɛɛu gɔ́ɔ ⁹ à mè: Dii, lá n ma wegwa, géwanɔ. Baa

† 33:19 Lom 9.15 ‡ 33:20 Zaa 1.14, 18 * 34:7 Bɔa 20.5-6, Nao 14.18

ké gbépiɔ swá gbāa, sùuukewanɔ wá yāvwāiɔ ní wá duunɔ yá musu, ní wá sé ní gbéɔ ũ.

Lua bàa kua ní Isailiɔ

(Bɔa 23.14-19, Iko 7.1-5, 16.1-17)

¹⁰ Dii mè: Ma bàa aɔ kúánɔɛ. Má yābɔnsaɛ pɔ gbēe i ke buie guu dúniaw yāao ke á baade píi wáa. Bui pɔ liaaázio i ma yākea e, asa má yá pɔ a to vīa ní kú ke á yá musu. ¹¹ Aɔ yá pɔ má òé gbā kūa, mí Amɔleɔ yáé ní Kanaaɔ ní Itiɔ ní Peliziɔ ní Iviɔ ní Yebusiɔ. ¹² A laaika! A lé su àɔ ku bùsu pɔ ále ge gēui deɔ yáuo, ké ásu mɔkpa áziaeɔ yáí. ¹³ A ní sa'okíiɔ gboo, í ní gbe pɔ aa pèleɔ wíwi, í Asetaati lí pɔ aa pèleɔ zōzō. ¹⁴ Asu kúle dii pāleɔ, asa ma Dii ma tón Sisaaɔ, mili sí sàao. ¹⁵ A laaika! A lé su àɔ ku bùsupideɔ yáuo, asa tó aale gbāsike ní táaɔ yá musu, aale sa'omá, aa á sísi à ní sa'onɔɔ sónnɔɛ. ¹⁶ Asu nɔse á néɔne ní guuo, asa tó an nenɔɔ lé gbāsike ní táaɔ yá musu, aa tó á néɔ gbāsikerínɔ sōe. ¹⁷ Asuli mɔkasa táa ũo.

¹⁸ Ali Kaaɔo dikpeke. Ali kaa so e gɔɔ soplá mɔ pɔ wí me Abibu guu, lá má díleéwa, asa mɔpi guu ò a bɔle Egipi. ¹⁹ A negɔe séiaɔá ma pɔɔne píi ní a pɔtuo nesana séiaɔ píi, zu ge pɔkelenaɔ. ²⁰ Ali zàa'ín né séia bo ní são. Tó i boo, à a waa fi à de. Ali á negɔe séiaɔ bo. Gbēe su mɔ ma kíi ɔgiio. ²¹ Ali zike gɔɔ soolo, íli kámabo a gɔɔ soplade zí, baa kpasekēgɔɔ ge pɔkekegɔɔn nò.

²² Ali Páteko dikpeke gɔɔ pɔ a na buapɔ káauɔ kekeawa. Ali Pɔkáaa dikpeke wè láaawa. ²³ Gɔe píi lí mó ma Dii Isailiɔ Lua kíi wè do guu gēn áaɔ'aaɔ.

²⁴ Má buipáleɔ yáé, mí á bùsu lé káfíé. Gbēe a wēele

à á bùsu síwáo ɔɔɔ pɔ́ ále mó ma Dii á Lua kíi wè do guu gën àaṣ'aaṣo. ²⁵ Asu pɔ́seá kpaa sǎnu ní sa'obo auoo. Asu Gēamusu sa'onɔɔ díle gu dɔwào. ²⁶ Ali mó ma Dii á Lua kpéu ní á bua pɔ́ káauɔ. Asu blene nòɔ kuu ní a da yó'ioo.

²⁷ Ǿ Dii ò Mɔiziε: Yápiɔ kē láu, asa ma bàakuanno ní Isailiɔ yáɔn we. ²⁸ Mɔizi kú ní Diio we e ɔɔɔ bla fáane ní gwāasinao pɔblesai imisai. Ǿ Dii a bàakuarínɔ yá mèn kwio kè gbè pèpèeɔwa.

Mɔizi oa teke

²⁹ Mɔizi píla Sinai gbewa, a gbè pèpèe mèn pla pɔ́ ikoyá kèwào kúa. A dṣ ké a oa lé teke a yá'oa ní Diio yáio. ³⁰ Ké Aalona ní Isailiɔ aà è nípii aà oa lé teke, aale víake sōaaaziε. ³¹ Ǿ Mɔizi ní sisi. Aalona ní gbēzɔɔɔ èa mò aà kíi, ṣ à yá'òné. ³² Bee gbéa Isailiɔ sàaazi nípii, ṣ à yá pɔ́ Dii díleε Sinai gbé musu òné píi. ³³ Ké à yá'òné a làa, à sálana kù a oawa. ³⁴ Tó à gè yá'oi Diie, ì sálana go e àɔ bɔ. Tó à bò, ì yá pɔ́ Dii díleε o Isailiɔne píi, ³⁵ ṣ aai e aà oa lé teke. Mɔizi ì ea sálana kú a oawa e à ea àɔ gē yá'oi Diie.†

35

Gbadaa zwàakpɛdɔa yá musu (Bɔa 25.1-9, 39.32-43)

¹ Mɔizi Isailiɔ kàaa píi, a òné: Yá pɔ́ Dii díle àɔ ken ke: ² Ali zíkε ɔɔɔ soolo, a ɔɔɔ soplade zí iɔ deé Dii pɔ́ ũ a zéi. Kámabogɔɔ zíε. Gbé pɔ́ zíkè zibeezi à gáε. ³ Baa té ásu ká á be kámabogɔɔziɔ.

† 34:35 2Kln 3.7-17

aale gbada Diiε ní ánusuo ní mᵛgotēoo m̀d̀ò lᵛ. Gbḗ ṕo aa lᵛpusiali ví wà zíkḗbᵛᵛ kḗoᵛ m̀d̀ò lᵛ. ²⁵ Nᵛε ṕo aa ṕótāa gᵛi v̄iᵛ m̀d̀ ní babuunao ní bà gaaluladeo ní wᵛᵛtēnao ní bàabaaᵛ. ²⁶ Nᵛε ṕo an pᵛ gbà mé aa gᵛi v̄iᵛ blekā tà. ²⁷ Gbḗzᵛᵛ m̀d̀ ní òsoᵛ ní gbè bḗεedeo, ké wà zíkḗᵛ sa'o'ula ní aà b̀ᵛᵛloonnᵛεowa. ²⁸ Aa m̀d̀ lᵛ ní filia n̄isio ní n̄isi ṕo w̄i ṕo dilḗᵛ à gᵛ Dii ṕo ũ ṕo ḡinanao ní tulaleti ṕoᵛ. ²⁹ Isaili ṕo aa yápi sè ní ǹsḗmḗndooᵛ m̀d̀ ní z̄i ṕo Dii dà Mᵛiziεpi ṕoᵛ wà Dii gbà.

*Bezaleli ní Ɖoliabuo
(Bᵛa 31.1-11)*

³⁰ Ɖ Mᵛizi ò Isailiᵛε: Dii Uli né Bezaleli, Hulu tᵛŭna Yuda bui sè, ³¹ a tò a Nis̄ina diè, ᵛ à ᵛno ní gᵛio ní dᵛao è Ɖzi p̄ii yá musu. ³² A vua z̄i dᵛ ní ánsu z̄io ní mᵛgotē z̄io ní gᵛinakea ṕowao ³³ ní gbè bḗεede āao ní a daa ṕuo ní lí'āao ní Ɖzi p̄iio. ³⁴ Dii aà gbà zé lᵛ aà Ɖzipiᵛ dané. A Aisama né Ɖoliabu, Dā bui gbà zé màa lᵛ. ³⁵ A tò ᵛno p̄ané aa Ɖzi p̄ii kḗ ní gᵛinakeawao ní zwàatāao ní k̀ᵛkḗa zwāawao ní babuunao ní bà gaaluladeo ní wᵛᵛtēnao. Aa Ɖzi bee taoᵛ kḗa dᵛ p̄iie ní a gᵛinakeao.

36

¹ Bezaleli ní Ɖoliabuo ní gᵛide ṕo Dii ní gbá gᵛi ní ᵛnoᵛ aao z̄ipi kea dᵛo p̄ii, aai luakuk̄i dᵛ ní a ṕo p̄ii lá Dii dilḗwa.

² Ɖ Mᵛizi Bezaleli ní Ɖoliabuo s̄isi ní gᵛide ṕo Dii gᵛike dᵛa kp̄amá mé an ǹsḗ ye z̄ipi keaiᵛ, ké aa mᵛ ɔkpa z̄ipiwa. ³ Aa gba ṕo Isailiᵛ m̀d̀ Mᵛiziε wà luakuk̄i kḗᵛ sèlḗ. Lá gu lé dᵛ Isailiᵛ Ìᵛ m̀d̀ ní gbaapiᵛ. ⁴ Ɖ gᵛide ṕo aale luakuk̄i z̄ikḗpiᵛ, an

baade gò a zia, aa ge ò Mɔizie: ⁵ Pó pò gbéé lé mɔò zɔò de lá Dii díle wà zikeda. ⁶ Ǿ Mɔizi mè wà kpàwake bòou wà me: Gõe, nõe, gbëe su mó ní luakukii gbapio lo. Ǿ wà zè màa, ⁷ asa pò pò wà m̀d̀d̀ kpépi zikéi fèe.

Zwàakpedɔa
(Bɔa 26.1-37)

⁸ Gõide pò kú zikenao guuo mé zwàakpepi kè ní pòle pò aa tà ní bataeao, aa gõinakèwà lán malaika gàsɔadeɔwa ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔ̀tēnao le kwi. ⁹ Pólepɔ gbàa gàsɔsuu baakwi plaplaɔe, a yàasa sɔ gàsɔsuu síiõsiiõ. Pólepɔ zɔò sáa màa píie. ¹⁰ Aa pòlepɔ nàminami le sɔsɔe, ¹¹ ã aa babuuna letānkè wa d̀d̀d̀ zwāapɔ léɔwa ¹² mèn blakwikwi, bapɔ bɔaa ní kɔò píie. ¹³ Aa m̀koolonao pì ní vuao mèn blakwi, ã aa bapɔ kákau aa zwàakpe zwāapɔ dàokɔi.

¹⁴ Aa blekã pòle tà le kuɛdo, ké wàli kú zwàakpepia. ¹⁵ Pólepɔ le do gbàa gàsɔsuu baakwie, a yàasa sɔ gàsɔsuu síiõ. Pòle le kuɛdopɔ zɔò sáa màa píie. ¹⁶ Aa a le sɔɔ nàmi adoa, ã aa a le soolo nàmi adoa lo. ¹⁷ Aa bà letānkè aa d̀d̀d̀ zwāapɔ léɔwa mèn blakwikwi, ¹⁸ ã aa m̀koolonao pì ní m̀gotẽo mèn blakwi, ké wà e bapɔ kákau, kpé zwāapɔ i dakɔi. ¹⁹ Aa sãsa báa pò wa kèke tẽẽẽ d̀d̀d̀akɔi, ké wàli kú zwàakpepia, ã aa ayo báa d̀d̀d̀akɔi, ké wàli kua lo.

²⁰ Aa lepɔsiali à pèpèpèpèpè zwàakpepi lipelɔ ù. ²¹ Lípɔ gbàa gàsɔsuu kwikwie, a yàasa sɔ gàsɔsuu dodo ní kinio. ²² Aa lipèpèpèpè swá b̀b̀b̀ aa kpàaí mèn plapla. Màa aa zwàakpe lípɔ kè píi. ²³ Aa

lipɛɛɛɔ kɛ̀ m̀a m̀n bao zwàakɛpi gɛɔmidɔkii oi pɔ ũ, ²⁴ ɔ aa a zɛɔɔ pɪ́ ń ánusuo m̀n bla, kɛ̀ wàli lí m̀n baopiɔ pɛ̀ɛu, lí m̀ndo iɔ zɛɔ vɪ́ pla a swáɔ gɛ̀kii ũ. ²⁵ Aa lipɛɛɛɔ kɛ̀ m̀a zwàakɛ gugbãntoo oi pɔ ũ, ²⁶ ɔ aa ń zɛɔɔ pɪ́ ń ánusuo m̀n bla, kɛ̀ wàli dile m̀n pla wà lí m̀ndo swá pɛ̀ɛu. ²⁷ Aa lipɛɛɛ kɛ̀ m̀a m̀n soolo zwàakɛ be'ae oi pɔ ũ, ²⁸ ɔ aa lipɛɛɛ kɛ̀ m̀n pla zwàakɛ be'ae oi golaɔ pɔ ũ. ²⁹ Aa a gola lí m̀n plapiɔ pàa aa nàkɔwa za zɪ́le e musu. Zã m̀ndodo ɔ aa vɪ́. ³⁰ Zwàakɛpi kpé lipɛɛɛɔ m̀n swaaɛ ń ánsusu zɛɔɔ m̀n gɛɔ ń m̀ndoo, lípiɔ pií ń a zɛɔɔ m̀a m̀n plapla.

³¹ Aa lɛpusiali à p̀ɔp̀ɔ m̀n sɔo zwàakɛ kɛ do lipɛɛɛɔ yɛɔ ũ, ³² ɔ aa à lɔ m̀n sɔo a kɛ do lipɛɛɛɔ yɛɔ ũ. Aa lip̀ɔɔ pãleɔ à lɔ m̀n sɔo zwàakɛpi be'ae oi lipɛɛɛɔ yɛɔ ũ. ³³ Aa lip̀ɔɔ pɔ aɔ ku guo, à pã lipɛɛɛɔla guoguo bɔa a léla e a léle kɛ̀. ³⁴ Aa vua kùle lipɛɛɛpiɔwa, ɔ aa zã pɪ́ ń vuaɔ lip̀ɔɔpiɔ sɔlɔkii ũ. Aa vua kùle lip̀ɔɔpiɔwa lɔ.

³⁵ Aa zwãa kɛ̀ ń pɔle pɔ wa tà ń bataɛao, aa gɔ́nakèwà lán malaika gãstadeɔwa ń babuunao ń bà g̀aaluladeo ń wɔ̀tɛnao. ³⁶ Aa lɛpusiali à m̀n síiɔ zwãapi lipɛleɔ ũ, ɔ aa vua kùlewà pii. Aa lipɛlepiɔ kálo pɪ́ ń vuaɔ, ɔ aa a zɛɔɔ pɪ́ ń ánusuo m̀n síiɔ. ³⁷ Aa zwãa kɛ̀ kpépi lé pɔ ũ ń pɔle pɔ wa tà ń bataɛao, aa gɔ́nakèwà ń babuunao ń bà g̀aaluladeo ń wɔ̀tɛnao. ³⁸ Aa lɛpusiali à m̀n sɔo a lipɛleɔ ũ, ɔ aa a kùbɔɔ pɪ́. Aa f̀ua kù lípiɔwa ń vuaɔ, aa a m̀p̀ɔɔ kpà ń vuaɔ, ɔ aa a zɛɔɔ pɪ́ ń m̀ogotɛo m̀n sɔo.

37

Kpagolo kea (Bɔa 25.10-22)

¹ Bezaeli kpagolo kè ní lɛpusialio. A gbàa gàsísuu pla ní kɛnio, a yàasa gàsísuu do ní kɛnio, a lesí lo gàsísuu do ní kɛnio. ² A vua tɛtɛɛ lèwà a guu ní a kpeo píi, ɔ à zàblè a léwa ní vuao à liai. ³ A vua zā pì mèn síiɔ kpagolopi pò ũ, ɔ a pèpe a gbá mèn síiɔwa kpela ní kpeleo. ⁴ A lɛpusiali à pòɔpɔɔ, à vua kùlɛ lípiɔwa. ⁵ A lipɔɔpiɔ sòlo zā pò pépe kpagolo saaloɔwau kpagolopi séliɔ ũ.

⁶ A a netaɛ pì ní vua tɛtɛɛo duunkɛmakii ũ, a gbàa gàsísuu pla ní kɛnio, a yàasa gàsísuu do ní kɛnio. ⁷ A malaika gàsɛadeɔ pì mèn pla ní vua pò á gbègbè maanno netaɛpi pò ũ, ⁸ ado léla, ado léle. A malaikapiɔ pì zeawà gɔɔɛ kpela ní kpeleo. ⁹ An gàsɛaɔ pooa musu a netaɛpia. An aɛ doakɔwa, an wé pea a netaɛpiwa.

Táabūnu kea (Bɔa 25.23-30)

¹⁰ Aa táabūnu kè ní lɛpusialio, a gbàa gàsísuu pla, a yàasa gàsísuu do, a lesí lo gàsísuu do ní kɛnio. ¹¹ Aa vua tɛtɛɛ kùlewa, ɔ aa zàblè a léwa ní vuao aa liai. ¹² Aa lipɛpɛɛ dà aa liai, a lesí kà ɔtā do, ɔ aa zàblè a léwa ní vuao. ¹³ Aa vua zā pì mèn síiɔ táabūnupi pò ũ, aa pèpe a gola mèn síiɔwa a gbápekii. ¹⁴ Aa zāpiɔ pèpe lipɛpɛɛpi zíle táabūnupi séliɔ pò ũ. ¹⁵ Lɛpusiali ɔ aa à lipɔɔpiɔ ũ, aa vua kùlɛ lípiɔwa, ké wàli táabūnupi seò. ¹⁶ Aa tapelentiɔ ní

toonao pi ní vua t̄et̄eo táabūnupi pɔ́ ũ ní imiboo ní lo pɔ́ wa v̄e kauo.

Dau pia

(Bɔa 25.31-40)

¹⁷ Aa dau pi ní vua t̄et̄eo, aa a gbá ní a lidao ní a vú piaao ní a beo gbègbē maanno ní vua doũo. ¹⁸ Aa daupi gōna kè mèn soolo, kpela àaõ, kpele àaõ. ¹⁹ Gōnapio pii vú ví mèn àaõ'aaõ zoolozoolonno lán kánavuwa ní a beo. Maa dau gōna mèn soolopio de pii. ²⁰ Daupi lida vúpio ví lo mèn síiõ, apii ní a beo. ²¹ A bepi mendo ku dau lidawa, gōna mèn pla pékii. A plaade ku gōna mèn pla páleo pékii, a àaõde ku gōna mèn pla páleo pékii lo. Maa daupi lida gōna mèn soolo de. ²² Aa daupi lida pi ní vua t̄et̄eoε ní a kɔpepekio ní a gōnapio gōo. ²³ Aa a filiao pi mèn sopla ní vua t̄et̄eo ní a kekebo ní a tésibo. ²⁴ Vua pɔ́ aa daupi piò ní a pɔkeleo pii kiloo baakwi ní síiõε.

Tulaletikateakii kea

(Bɔa 30.1-5)

²⁵ Aa tulaletikateakii kè ní lepusialio. A gbàa gàsísuu do, a yàasa gàsísuu do lo. A gbàa ní a yàasao sáaε, a lesí s̄o gàsísuu pla. Aa pi ní a kóbaõ gōoε. ²⁶ Aa vua t̄et̄e kùle a kpeowa aa liai ní a musuo ní a kóbaõ, õ aa zāblèwà ní vuaõ aa liai. ²⁷ Aa vua zā pi kpela ní kpeleo mèn plapla, aa pèpe zā pɔ́ aa blèwà z̄ile oi, ké wà e lipõõ solbu tulaletikateakipi sélio ũ. ²⁸ Lepusiali õ aa à lipõõpio ũ, aa kpà ní vuaõ.

²⁹ Aa nísi pɔ́ wí pɔ́ dileò à ḡõ Dii pɔ́ ũ kè lo ní tulaleti gínana gbàsisaio, lá tulaletizōna ì kewa.

38

Sa'okli kea (Bɔa 27.1-8)

¹ Aa lepusiali à sa pɔ wɪ a pɔ kátɛu à tékū okli kebo ũ. A gbàa gàsɪsuu sɔo, a yàasa lo gàsɪsuu sɔo. A gbàa ní a yàasao sáae, a lesí sɔ gàsɪsuu àaɔ. ² Aa pɪ ní kɔba mèn síiɔ gɔɔe gola ní golao, ɔ aa mɔgotɛ kùle sa'okli piwa. ³ Aa a pɔkeleɔ pɪ ní mɔgotɛoe, a ooo ní a péeluo ní a au'eleboɔ ní a saaɔ ní a tésibɔɔ pii. ⁴ Aa mɔyáayána pɪ ní mɔgotɛo aa sòlo sa'okli pi zíe, aa fɛlèd musu e sa'okli pi guo. ⁵ Aa mɔgotɛ zã pɪ mèn síiɔ, aa dɔdɔ mɔyáayánapi golaɔwa a sélipɔ pɔ ũ. ⁶ Lepusiali ɔ aa à a sélipɔ ũ, aa kpà ní mɔgotɛo. ⁷ Aa a sélipɔ sòlobo zāpiɔ sa'okli pi kpela ní a kpeleo a sebo ũ. Aa sa'okli pi kè ní lipereɔ, mé a e ví zòloo. ⁸ Aa dàa ní a dibɔ pɪ ní mɔgotɛo. Aa pɪ ní nɔe pɔ aai zike kpaaukpe kpeleɔo diiɔe.

Zwàakpe kaa daa (Bɔa 27.9-19)

⁹ Aa kaa dà. Geomidokli oi a gbàa gàsɪsuu basoo. A zwāa pɔ wa tà ní bataeao ví ¹⁰ ní lipereɔ mèn bao ní mɔgotɛ zebɔɔ mèn bao. Aa lipere káloɔ ní a mɔpɔɔ pɪ ní ánusuoɛ. ¹¹ Gugbántoo oi a gbàa gàsɪsuu basoo màa lo. A lipereɔ ví mèn bao ní mɔgotɛ zebɔɔ mèn bao. Aa lipere káloɔ ní a mɔpɔɔ pɪ ní ánusuoɛ. ¹² Naa be'ae oi a yàasa gàsɪsuu blakwi, mé a lipereɔ ví mèn kwi ní zebɔɔ mèn kwi. Aa lipere káloɔ ní a mɔpɔɔ pɪ ní ánusuoɛ. ¹³ Naa gukpe oi a yàasa gàsɪsuu blakwiɛ. ¹⁴ Zwāa gàsɪsuu gɛo ku kaa lé ɔplaa ní a lipereɔ mèn àaɔ ní a zebɔɔ mèn àaɔ. ¹⁵ Zwāa gàsɪsuu

gẽo ku kaa lé ɔzɛɛi ɔ́ ní a lipelɛɔ mèn àaɔ́ ní a zebɔɔ mèn àaɔ́. ¹⁶ Kaapi zwāáá pólɛ pólɛ wa tã ní bataɛaoɛ. ¹⁷ Lipelɛ zebɔɔá mɔgotɛɛ, mé lipelɛ káloɔ ní a m̀pɔɔɔ́á ánusue. Aa fùà kù lípiɔwa ní ánusuo píiɛ. Kaapi lipelɛɔ m̀pɔɔɔ́á ánusue píi. ¹⁸ Kaapi lé zwāa gbāa gāsísuu baɔɛ, a lesí gāsísuu sɔo lán kaa zwāawa. Aa kè ní pólɛ pólɛ wa tã ní bataɛaoɛ, aa gɔ́inakèwà ní babuunao ní bà g̀aaluladeo ní wɔ́ɔtēnao. ¹⁹ Kaa lépi lipelɛɔ vī mèn síiɔ́ ní mɔgotɛ zebɔɔ mèn síiɔ́. Lipelɛpi káloɔ ní a m̀pɔɔɔ́á ánusue, mé wà fùà kù lípiɔwa ní ánusuo. ²⁰ Zwàakpɛ kùbɔɔ ní kaa pólɛ liai kùbɔɔ́á mɔgotɛɛ píi.

Mɔ́ pólɛ wà zwàakpɛ zíkèɔ

²¹ Mɔ́ pólɛ wà ikoyā zwàakpɛ kèɔ gbia lén kɛ: Mɔ́izi ò sa'onkia Aalona né Itamaaɛ aà o Levii buiɔnɛ, ɔ́ aa m̀pɔɔɔ́ ỳ kiloowa. ²² Yuda bui Uli né Bezaleli, Hulu tɔ́una yá pólɛ Dii díɛ Mɔ́izie kè píi. ²³ Dã bui Aisama né ɔ́oliabu kuaànɔ. Aàpi sɔ́ ɔ́zíkɛnaɛ, mé ì ɛa gɔ́inake pólɛwa, mé ì k̀òkè bàabaawa ní babuunao ní bà g̀aaluladeo ní wɔ́ɔtēnao. ²⁴ Vua pólɛ wà m̀ò Diiɛ wà luakukii zíkèɔ gbia kà tɔnu do, lá wà a gbia lé díɛ luakukiiwa. ²⁵ Anusu pólɛ wa kpà gbéɔ naogɔɔ gbia kà tɔnu àaɔ́ ní kinio, lá wà a gbia lé díɛ luakukiiwa. ²⁶ Wà ánusuo sɔ́ baade miwa bɛka dodo. Bɛka do mé galaũ soolo ũ, lá wà a gbia lé díɛ luakukiiwa. Wà ɔ́api sɔ́ gbé pólɛ kà wè̀ baɔ ge aa deaɔwa, gɔɔ pólɛ wàɛ ní da gbé pólɛ wà ní naɔɔ guu. Aa gbéɔn òaasɔɔɔo lɛɛ òaa àaɔ́ ní òaa gẽo ní plao ní basoplakwioɛ (603.550). ²⁷ Anusu pólɛ wà luakukii ní a suunao zebɔɔ píò gbia kà tɔnu àaɔ́. Zebɔɔpi mèn basɔɔ gbia tɔnu àaɔ́ɛ. A

mèndo gbia kà kiloo baakwi. ²⁸ Anusu tɔnu kɪni pɔ gɔ̃ ɔ wà lipɛɛ kùbɔɔ kèdò ní mɔpɔɔɔ, ɔ wà fùà kùdò lípɔɔwa ɔ.

²⁹ Mɔgotɛ pɔ wà mɔdò Diie gbia kà tɔnu pla ní kɪnio. ³⁰ Mɔgotɛpi ɔ wà kpaatɔkpe kpeɛɛ zɛbɔɔ pɔdò ní sa'okɪio ní a mɔyāyāanao ní sa'okɪipi pɔkeɛɔ píi ³¹ ní kaa pɔ liai lipɛɛ zɛbɔɔ ní kaa lé lipɛɛ zɛbɔɔ ní zwāakpe kùbɔɔ píi ní kaa pɔ liai kùbɔɔ píi.

39

Sa'on pɔkasa (Bɔa 28.1-43)

¹ Aa pɔkasa pɔ wɪ zɪkɛdò zwāakpeu tà ní babuunao ní bà gāaluladeo ní wɔɔtɛnao. Aa pɔkasa pɔ Aalona ali sɔdò Diizikèè ɔ, lá Dii ðile Mɔiziewa.

² Aa sa'o'ula kè ní pɔɛ pɔ wa tà ní bataɛao ní vuao ní babuunao ní bà gāaluladeo ní wɔɔtɛnao. ³ Aa vua gbègbè à gɔ̃ féɛfɛlennɔ, ɔ aa pàapaa ba ũ aa gɔ̃inakèdò bàabaawa ní babuunao ní bà gāaluladeo ní wɔɔtɛnao. ⁴ Aa sa'o'ulapi kè bakangāu ũɛ. ⁵ Aa asana tã, ké wàli dɔ sa'o'ulapia ní sa'o'ula pɔɛ doupio ní bataɛao ní babuunao ní bà gāaluladeo ní wɔɔtɛnao, lá Dii ðile Mɔiziewa. ⁶ Aa Isaili bui tɔɔ kè onisi gbɛɔwa lá pɛnkɛna ì wɛsākɛ pɛnawawa, ɔ aa dàda a kùbɔ pɔ wa kè ní vuao guu. ⁷ Aa pèpɛ sa'o'ulapi ba pɔ wa kà a gāuɔwa Isaili buiɔ yādɔngugbɛɔ ũ, lá Dii ðile Mɔiziewa.

⁸ Aa bɔɔloonnɔɛ kè ní gɔ̃io. Aa tà lá aa sa'o'ula tàwa ní pɔɛ dou pɔ wà sa'o'ulapi kèdòpio ní bataɛao ní vuao ní babuunao ní bà gāaluladeo ní wɔɔtɛnao.

⁹ Bɔɔpi gbāa ní a yāasao sáaɛ ɔtã dodo. ¹⁰ Aa

zāblèwà ní gbè beedeo dɔ̀o síiɔ̃. A dɔ̀o séia saadɔani ní topazao ní emelodio. ¹¹ A dɔ̀o plaade tiikɔazi ní safiio ní diamaao. ¹² A dɔ̀o àaɔde belili ní agatao ní ametisio. ¹³ A dɔ̀o síiɔ̃de kisoliti ní onisio ní yasepeo. Aa ní dada a kũbo pɔ́ aa kè ní vuaopiɔ guu. ¹⁴ Gbepiɔ kuεplaε Isaili buiɔ tɔ́ léu. Wà tɔpiɔ kè gbepiɔwa dodo, lá wĩ wèsákē pēnawawa.

¹⁵ Aa vua tēetēe tã̀ bɔ̀opi pɔ́ ũ, a tãa de lán balēnawa. ¹⁶ Aa gbekũbo tãanao pĩ ní vuaobɔ̀oonnɔepi pɔ́o ũ lɔ̀ mèn plapla, ɔ́ aa tãanapiɔ dɔ̀o bɔ̀opi swáɔwa musu. ¹⁷ Aa balēna mèn plapiɔ dɔ̀o bɔ̀o tãana mèn plapiɔwa, ¹⁸ ɔ́ aa balēnapiɔ le doo dɔ̀o gbekũbo pɔ́ kú bakangāuwaɔwa. ¹⁹ Aa vua tãana mèn pla pāleo pĩ aa ní dɔ̀o bɔ̀opi swáɔwa zĩle oi, aa nà sa'o'ulapiwa. ²⁰ Aa vua tãana pāleo pĩ mèn pla lɔ̀, aa ní dɔ̀o sa'o'ulapi ae oi a pékĩi sae zĩle oi asana musu. ²¹ Aa bɔ̀o tãanao ní sa'o'ula tãanapiɔ dɔ̀kɔwa ní babuuna táao, bɔ̀opi líɔ dɔa sa'o'ulapi asanawa, ké asu go sa'o'ulawao yáí, lá Dii dīle Mɔiziεwa.

²² Aa ulatao pɔ́ wàli sa'o'ulapi dadò zè ní zwàa búunao. ²³ Aa sa'o'ulapi fì guoguo a migēkĩi ũ, aa a nɔepi lé mibà, ké asu kēo yáí. ²⁴ Aa gɔ̃inakè ulataopi léwa aa liai lán gbεafu bewa ní babuunao ní bà gàaluladeo ní wɔ̃tēnao ní bataεao. ²⁵ Aa ánanao pĩ ní vua tēetēeo, aa lòoloo ulataopi léwa gbεafu bep̃iɔ zānguo, ²⁶ ánanan ke, gbεafu ben ke, ánanan ke, gbεafu ben ke. Maa aa ulataopi lé kèke e à gè liai à pèe, wàli da wiliɔ sa'ozikèò, lá Dii dīle Mɔiziεwa.

²⁷ Aa ulatao kè ní bàabao Aalona ní a néone.

²⁸ Aa tulu ní fùà gbàao kè ní bàabao lɔ̀, ɔ́ aa sòlo

geseo z̄ò ní pólɛ pɔ wa tà ní bataɛao. ²⁹ Aa asana kè ní pólɛ pɔ wa tà ní bataɛao, aa ḡɔinakèwà ní babuunao ní bà ḡaaluladeo ní w̄ɔɔt̄ɛnaoɛ, lá Dii d̄ilɛ Mɔiziɛwa. ³⁰ Aa m̀ò pɛpɛna pɔ ì Aalona dile Dii pɔ ũ kè ní vua t̄ɛt̄ɛo, ò aa lakèwà, lá w̄l̄ w̄èsák̄ɛ p̄ɛnawawa, wà m̀è: Dii pɔɛ. ³¹ Aa vua pɛpɛnapi nà tulupiwa ní babuuna táao, lá Dii d̄ilɛ Mɔiziɛwa.

Zwàakpɛ z̄i midɛa
(Bɔa 35.10-19)

³² M̀aa wà zwàakpɛpi z̄ikè pii, wà a midɛ. Isailio kpaaũkpɛpi kè, lá Dii d̄ilɛ Mɔiziɛwa. ³³ Aa m̀ò Mɔizie ní zwàakpɛpio ní a p̄okeleo pii, òn ke: A kũbɔɔ, a lipɛpɛo, a lip̄ɔɔ, a lipɛleo, a zebɔɔ, ³⁴ s̄asa báa pɔ wa kèkɛ t̄ɛɛo, ayo báa pɔ wa kuaɔ, zwāa pɔ de suuna ũ, ³⁵ ikoyā kpagolo ní a s̄ɛlio ní a netao, ³⁶ táabũnu ní a p̄okeleo pii ní p̄ɛ pɔ w̄l̄ kálɛ Luao, ³⁷ dau pɔ wa p̄l̄ ní vua t̄ɛt̄ɛo ní a filia pɔ p̄ɛpɛwàɔ, filia nísi, ³⁸ tulaletikateakii, nísi pɔ w̄l̄ pɔ d̄ilɛò à ḡɔ Dii pɔ ũ, tulaleti ḡinana, kp̄ɛpi lé zwāa, ³⁹ m̄ogot̄ɛ sa'okii ní a m̄ogot̄ɛ m̄oyāayāanao ní a s̄ɛlio ní a p̄okeleo pii, dàa ní a dibɔɔ, ⁴⁰ kaa zwāaɔ ní a lipɛleo ní a zebɔɔ, kaa lé zwāa ní a baɔ ní a kũbɔɔ, zwàakpɛ pɔ de kpaaũkpɛ ũ z̄ikɛp̄okeleo pii, ⁴¹ zwàakpɛ z̄ikɛp̄okasa pɔ wa t̄aɔ, sa'on a Aalona p̄okasa pɔ àli s̄ò Diizio ní a n̄ɛɔ sa'on p̄okasaɔ.

⁴² Isailio z̄i pɔ Dii dà Mɔizie kè pii. ⁴³ Ō M̄oizi zipi gwàgwa, a è aa kè lá Dii òɛwa, ò à samaa'ònɛ.

40

Zwàakpɛ sak̄ɛa

1 Dii yā'ò Mɔizie à mè: 2 Zwàakpe pò de kpaaũkpe ũ dɔ mɔ séia gɔɔ séia zí, 3 ní kpagolo pò ikoyā gbè pèpɛɛɔ ku a guu dileu, ní zwāa kpáí. 4 Gě ní táabũnuo, ní a taɔ kálewà dòɔdɔɔ. Gě ní dauo, ní a filiaɔ keke. 5 Tulaletikateakii dile ikoyā kpagolo aɛ, ní zwàakpe kpɛɛɛɛ zwāa taɛ. 6 Sa pò wí a pò kátɛu à tékũ okii dile kpaaũkpe kpɛɛɛɛ, 7 ní dāa dile kpaaũkpe zānguo ní sa'okliɔ, ní íkau. 8 Kaa da ñ liai, ní zwāa ta kaapile.

9 Nisi pò wí pò dileò à gɔ ma pò ũ se ka kpépiwa ní pò pò kú a guuɔ píi, ní dile ma pò ũ ní a zíkɛɔɔ, aai gɔ ma pò ũ. 10 Nísipi ka sa'okii ní a zíkɛɔɔwa píi. Sa'okii dile ma pò ũ, iɔ de ma pò ũ ní a mĩbao. 11 Nísika dāa ní a dibɔɔwa, aai gɔ ma pò ũ. 12 Mó ní Aalonaɔ ní aà néɔ kpaaũkpe kpɛɛɛɛ, ní ní zu'o we. 13 Sa'on pɔkasaɔ da Aalonaɛ, ní nísikawà ñ aà dile ma pò ũ, i gɔ ma gbàgbana ũ. 14 Mó ní aà néɔ lɔ, ní ulatao dadané, 15 ní nísikakamá lá ní kè an maeewa, aali ma gbagba. Nísikaamapi mé a to aɔ de ma gbàgbanaɔ ũ e an buiwa.

16 Mɔizikè lá Dii òewa píi. 17 An bɔa Egipi wè plaade mɔ séia gɔɔ séia zí ɔ wà zwàakpɛpi dò. 18 Ké Mɔizi lé kpépi dɔ, à a zɛɔɔ dile dile gíae, ɔ à a lipɛpɛɛɔ pèpɛu, à a lipɔɔ sòlɔlɔ, ɔ à lipɛɛɔ pèlɛpɛɛ. 19 A zwāa kùà, ɔ à bāa kpàa lá Dii òewa. 20 A ikoyā gbè pèpɛɛɔ sè a kà kpagolopi guu, à kpagolopi séliɔ dà a zāɔ guu, ɔ à a né tàɛ. 21 A gèò zwàakpɛu, ɔ à zwāa kpà ikoyā kpagolopizi suuna ũ lá Dii òewa. 22 A táabũnu dile kpaaũkpɛu suunapi ɔplaaɔ kpɛɛɛɛ oi. 23 A pɛɛ kálewà Diiɛ dòɔdɔɔ lá a òewa. 24 A dau dile kpaaũkpɛu bɔaa ní táabũnuo ɔzɛɛ oi, 25 à filiaɔ nàna Dii aɛ lá a òewa. 26 Ǿ à tulaletikateakii

d̩ile kpaaũkpɛu suuna saɛ, ²⁷ ẽ à tulaleti ɠinana kpàsawà lá Dii òɛwa. ²⁸ Ɔ à zwāa tà zwàakpɛpile.

²⁹ A sa pɔ wĩ a pɔ káɛu à tékũ okĩi d̩ile kpaaũkpɛ kpɛɛɛ, ẽ à sa pɔ wĩ a pɔ káɛu à tékũ òwà ní pówɛntio lá Dii òɛwa. ³⁰ A dàa d̩ile kpaaũkpɛ zānguo ní sa'okĩio, ẽ à ikàu. ³¹ Mɔizi ní Aalonao ní aà néɔ ní ɔ ní ní gbáɔ pípiò. ³² Tó aalɛ gɛ kpaaũkpɛu ge tó aalɛ sɔ sa'okĩizi, aai ní ɔ ní ní gbáɔ pípi lá Dii ò Mɔiziewaɛ. ³³ Ɔ à kaa dà a lĩa zwàakpɛpizi ní sa'okĩio, ẽ à zwāa tà kaapilɛ. Maa Mɔizi zĩpi kè a làa.

Dii pilaa kpaaũkpɛwa

(Nao 9.15-23)

³⁴ Ɔ telu kùɛ kpaaũkpɛwa, Dii gawi zwàakpɛpi pà.* ³⁵ Mɔizi i fɔ gè kpaaũkpɛpiuo, ké telu kùà mé ké Dii gawi kpépi pà yáí.

³⁶ Isailio táa'oa guu, tó telupi gò zwàakpɛpia, ẽ aai fɛɛ bòou. ³⁷ Tó telupi i fɛɛo, aali fɛɛ bòouo, sema tó à fɛɛ. ³⁸ Faaɛ Dii telu ìɔ ku zwàakpɛa, gwá sɔ té ìɔ ku telupi guuɛ. Maa Isailio ìɔ e gɔɔpii ní táa'oa guu.

---

* **40:34** 1Kia 8.10-11, Isa 6.4, Eze 43.4-5, Zia 15.8

Bibeli Luayátaalá
The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin
and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayátaala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

lxxix

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9